

Finština NEJEN pro samouky

Hilkka A. Lindroos

LEDA
PRAHA 2002

Učebnice byla vydána s laskavým přispěním:

ALKOMETA, s.r.o.

CEDRO I, spol. s r.o.

Finnforest CZ sro

Jenny ja Antti Wihurin rahasto

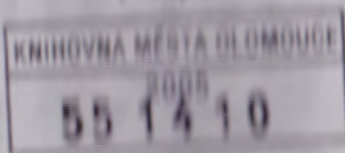
METALLILAITTE CZ s.r.o.

NOKKA CZ, s.r.o.

RAFLATAC CZ s.r.o.

Stora Enso Praha, s.r.o.

UPM PACK s.r.o.

Recenzovali: prof. PhDr. František Čermák, DrSc.
Mgr. Lenka Párová

Obálka a grafická úprava: Marek Julas

Sazba: Tercie Servis, Tuchoměřická 343, Praha 6

PAGE DTP, Jana Rožičky 1/1153, Praha 3

Tisk: Tiskárna FINIDR, spol. s r.o., Český Jezů

Vydalo nakladatelství LEDA spol. s r.o., 303 01 Votava 83

<http://www.leda.cz>

Výkonná redaktorka PhDr. Markéta Hájková

Odpovědná redaktorka Mgr. Milena Votavová

Dotisk prvního vydání, 2003

Stran 344

© PhDr. Hilka A. Lindroos, Olo., 2003

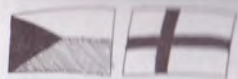
© LEDA spol. s r.o., 2003

Illustrations © Jaakko Ollikainen, 2003

ISBN 80-7335-000-9

OBSAH

Úvod	13
Fonetika	15
1. lekce	
Dobry den!	19
Pozdravy a zdvořilostní výrazy	20
Názvy některých povolání	20
Běžná vlastní jména a příjmení	20
Mluvnice: Sloveso být	21
Osobní zájmena	22
Osobní koncovky	22
Zápor	22
Tázací zájmeno kdo?	23
Tázací přípona	23
Otázka a odpověď	24
Záporná otázka	24
Vokálová harmonie	24
Cvičení	25
Slovní zásoba	26
2. lekce	
Evropské země	27
Názvy zemí a obyvatel	28
Mluvnice: Střídání kmenových souhlásek: <i>kk-k, pp-p, tt-t</i>	29
Pády: nominativ, genitiv, partitiv, inessiv	30
e-kmen	33
Přítomný čas čili přezens	34
Cvičení	34
Slovní zásoba	35
3. lekce	
Barvy finské vlajky	37
Tázací zájmeno co?	38
Názvy barev	39
Mluvnice: Ukazovací zájmena	39
Slovní kmeny; zakončení na <i>-s, -nen</i>	40
Další typy střídání kmenových souhlásek: <i>nk-ng, lt-ll, nt-nn</i>	44
Cvičení	45
Slovní zásoba	47

4. lekce

Říkanka o měsících	48
Měsíce, dny, roční období	50
Kdy? <i>Milloin?</i> – Essiv, adessiv, inessiv	51
Mluvnice: je – byl; <i>on – oli</i>	52
Slovesné typy zakončené na <i>-a/-ä; -la/-lä</i>	53
Slovní typ se zakončením na <i>-si</i>	54
Střídání kmenových souhlásek: <i>t-d</i>	54
Číslovky	55
Cvičení	56
Slovní zásoba	57

5. lekce

Na nákupech	59
Jaký? <i>Millainen? Minkälainen?</i>	62
Mluvnice: Posesivní konstrukce; sloveso mít – <i>minulla on</i>	63
Kmeny osobních zájem	64
Další slovesné typy: <i>-a/-ä, -da/-dä, -ta/-tä, -na/-nä, -ra/-rä</i>	65
Verba kontrakta: <i>V + -ta/-tä; -ita/-itä (-tse-)</i>	67
Cvičení	68
Slovní zásoba	69

6. lekce

Helsinki	71
Mluvnice: Lokální pády	76
Některé postpozice	77
Préterium čili minulý čas	78
Cvičení	80
Slovní zásoba	82

7. lekce

Marja a Jana se baví o bytě	84
Lokální příslovce	85
Kolik je hodin?	87
Mluvnice: Slovní typy <i>-os/-ös, -us/-ys (-kse-); -e; -(i)n</i>	89
Vztažné zájmeno <i>joka</i> který	92
Cvičení	93
Slovní zásoba	94

8. lekce

Básnička: <i>Zet</i>	96
Rodina, rod a příbuzenstvo	96
Kolik? <i>Kuinka monta?</i>	98
Mluvnice: Skloňování osobních zájmén	99
Předmět ve větě	100

Osobní zájmeno v akuzativu	101
Přivlastňovací přípony čili posesivní sufixy	101
Cvičení	104
Slovní zásoba	107

9. lekce

Zima	109
Přídavné jméno na <i>-nen + GEN</i>	111
Zájmenná adjektiva <i>tälläinen, tuollainen, sellainen</i>	112
Jak dlouho? <i>Kuinka kauan?</i>	112
Kolik stojí? <i>Mitä maksaa?</i>	112
Příslovce na <i>-n</i>	112
Světové strany	113
Mluvnice: Celkový přehled střídání kmenových souhlásek	113
Cvičení	115
Slovní zásoba	117

10. lekce

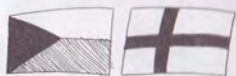
Hymna. <i>Maamme</i>	119
Den nezávislosti	119
Použití translativu	121
Datum – Kolikátého je dnes?	121
Mluvnice: Tvoření minulého času prostého – celkový přehled	122
Slovesa dělat – <i>tehdä</i> , vidět – <i>nähdä</i> , chodit – <i>käydä</i>	124
Řadové číslovky	124
Cvičení	126
Slovní zásoba	127

11. lekce

Vánoce	129
Jídla	129
Recept na <i>riisipuuro</i>	130
Koledy	130
Essiv – další užití	132
Mluvnice: Přítomný čas pasiva	133
Pasivum v mluveném jazyce	134
Znovu verba kontrakta: kmeny, préteritum	134
Cvičení	136
Slovní zásoba	137

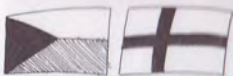
12. lekce

Rok se mění	139
Slovotvorná přípona <i>-sti</i>	142
Mluvnice: Další postpozice: místní časové	143
časové	144

Nepravidelné stupňování příslovcí	224
Stupňování lokálních příslovcí	225
Cvičení	225
21. lekce	
Rosa Liksom: Krajková blůza	228
Mluvnice: Skloňování neurčitých zájmen; někdo <i>joku</i> , něco <i>jokin</i>	231
Pasivum minulého času, préteritum	232
Tvary kladné i záporné	232
Podmiňovací způsob minulý kladný i záporný	233
Pasivní tvary podmiňovacího způsobu	234
Přítomný pasivní podmiňovací způsob kladný i záporný	234
Minulý pasivní podmiňovací způsob kladný i záporný	235
Cvičení	235
22. lekce	
Předpověď počasí	238
Mluvnice: 1. aktivní participium čili tvar <i>-va/-vä</i>	241
Vedlejší věty vztažné (pokračování)	242
Cvičení	243
23. lekce	
Zákazníky přestalo bavit čekání v bankách	246
Mluvnice: 2. aktivní participium čili tvar <i>-nut/-nyt</i>	249
Předminulý čas čili pluskvamperfektum	250
Tvary kladné i záporné	250
Cvičení	251
24. lekce	
Devět cest do Evropy	253
Zájmenné výrazy <i>-koli(v)</i>	254
Mluvnice: 1. pasivní participium čili tvar <i>-ttava/-ttävä</i>	255
Konstrukce <i>on tehtävä</i> – je třeba	256
Cvičení	257
25. lekce	
Životní prostředí – příroda a lidé	260
Tuleň saimský – <i>saimaannorppa</i>	262
Mluvnice: 2. pasivní participium čili tvar <i>-ttu/-tty</i>	263
Přehled participií	264
Záporná zájmena na <i>-(ka)an/-(kä)än</i>	266
Cvičení	267

26. lekce	
Chřipka	269
Běžné tvary mluveného jazyka	270
Věta typu <i>minua nukuttaa</i> – chce se mi spát	272
Mluvnice: Agentní participium čili tvar <i>-ma/-mä</i>	272
Abessiv	273
3. infinitiv v abessivu	274
Přídavná jména na <i>-maton/-mätön</i>	274
Přídavná jména na <i>-ton/-tön</i>	275
Cvičení	275
27. lekce	
Finský baseball – <i>pesäpallo</i>	278
Názvy některých sportovních disciplín	279
Výrazy pro finský baseball	279
Mluvnice: Instruktiv	280
2. infinitiv	280
Cvičení	282
28. lekce	
Trochu o finské historii	283
Mluvnice: Pasivní složené časy minulé a záporné tvary	285
Potenciál	287
Potenciál pasivní na <i>-ttaneen/-ttäneen</i>	288
Potenciál minulý	288
Sloveso <i>olla</i> v potenciálu	289
Cvičení	290
29. lekce	
Rosa Liksom: Na začátku listopadu uhodily silné mrazy	292
Mluvnice: Nahrazování vedlejších vět předmětových a podmětových	294
Konstrukce participiální	295
Konstrukce s <i>-maisi/-mäisi-</i>	298
Cvičení	299
30. lekce	
Neil Hardwick: Odvrácená strana Měsíce	302
Slovotvorný sufix <i>-uus/-yys</i>	303
Skloňování zájmen <i>kumpikin</i> a <i>ei kumpikaan</i>	304
Mluvnice: Temporální konstrukce	305
Nahrazování vedlejší věty časové	305
Rozkazovací způsob (pokračování)	307
Přehled rozkazovacího způsobu	307
Cvičení	308

31. lekce

Joel Lehtonen: Muttinenovo štěstí aneb píseň pro Lýgii	312
Mluvnice: Nahrazování vedlejších vět účelových	317
Finální konstrukce	317
Konstrukce <i>on tekevinään</i> – dělat něco jakoby	318
Další postpozice	318
Cvičení	319
Gramatické přehledy	321
Seznam použitých zkratek	343

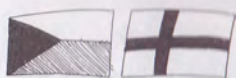
ÚVOD

Předkládaná publikace, která je vůbec první učebnicí finštiny pro Čechy, nabízí uživateli základy současné finštiny, ugrofinského jazyka s cca 5 miliony mluvčích žijících převážně ve Finské republice. Učebnice je vhodná jak pro samouky, tak pro jazykové kurzy pod vedením učitele. Zkušený učitel může doplňovat a rozvádět vše, co tu – ve snaze pojmout do knihy co nejvíce – mohlo být místy pouze naznačeno nebo procvičeno jen stručně.

Učebnice se snaží vyjít vstříc českému uživateli nejen nabídkou českých ekvivalentů k finským slovům, s nimiž se student setká při studiu, ale i poznámkami o rozdílech mezi oběma jazyky. Předpokládá se však středoškolská zkušenost se studiem cizích jazyků a znalost obvyklé terminologie, která tu není a nemůže být podrobně vysvětlována; k seznamu použitých zkratek byly pro usnadnění studia zařazeny i hlavní gramatické pojmy a termíny, které se v učebnici užívají.

Učební látka je rozvržena do 31 lekcí. Každá lekce začíná finským textem, poté následuje rozhovor ilustrující užití jazyka v konverzaci. V prvních lekcích je text přizpůsoben postupnému nárůstu studentových znalostí a dovedností, ale brzy se objeví autentické texty, básně, úryvky z novin, časopisů, naučných slovníků, pohádky, úryvky z románů apod. Učebnice se tedy nesnaží uživateli studium jazyka ulehčit jeho umělým zjednodušováním, snaží se ho uvést do jazyka skutečného. Po textové části následuje vždy gramatický výklad. Může se zdát, že gramatika je zde vykládána více a na úkor textů. Finština je však jazyk strukturně zcela jiný než čeština a bez znalosti gramatické struktury studovaného jazyka se nelze naučit jazyk analyzovat do takové míry, aby se dosáhlo správného pochopení textu. Finština je jazyk aglutinační – tvaroslovné přípony, morfémy, se „přilepují“ ke kmenu, základu slova (což je podobné jako užívání koncovek v češtině). Každý morfém tu má svůj význam a funkci a je potřeba naučit se s nimi dobře zacházet, tvořit potřebné tvary slov a ty skládat ve věty.

Mluvnické jevy se procvičují ve cvičeních na konci každé lekce. V prvních 17 lekcích je na konci každé lekce ještě slovníček, od 18. lekce dál však najdete nová slova jen ve slovníku, který je součástí Klíče.

Klíč obsahuje kromě finsko-českého a česko-finského slovníku správná řešení všech cvičení z učebnice a dále české překlady článků a rozhovorů z jednotlivých lekcí. Tyto překlady jsou však pouze orientační, správných možností je často více, a tak se nemusíte znepokojovat, když váš překlad nebude úplně totožný. Toto platí zvláště pro texty náročné, které jsou v posledních lekcích učebnice.

Na konci učebnice najdete morfologické tabulky, ve kterých jsou přehledně shrnuty probrané gramatické jevy: skloňování postnatných a přídavných jmen, přehled pádových koncovek, hlavní významy a použití pádů, slovní typy a jejich ohýbání (jména i slovesa), kompletní tvary slovesa, přehled infinitivů a participií, přehled skloňování zájmen.

Samostatně vydaným doplňkem učebnice je audionahrávka, namluvená rodilými mluvčími. Obsahuje hlavní zásady finské výslovnosti, texty a dialogy z jednotlivých lekcí učebnice a výběrově též řešení některých složitějších cvičení. Pasáže, které si můžete poslechnout na audionahrávce, jsou v učebnici označeny symbolem magnetofonové kazety .

Nakonec bych ráda poděkovala recenzentům učebnice, prof. dr. Františku Čermákovi, DrSc., a Mgr. Lence Fárové, dále externí redaktorce PhDr. Markétě Hejkalové a své kolegyni PhDr. Viole Čapkové, která laskavě přeložila finské básně a dohlížela i na některé další překlady. Také tu chci poděkovat Mgr. Anně Čermákové, která vypracovala slovníkovou část, a konečně chci poděkovat i svým studentům, kteří mi pomáhali s překladem finských textů pro Klíč a dávali mi návrhy na procvičení některých gramatických jevů a kteří jsou pro mě věčným pramenem inspirace v mé práci. Velký dík patří též mému příteli Jaakko Ollikainenovi, který vytvořil k textům ilustrace. Za technickou pomoc chci ještě poděkovat Marii Čermákové, která se mnou trpělivě prošla všechny technické fáze vzniku učebnice, a za pomoc při realizaci zvukové části učebnice děkuji finským studentům.

Hilkka A. Lindroos

FONETIKA – FONETIIKKA

Finská abeceda – Suomen aakkoset

a [a:]	i [i:]	q [ku:]	y [y:]
b [be:]	j [ji:]	r [är]	z [tseta]
c [se:]	k [ko:]	s [äs]	å (ruotsalainen oo)
d [de:]	l [äl]	t [te:]	ä [ä:]
e [e:]	m [äm]	u [u:]	ö [ö:]
f [äf]	n [än]	v [ve:]	
g [ge:]	o [o:]	w (kaksois-vee)	
h [ho:]	p [pe:]	x [äks]	

Samohlásky – Vokaalit

a, e, i, o, u, y, ä, ö

Zadní samohlásky – Takavokaalit: a, o, u

Přední samohlásky – Etuvokaalit: ä, ö, y

Neutrální přední samohlásky: e, i

Výslovnost samohlásek:

- ä nízké, přední, hodně otevřené a povolené e [æ] (srov. angl. hat, cat, man)
- ö střední, přední, polozavřené a mírně zaokrouhlené ö (něm. örtlich nebo franc. Peugeot)
- y vysoké, přední, zavřené a zaokrouhlené i (něm. günstig, Müller nebo franc. vue)

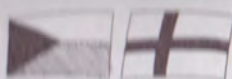
Ostatní samohlásky se vyslovují podobně jako v češtině.

Švédské å se vyslovuje jako o, např. ångström.

Zvláštní péči je třeba věnovat rozdílu: e × ä. Finské e je vždy zavřenější a užší než české. Finské ä je hodně otevřené (otevřenější než pražské e).

Příklady jsou vybrány tak, aby byl vidět významový rozdíl, který e a ä vytvářejí. Slova jsou částečně z mluveného jazyka.

veri	<i>krev</i>	väri	<i>barva</i>	veren väri	<i>barva krve</i>
ele	<i>gesto</i>	elä	<i>žij</i>	Älä elä!	<i>Nežij!</i>
eli	<i>žil</i>	äly	<i>rozum</i>	Äly eli.	(dosl. <i>Rozum ožil.</i>)
Elli	<i>Elli</i>	älli	<i>dávtip</i>	Ellillä on ällä.	<i>Elli je vtipná.</i>
Veera	<i>Věra</i>	väärä	<i>nesprávný</i>	Veera on väärässä.	<i>Věra nemá pravdu.</i>
sekä	<i>i</i>	säkä	<i>klika</i>	Eipä käy säkä.	<i>Má smůlu.</i>
ehkä	<i>snad</i>	ähky	<i>hekání</i>	Ehkä hänellä on ähky.	<i>Furt heká.</i>
neiti	<i>slečna</i>	näitä	<i>tyhle</i>	Neiti vei näitä.	<i>Slečna si odnesla tyhle.</i>
vikkela	<i>rychlý</i>	väkkärä	<i>káča</i>	Vikkelä väkkärä.	<i>Rychlá káča.</i>

Všechny samohlásky mohou být krátké i dlouhé. Samohlásky psané zdvojeně se vyslovují dlouze (srov. české má a finské maa). Je důležité dodržovat délku, má vliv na význam slov.

Krátké samohlásky

y i u
ö e o
ä a

mytty *uzel hadrů*
kina *hádky, spor*
uni *spánek; sen*
tölli *chatrč, chaloupka*
te *vy*
koko *celý; velikost*
häätä *úzkost; nouze*
takka *krb*

Dlouhé samohlásky

yy ii uu
öö ee oo
ää aa

myytti *mýtus*
Kiina *Čína*
uuni *trouba; pec*
töötää *troubit*
tee *čaj*
koota *nasbírat*
hääätä *odhánět, vyhánět*
taakka *břemeno*

Dvojhásky – Diftongit

i-ové: ai ei – oi ui yi äi öi
u-ové: au eu iu ou – – –
y-ové: – ey iy – – – äy öy
jiné: ie uo yö

Jiné kombinace samohlásek, např. ae, äe, ea, eä, oa, öä, ia apod., dvojhásky netvoří a vyslovují se odděleně, protože patří do dvou různých slabik. Je důležité si zapamatovat, že **dvojhásky vždy tvoří jednu slabiku!** Srov. *koi mol, yö noc*, ale *kor-ke-a vysoký, sa-no-a říci* apod.

i-ové: nainen *žena* u-ové: auki *otevřeno*
ei *ne* Eurooppa *Evropa*
voi *máslo; může* hius *vlas*
ui *plave* koulu *škola*
myi *prodal*
jäi *zůstal*
söi *jedl, snědl*
y-ové: leyhy *vane* jiné: tie *cesta*
vihkiytyä *oddávat se* suo *bažina*
köysi *lano* yö *noc*
täysi *plný*

Je třeba se naučit plynule vyslovovat kombinace: **äy, öy, ey, yö.**

Työntää myötämäkeen. *Tlačit z kopce dolů.*
Lyödä löylyä. *Lít vodu na kameny (v sauně).*
Töykeä yötyöläinen. *Nevrlý noční pracovník.*
Mikä möykkä yöllä! *Jaký kravál v noci!*
Väylällä oli läyhkettä. *Na magistrále byl frmol.*
Äyskärillinen äyriäisiä. *Nádobka plná koryšů.*

Souhlásky – Konsonantit

(b), (c), d, (f), (g), h, j, k, l, m, n, p, (q), r, s, (š), t, v, (w), (x), (z), (ž)

Souhlásky v závorkách se nevyskytují v původně finských slovech, a i jinak jsou velmi řídké.

Výslovnost souhlásek:

c se vyslovuje před e, i [s]: Celsius, jinak [k]: cabaret
z se vyslovuje [ts]: zeniitti, nebo [s]: zloty [sloti]
x se vyslovuje [ks]: Maxwell
š se vyslovuje [s], zřídka [š]: tšekki (psáno také tsekki nebo tshekki)
ž se vyslovuje [s], [š], zřídka [ž]: Žukovski
q se vyslovuje [kv]: quisling
w se vyslovuje [v]: watti, western

Výslovnost s je méně ostrá než v češtině a často přechází k [š], zvláště na konci slova. Znělé souhlásky, zvláště **g, d, b**, se v běžném hovoru často vyslovují nezněle [k, t, p].

Zvláštností finštiny jsou **dlouhé souhlásky** (všechny kromě **d, v, j**, obv. **h** a cizích), které mají úlohu významotvornou (srov. čes. *branný* a *braný*, popř. *tužší* a *tuší*). Zdvojené souhlásky se vyskytují jen uvnitř slova a vyslovují se jako **jediná** dlouhá souhláska (jakoby pozdržením dechu chvíli na stejném místě, srov. s čes. *babiččin*), nikdy ne jako dvě za sebou!

Krátké souhlásky	Dlouhé souhlásky
d meidän <i>náš</i>	
h hiha <i>rukáv</i>	hh hihhuli <i>(člen. nábož. sekty)</i>
j Maija <i>Mája</i>	
k laki <i>zákon</i>	kk lakki <i>čepice</i>
l tali <i>vosk</i>	ll talli <i>stáj</i>
m kumi <i>guma</i>	mm kummi <i>kmotr</i>
n sana <i>slovo</i>	nn Sanna <i>(ženské jméno)</i>
p apu <i>pomoc</i>	pp appi <i>tchán</i>
r paras <i>nejlepší</i>	rr parras <i>okraj</i>
s kisa <i>hra, závod</i>	ss kissa <i>kočka</i>
t kato <i>neúroda; hele!</i>	tt katto <i>střecha</i>
v Savo <i>(název kraje – spisovně)</i>	(vv) savvoo <i>(název kraje Savo – v nářečí)</i>

Příklady na procvičení:

Älä höpötä hölynpölyä.
Tee työtä tänään.
Mikä möly meillä.
Mirrit marraskuussa.
Kiva kova kananmuna.
Missä missin myssy.

Hellan päällä höyryää.
Täyttä tässä tänään.
Mikko möhläsi.
Hitaita herrojen kiireet.
Mun mammani muni mun.
Kissimirrin kisat.

Vesihissi sihisi sinisessä hississä.

(dosl. *Vodní skřet syčel v modrém výtahu.*)

Pappilan apupapin papupata pankolla kiehuu ja porisee.
(dosl. *Na faře na plotně se vaří a bublá hrniec fazollí pomocného faráře.*)

Souhláskové kombinace se vyslovují stejně jako v češtině.

Výjimky:

ng se vyslovuje jako zdvojená nosovka [ŋŋ]: **Helsingin**
nk se vyslovuje s nosovkou [ŋk]: **Helsinki, ankka kachna**
nm se vyslovuje jako [mm]: **suurenmoista! výborně!**
np se vyslovuje jako [mp]: **kunpa kéž by**

Přízvuk

Přízvuk je vždy na první slabice jako v češtině. Složeniny mají i druhý, téměř stejně silný přízvuk na první slabice druhého základu. Např. li-ha **maso**, kaup-pa **obchod** a lihaka**uppa** **řeznictví**.

Ráz

V některých tvarech se po koncové samohláске vyslovuje zvláštní souhláska, tzv. ráz, tj. druh aspirace, který zde označujeme jako ' . Vzniká povolením hlasivek. Pokud se objeví uvnitř proudy řeči před těsně následujícím dalším slovem, projeví se změnou následující hlásky, tzv. tvrdým hlasovým začátkem (srov. dvojí možnou výslovnost čes. kombinace **-eú-** v neúroda, jednou s rázem a podruhé splývavě). Ve finštině se ráz projevuje tak, že se ve výslovnosti **zdvojuje počáteční souhláska následujícího slova**. Např.

mene pois!	[menepois]	jdí pryč!
osta kukkia!	[ostakkukkia]	kup květiny!
puhu suomea!	[puhussuomea]	mluv finsky!

Na konci slova (tj. před pauzou) se ráz také samovolně objevuje po koncové samohláске slova, např. mene [mene'] **jdí**, perhe [perhe'] **rodina**. Ráz ve výslovnosti však není závažný a v psané podobě se nijak neoznačuje.

1. KAPPALE – ENSIMMÄINEN KAPPALE

Hyvää päivää

- Hyvää päivää! Minä olen Anna Järvinen. Olen opettaja.
- Päivää! Minä olen Petr Novák. Olen opiskelija.
- Hyvää huomenta! Olen Ville Nieminen. Olen insinööri. Kuka Te olette?
- Huomenta! Olen Elina Pitkänen. Olen sihteeri.

- Hyvää iltaa!
- Iltaa!
- Oletko sinä Sanna Mäkinen?
- En. Minä olen Tuula Virtanen.
- Kuka sinä olet?
- Minä olen toimittaja Sari Hakanen.
- Ai jaha. Tervetuloa!
- Kiitos!

- Näkemiin!
- Hyvää yötä!

- Ole hyvä! Olkaa hyvä!
- Kiitos!

- Hei! Mä oon Riikka. Kuka sä oot?
- Moi! Mä oon Jussi.
- Oks sä opiskelija?
- Joo.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Pozdravy a zdvořilostní výrazy:

 Hyvää huomenta!	<i>Dobré ráno!</i>	Tervetuloa!	<i>Vítej(te)!</i>
Hyvää päivää!	<i>Dobry den!</i>	Näkemiin!	<i>Na shledanou!</i>
Hyvää iltaa!	<i>Dobry večer!</i>	Moi, Hei!	<i>Ahoj!</i>
Hyvää yötä!	<i>Dobrou noc!</i>	Terve!	<i>Nazdar!</i>

Ole hyvä!	<i>Prosím! (při tykání)</i>	Kiitos!	<i>Děkuji!, Díky!</i>
Olkaa hyvä!	<i>Prosím! (při vykání)</i>	Ei kiitos!	<i>Ne, děkuji!</i>
Anteeksi!	<i>Promiň(te)!</i>	Ei kestä!	<i>Není zač!</i>
Ei se mitään!	<i>To nic!</i>		

POZNÁMKA: Zdvořilostních výrazů se ve finštině používá méně. Není nezdvořilé je nepoužívat.

Názvy některých povolání:

 arkkitehti	<i>architekt</i>
asianajaja	<i>advokát</i>
johtaja	<i>ředitel, vedoucí</i>
kielenkääntäjä	<i>překladatel</i>
lakimies	<i>právník</i>
lääkäri	<i>lékař</i>
nimismies	<i>okresní náčelník policie</i>
professori	<i>profesor</i>
poliisi	<i>policista</i>
tulkki	<i>tlumočnick</i>
tuomari	<i>soudce</i>

Běžná ženská vlastní jména:

 Anu
Elina
Johanna
Marja
Laura
Reetta

Běžná mužská vlastní jména:

Antti
Jari
Jussi
Matti
Mika
Mikko

Riikka	Pasi
Sanna	Pekka
Sari	Tuomas
Tuula	Ville

POZNÁMKA: Podle zakončení jména nelze na rozdíl od češtiny poznat, jedná-li se o ženské nebo mužské jméno.

Nejčastější finská příjmení:

Hakanen	haka	<i>les, lesík (blízko domu)</i>
Järvinen	järvi	<i>jezero</i>
Mäkinen	mäki	<i>kopec</i>
Nieminen	niemi	<i>mys, ostroh</i>
Pitkänen	pitkä	<i>dlouhý</i>
Virtanen	virta	<i>proud, řeka</i>
Lahtinen	lahti	<i>záliv</i>
Saarinen	saari	<i>ostrov</i>

POZNÁMKA: V textu se objevují nejčastější finská příjmení, která zpravidla mají příponu **-nen**; základ slova má často význam přírodního jevu.

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Verbi olla – Sloveso být
 Persoonapronominit – Osobní zájmena
 Persoonapäätteet – Osobní koncovky
 Kielto – Zápor
 Kysymys ja vastaus – Otázka a odpověď
 Vokaaliharmonia – Vokálová harmonie

Verbi olla – Sloveso být
Persoonapronominin – Osobní zájména
Persoonapäätteet – Osobní koncovky

olla *být*

j. č. 1. minä ole- n	<i>já jsem</i>	mn. č. 1. me ole- mme	<i>my jsme</i>
2. sinä ole- t	<i>ty jsi</i>	2. te/Te ole- tte	<i>vy/Vy jste</i>
3. hän on	<i>on/ona je</i>	3. he o- vat	<i>oni/ony jsou</i>

- POZNÁMKA:** 1. Rody u podstatných jmen ani zájmen ve finštině nejsou. Zájmeno **hän** vyjadřuje české *on i ona* a rozdíl mezi nimi je daný pouze kontextem.
 2. Podobně jako v češtině není ve finštině nutné uvádět zájmena 1. a 2. osoby. Zájmeno 3. osoby je nutné uvádět vždy.

ole-n	<i>jsem</i>	ole-mme	<i>jme</i>
ole-t	<i>jsi</i>	ole-tte	<i>jste</i>
hän on	<i>je</i>	he o- vat	<i>jsou</i>

3. Osobní koncovky (**-n**, **-t**, **-**, **-mme**, **-tte**, **-vat/-vät**) se užívají obecně u všech sloves, u všech časů a všech slovesných způsobů.
 4. Zájmeno **Te** Vy se užívá pro vykání.
 Obecně se ale v dnešní finštině vyká mnohem méně než v češtině.

Kielto – Zápor

(minä) e- n ole	<i>nejsem</i>	(me) e- mme ole	<i>nejme</i>
(sinä) e- t ole	<i>nejsi</i>	(te/Te) e- tte ole	<i>nejste</i>
hän ei ole	<i>není</i>	he ei- vät ole	<i>nejsou</i>

- POZNÁMKA:** Slovesný zápor se ve finštině tvoří přidáním osobní koncovky ke kmenu e-zvláštního záporného slovesa, které čeština nezná. Záporné sloveso není úplným slovesem. Sloveso **olla** *být* zůstává ve stejném tvaru **ole** ve všech osobách.

en (<i>ne já</i>)	emme (<i>ne my</i>)
et (<i>ne ty</i>)	ette (<i>ne vy</i>)
ei (<i>ne on/ona</i>)	eivät (<i>ne oni/ony</i>)

Sloveso **olla** v mluveném jazyce:

j. č. 1. mä oon	svov. minä olen	mn. č. 1. me ollaa(n)	<i>me olemme</i>
2. sä oot	sinä olet	2. te ootte	<i>te olette</i>
3. se o(n)	hän on	3. ne o(n)	<i>he ovat</i>

Sloveso **olla** v mluveném jazyce v záporu:

j. č. 1. mä en o(o)	svov. minä en ole	mn. č. 1. me ei olla	<i>me emme ole</i>
2. sä et o(o)	sinä et ole	2. te ette o(o)	<i>te ette ole</i>
3. se ei o(o)	hän ei ole	3. ne ei o(o)	<i>he eivät ole</i>

- POZNÁMKA:** Mezi mluveným a spisovným jazykem je ve finštině velký rozdíl. Mluvený jazyk slyšíte všude kolem sebe; jeho nejběžnější tvary uvádíme postupně. Základem pro pochopení finštiny a finské mluvnice je však spisovný jazyk. V mluvené finštině se např. u slovesa **olla** vyskytují krajové varianty, které se liší např. v délce. Např. **mä en o** nebo **mä en oo**. Neexistuje tedy žádná jednotná forma. I nářečí jsou ve Finsku stále živá forma mluveného jazyka.

Kysymys – Otázka

Tvoření otázky s pomocí tázacího zájmena kuka? kdo?:

Kuka sinä olet? *Minä olen Jussi.*
 Minä olen opiskelija.

Tvoření otázky s pomocí tázací přípony -ko/-kö

olen- ko minä?	<i>jsem já?</i>	olemme- ko me?	<i>jme my?</i>
olet- ko sinä?	<i>jsi ty?</i>	olette- ko te/Te?	<i>jste vy/Vy?</i>
on- ko hän?	<i>je on/ona?</i>	ovat- ko he?	<i>jsou oni/ony?</i>

Tvary mluveného jazyka jsou: 2. os. j. č. o(o)ks sä?
 3. os. j. č. onks se?
 3. os. mn. č. onks ne?

Tázací přípona **-ko/-kö** se vždy připojuje k prvnímu slovu ve větě, např.

Olet-**ko** sinä Jussi? *Jsi Jussi?*
 Onko hän Matti? *Je on Matti?*

- POZNÁMKA:** Intonace se ve finské otázce na konci nezvedá jako v češtině; v poslední době je však i ve finštině slyšet stoupající intonaci na konci věty zvláště u mladých, zřejmě pod vlivem cizích jazyků.

Kielteinen kysymys – Záporná otázka

en-kö minä ole? *nejsem já?* emme-kö me ole? *nejsmo my?*
 et-kö sinä ole? *nejsi ty?* ette-kö te/Te ole? *nejste vy/Vy?*
 ei-kö hän ole? *není on/ona?* eivät-kö he ole? *nejsou oni/ony?*

Záporná otázka se tvoří z časovaného záporného slovesa s tázací příponou a u slovesa **olla** z tvaru **ole** (samohláskový kmen viz lekce 3).

Vastaus – Odpověď

V odpovědi se běžně opakuje jen slovesný tvar. Málo se používá slovo **kyllä** ano. V mluveném jazyce se používá slovo **joo jo**.

– Olet-ko sinä opiskelija? – *Jsi student?*
 – **Olen.** – *Ano.*

Pokud se ptáme na podstatné jméno, souhlasná odpověď je **niin**.

– Jussi-ko sinä olet? – *Jsi Jussi? (dosl. Jussi jsi?)*
 – **Niin./ Niin, Jussi./ Joo.** – *Ano./ Ano, Jussi./ Jo.*
 – Sinä-kö olet Jussi? – *Ty jsi Jussi?*
 – **Niin./ Niin, minä./ Joo.** – *Ano./ Ano já./ Jo.*

Vokaaliharmonia – Vokálová harmonie

Přední samohlásky	Neutrální přední samohlásky	Zadní samohlásky
y	i	u
ö	e	o
ä		a

POZOR! V původně finských slovech se zároveň v tomtéž slově vyskytují buď pouze přední (**ä, ö, y**), nebo pouze zadní (**a, o, u**) samohlásky. Slovo kombinující v sobě samohlásky přední a zadní není tedy možné. K oběma skupinám se mohou připojit tzv. neutrální samohlásky (**e, i**). Proto i koncovky nebo přípony, které se ke slovům připojují, existují vždy ve dvou variantách (např. -vat/-vät: **o-vat** – **ei-vät**; -ko/-kö: **on-ko** – **ei-kö**).

Např.: **hyvä** (*dobry*), **ilta** (*večer*) – **Hyvä-ä ilta-a!** *Dobry večer!*

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Doplněte tvary slovesa olla.

1. Kuka sinä ? 2. Minä opettaja. 3. Elina sihteeri?
 4. hän ole opettaja? 5. Te toimittaja? 6. Kuka opiskelija?
 7. Jussi opiskelija? 8. Jakub ole insinööri?

2. Přeložte do finštiny.

1. – Kdo jsi? – Jsem Petr Novák. (Jsem)
 2. – Jsi Petr? (Jsi ?) – Ano.
 3. – Jsi Jakub? – Ne, nejsem, já jsem Ondřej.
 4. – Ty jsi David? – Ano.
 5. – Nejsi ty Klára? – Ne, nejsem, já jsem Dana.
 6. – Kdo je Klára? – Já jsem Klára.

3. Přeložte do finštiny.

1. – Nejsi student? – Ano, jsem student.
 2. – Není učitel? – Ne, není.
 3. – Kdo je učitel? – Jan je učitel.
 4. – Není ona učitelka? – Není, je redaktorka.
 5. – Je ona sekretářka? – Je.
 6. – Je dobrá? – Ano.

4. Přeložte a odpovídejte finsky na otázky.

1. Kdo je David? 2. Kdo jsi ty? 3. Je Anna dobrá učitelka? 4. Je Magda studentka? 5. Je Petr učitel? 6. Nejste vy sekretářka?

5. Odpovězte kladně i záporně.

1. Oletko sinä insinööri? 2. Onko hän opettaja? 3. Davidko hän on?
 4. Oletteko Te toimittaja? 5. Opiskelijako Jana on? 6. Etkö sinä ole opiskelija?
 7. Eikö hän ole insinööri? 8. Toimittajako Te olette?
 9. Ettekö Te ole opettaja? 10. Opiskelijako sinä olet?

SANASTOJA – SLOVNÍ ZÁSOPA

Pamatujte: žádné rody ve finštině!

aamu	ráno	olla	být
anteeksi	promiň, promiňte	opettaja	učitel, -ka
ai jaha!	ach tak!	opiskelija	student, -ka
huomen:	jitro	päivä	den
huomen-ta	dobré ráno	sihteeri	sekretář, -ka;
	(jen v pozdravu)		tajemn ík, -ice
hyvä	dobrý	sinä	ty
ilta	večer	te/Te	vy/Vy
insinööri	inženýr, -ka	tervetuloa!	vítám tě/Vás!
kiitos	díky, děkuji	terve!	nazdar!
kuka?	kdo?	toimittaja	redaktor, -ka
minä	já	yö	noc
näkemiin	na shledanou		

2. KAPPALE – TOINEN KAPPALE

Euroopan maat

Suomi on maa Pohjois-Euroopassa.
 Tšekki eli Tšekinmaa on Keski-Euroopassa.
 Slovakia on myös Keski-Euroopassa.

Suomen naapurimaat ovat Ruotsi, Norja, Venäjä ja Viro.
 Tšekin naapurimaat ovat Saksa, Puola, Slovakia ja Itävalta.
 Slovakian naapurimaat ovat Tšekki, Puola, Ukraina, Unkari ja Itävalta.

Minä olen suomalainen. Asun Suomessa.
 Sinä olet tšekki. Asut Tšekissä/ Tšekinmaassa.
 Hän on slovakki. Hän asuu Slovakiassa.

Me puhumme suomea. Tšekit puhuvat tšekkiä.
 Te puhutte ruotsia. Slovakit puhuvat slovakkia.
 He puhuvat puolaa. Me puhumme kaikki myös saksaa.

Keskustelu – Rozhovor

Marja: Hei! Minä olen Marja Aaltonen. Olen suomalainen opiskelija, mutta nyt olen Prahassa. Puhun jo vähän tšekkiä.

Petr: Terve! Minä olen Petr Novák. Olen tšekkiläinen. Asun Brnossa. Olen tulkki ja kääntäjä.

Reetta: Moi! Minä olen Reetta Saarinen. Minä olen myös suomalainen. Olen historian opiskelija.

Pasi: Terve! Minä olen Pasi Lahtinen. Minä en ole opiskelija. Olen työssä ravintolassa. Puhun hyvin ruotsia, englantia, saksaa, ranskaa ja vähän tšekkiä.

Sananlasku – Prísloví

Alku aina hankalaa, lopussa kiitos seisoo.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Názvy zemí a obyvatel:

Země	Maa	Obyvatel	Přídavné jm.	Asukas = Adjektiivi
Anglie	Englanti	Angličan, -ka	anglický	englantilainen
Amerika	Amerikka	Američan, -ka	americký	amerikkalainen
Belgie	Belgia	Belgičan, -ka	belgický	belgialainen
Bulharsko	Bulgaria	Bulhar, -ka	bulharský	bulgarialainen
Česko	Tšekki	Če ch, -ška	český	tšekki, tšekkiläinen
Dánsko	Tanska	Dán, -ka	dánský	tanskalainen
Estonsko	Viro	Eston ec, -ka	estonský	violainen
Finsko	Suomi	Fin, -ka	finský	suomalainen
Francie	Ranska	Francouz, -ka	francouzský	ranskalainen
Hollandsko	Hollanti	Holand an, -ka	holandský	hollantilainen
Chorvatsko	Kroatia	Chorvat, -ka	chorvatský	kroatialainen
Itálie	Italia	Ital, -ka	italský	italialainen
Island	Islanti	Island an, -ka	islandský	islantilainen
Litva	Liettua	Litev ec, -ka	litevský	liettualainen
Lotyšsko	Latvia	Lotyš, -ka	lotyšský	latvialainen
Mađarsko	Unkari	Mađar, -ka	mađarský	unkarilainen
Německo	Saksa	Něm ec, -ka	německý	saksalainen

Norsko	Norja	Nor, -ka	norský	norjalainen
Polsko	Puola	Pollák, -ka	polský	puolalainen
Portugalsko	Portugali	Portugal ec, -ka	portugalský	portugalilainen
Rakousko	Itävalta	Rakušan, -ka	rakouský	itävaltalainen
Rumunsko	Romania	Rumun, -ka	rumunský	romanialainen
Rusko	Venäjä	Rus, -ka	ruský	venäläinen
Řecko	Kreikka	Řek, -yně	řecký	kreikkalainen
Slovensko	Slovakia	Slov ák, -enka	slovenský	slovakialainen
Slovinško	Slovenia	Slovin ec, -ka	slovinský	slovenialainen
Španělsko	Espanja	Španěl, -ka	španělský	espanjalainen
Švédsko	Ruotsi	Švéd, -ka	švédský	ruotsalainen
Švýcarsko	Sveitsi	Švýcar, -ka	švýcarský	sveitsiläinen
Ukrajina	Ukraina	Ukrajn ec, -ka	ukrajinský	ukrainalainen

POZNÁMKA: Názvy obyvatel i odpovídající přídavná jména se obvykle tvoří shodně příponou **-lainen/-läinen**.

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Astevaihtelu – Střídání kmenových souhlásek

Sijat: nominatiivi – Pády: nominativ

genetiivi

genitiv

partitiivi

partitiv

inessiivi

inessiv

e-vartalo – e-kmen

Preesens – Přítomný čas

Astevaihtelu – Střídání kmenových souhlásek

Střídání kmenových souhlásek sloužící k vytváření stupňů, silného nebo slabého, je pro ohýbání slov zásadní. Střídání se týká souhlásek **k, p, t** a jejich kombinací s dalšími souhláskami. Pro začátek uvádíme nejběžnější:

silný stupeň	slabý stupeň			
kk	k	kuk-ka	ku-kat	květina, květiny
pp	p	pap-pi	pa-pit	kněz, kněží
tt	t	tyt-tö	ty-töt	dívka, dívky

POZOR! Před otevřenou slabikou (končí na samohlásku, zde např. **-ka, -pi, -tö**) stojí **silný stupeň** a před uzavřenou slabikou (končí na souhlásku, zde **-kat, -pit, -töt**) **slabý stupeň**.

Střídání kmenových souhlásek a pádové koncovky spolu úzce souvisí. Jednotlivým pádům odpovídá vždy silný nebo slabý stupeň.

Sijat – Pády

Finština má na první pohled velké množství pádů (14). Protože však nezná ani rody, ani skloňovací vzory, je její pádový systém ve skutečnosti mnohem jednodušší než český. Vlastně existuje jen jeden vzor pro podstatná jména, přídavná jména i zájmena.

Nominativ (nominatiivi) je základní tvar podstatných a přídavných jmen i zájmen, tzv. slovníkový tvar. V jednotném čísle nemá koncovku. V množném čísle má vždy koncovku **-t**.

NOM j.č.: bez koncovky		NOM mn.č: koncovka -t	
maa	<i>země</i>	maa+t	<i>země</i>
naapuri	<i>soused</i>	naapuri+t	<i>sousedé</i>
kääntäjä	<i>překladatel</i>	kääntäjä+t	<i>překladatelé</i>
ravintola	<i>restaurace</i>	ravintola+t	<i>restaurace</i>
yliopisto	<i>univerzita</i>	yliopisto+t	<i>univerzity</i>
opiskelija	<i>student</i>	opiskelija+t	<i>studenti</i>
työ	<i>práce</i>	työ+t	<i>práce</i>

Vyskytuje-li se ve slovním kmenu zdvojená souhláska **kk, pp, tt**, pak přidáním koncovky množného čísla **-t** vzniká uzavřená slabika a ve slově je tedy slabý stupeň. Příklady:

tšek-ki	<i>Čech</i>	tše-ki+t	<i>Češi</i>
tulk-ki	<i>tlumočník</i>	tul-ki+t	<i>tlumočníci</i>
pap-pi	<i>kněz</i>	pa-pi+t	<i>kněží</i>
tyt-tö	<i>dívka</i>	ty-tö+t	<i>dívky</i>

Genitiv (genetiivi)

koncovka -n. Podobně i přidáním genitivního **-n** dochází ke stejné změně jako v množném čísle (tj. vznikne zavřená slabika) a v genitivu se používá proto slabý stupeň. Genitiv vyjadřuje nejčastěji vlastníka v přivlastňovacím vztahu. Např.

Tšeki-n naapurimaa *sousední země/stát Česka*
 historia-n opiskelija *student dějepisu*
 tytö-n kukka *dívčina květina*

POZNÁMKA: Oproti češtině je ve finštině **jiný slovosled**. Nejdříve se vyjádří vlastník v GEN, za ním pak přivlastňovaná věc: **tytö-n kukka**.

Finština nemá přivlastňovací přídavné jméno a místo něj používá genitiv: *dívčina kytkä* = tytö-n kukka (dosl. *dívky květina*).

Místo finského genitivu je v češtině často přídavné jméno: *pražská univerzita* = **Praha-n yliopisto** (dosl. *Prahy univerzita*).

Partitiv (partitiivi)

koncovky -a/-ä a -ta/-tä. Partitivní koncovka neuzavírá předchozí slabiku, slabika zůstává otevřená. Proto je v partitivu vždy silný stupeň. Distribuce koncovek je následující:

po krátkém vokálu -a/-ä:

tšekki	<i>čeština; Čech</i>	tšekki-ä
slovakki	<i>slovenština; Slovák</i>	slovakki-a
puola	<i>polština</i>	puola-a
ruotsi	<i>švédština</i>	ruotsi-a
saksa	<i>němčina</i>	saksa-a
venäjä	<i>ruština</i>	venäjä-ä
viro	<i>estonština</i>	viro-a

po dlouhém vokálu -ta/-tä:

maa	<i>země</i>	maa-ta
vapaa	<i>svobodný</i>	vapaa-ta
piili	<i>hlava</i>	pää-tä

po konsonantu -ta/-tä:

huomen	<i>jitro</i>	huomen- ta
mies	<i>muž</i>	mies- tä
asukas	<i>obyvatel</i>	asukas- ta

POZNÁMKA: 1. Partitiv je často ve větě pádem předmětu:

Puhun tšekkiä.	<i>Mluvím česky.</i> (dosl. <i>mluvím češtinu</i>)
Puhut puolaa.	<i>Mluvíš polsky.</i>
Hän ei puhuu venäjää.	<i>Mluví rusky.</i>
Puhumme viroa.	<i>Mluvíme estonsky.</i>
Puhutte ruotsia.	<i>Mluvíte švédsky.</i>
He puhuvat saksaa.	<i>Mluví německy.</i>

2. Partitiv se vždy užívá v záporné větě:

En puhu tšekkiä.	<i>Nemluvím česky.</i>
Et puhu puolaa.	<i>Nemluvíš polsky.</i>
Hän ei puhu venäjää.	<i>Nemluví rusky.</i>
Emme puhu viroa.	<i>Nemluvíme estonsky.</i>
Ette puhu ruotsia.	<i>Nemluvíte švédsky.</i>
He eivät puhu saksaa.	<i>Nemluví německy.</i>

POZOR! Základní **partitivní** význam je **část něčeho, neurčité množství něčeho**; často odpovídá českému genitivu:

Puhun **vähän tšekkiä**. *Mluvím trochu česky* (dosl. *málo češtiny*).

POZNÁMKA: Slovo **tšekki** je podstatné jméno a má významy *čeština; Čech, Češka*. Psané s velkým počátečním písmenem **Tšekki** má význam *Česko*, úřední název *Česká republika* ve finštině zní **Tšekin tasavalta**.

Stejným způsobem se chová slovo **slovakki**. Název země je však **Slovakia**. Ostatní názvy s malým písmenem, tedy **puola, saksaa, ruotsi** atd., mají však jen význam příslušného jazyka, neboť psané velkým písmenem představují název země. Názvy obyvatel se z těchto slov tvoří jinak.

Inessiv (inessiivi)

koncovka -ssa/-ssä. První **s** v koncovce uzavírá předchozí slabiku, v inessivu je tedy vždy slabý stupeň. Inessiv je lokální pád odpovídající na otázku **missä? kde?**; v češtině nejčastěji odpovídá předložce **v** (případně **na**).

Příklady:

Olen Prahassa.	<i>Jsem v Praze.</i>
Oletko sinä Brnossa?	<i>Jsi v Brně?</i>
Hän ei ole Bratislavassa.	<i>Není v Bratislavě.</i>

Me olemme kaikki Euroopassa.	<i>My všichni jsme v Evropě.</i>
Oletteko te Tukholmassa?	<i>Jste ve Stockholmu?</i>
He eivät ole Berliinissä.	<i>Nejsou v Berlíně.</i>

POZOR! **Inessiv** vyjadřuje především vnitřek, resp. umístění uvnitř něčeho: **ravintola-ssa v restauraci** **työ-ssä v práci**

e-vartalo – e-kmen

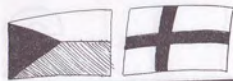
U skupiny starších finských slov, která v základním tvaru, tj. nominativu **j, ä**, končí na **-i**, dochází při skloňování ke změně koncového **-i** na **-e**.

Příklady:

NOM	Suomi	<i>Finsko</i>	NOM	järvi	<i>jezero</i>
GEN	Suome-n	<i>Finska</i>	GEN	järve-n	<i>jezera</i>
PART	Suome-a	<i>Finsko</i>	PART	järve-ä	<i>jezero</i>
INES	Suome-ssa	<i>ve Finsku</i>	INES	järve-ssä	<i>v jezeře</i>

NOM	kivi	<i>kámen</i>
GEN	kive-n	<i>kamene</i>
PART	kive-ä	<i>kámen</i>
INES	kive-ssä	<i>v kamenu</i>

POZNÁMKA: Etymologie slova **Suomi** je nejasná. Existují různé výklady, např. ze slova **suo** = **suomaa bažinatá země** nebo **suomu šupina** nebo ze slovesa **suoda** > **Jumalan suoma Bohem darovaný**. V poslední době se často mluví o výpůjčce baltského původu *žeme.

Preesens – Přítomný čas

sloveso puhua <i>mluvit</i>	
zápor:	
minä puhu- n	en puhu
sinä puhu- t	et puhu
hän puhu- u	hän ei puhu
me puhu- mme	emme puhu
te puhu- tte	ette puhu
he puhu- vat	he eivät puhu

sloveso asua <i>bydlet</i>	
zápor:	
minä asu- n	en asu
sinä asu- t	et asu
hän asu- u	hän ei asu
me asu- mme	emme asu
te asu- tte	ette asu
he asu- vat	he eivät asu

sloveso seisoa <i>stát</i>	
zápor:	
minä seiso- n	en seiso
sinä seiso- t	et seiso
hän seiso- o	hän ei seiso
me seiso- mme	emme seiso
te seiso- tte	ette seiso
he seiso- vat	he eivät seiso

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Přeložte do finštiny.

1. Mluvím česky. 2. Mluvíš finsky? 3. Mluví švédsky. 4. Mluvíme německy. 5. Mluvíte estonsky? 6. Všichni v Evropě mluví anglicky.

2. Přeložte do finštiny.

1. Bydlím ve Finsku. 2. Bydlíš v Česku? 3. Bydlí v Maďarsku. 4. My všichni bydlíme v Praze. 5. Bydlíte na Slovensku? 6. Oni bydlí v Německu.

3. Přeložte do finštiny.

1. Jsi v Praze? 2. On je Slovák? 3. Není v Bratislavě? 4. Jste Rus? 5. Nejste Němec? 2. Kde jsme?

4. Přeložte do finštiny.

1. Kde bydlíš? 2. Nebydlí v Berlíně? 3. Kdo bydlí v Berlíně? 4. My bydlíme v Bratislavě. 5. Kdo bydlí v Brně? 6. Bydlí Jirka v Brně?

5. Přeložte do finštiny.

1. Jsi finštinář? 2. Nejsi student maďarštiny? 3. Kdo je češtinář? 4. Kdo je tlumočnick? 5. Je Jirka tlumočnick? 6. Nejsi maďarský student?

6. Odpovězte na otázky.

1. Kuka sinä olet? 2. Missä sinä asut? 3. Oletko tšekkiläinen? 4. Oletko sinä työssä? 5. Missä olet työssä? 6. Onko hän slovakki? 7. Eikö hän ole saksalainen?

BANASTOA – SLOVNÍ ZÁSoba

U sloves jsou uváděny koncovky **1. a 3. os. j. č. přít. času**; u jmen pádové koncovky GEN a PART. U některých jmen pádové koncovky nejsou zatím ještě uvedeny.

<i>aina</i>	vždy	Itävalta , -lan, -taa	Rakousko
<i>alku</i>	začátek	järvi , -en, -eä	jezero
<i>asuja</i> , -n, -u	bydlet	kaikki , -en, -kea	všichni, všechny
<i>asukas</i>	obyvatel	Keski-Eurooppa , -an, -paa	Střední Evropa
<i>Berlini</i> , -n, -ä	Berlín	kivi , -en, -eä	kámen
<i>ei</i>	čili	kukka , -an, -kaa	květina
<i>englanti</i>	angličtina	kääntäjä , -n, -ä	překladatel, -ka
<i>Eurooppa</i> , -an, -paa	Evropa	loppi , -un, -pua	konec
<i>hankala</i> , -n, -a	obtížný	maa , -n, -ta	země
<i>historia</i> , -n, -a	dějepis	mies	muž
<i>hyvin</i>	dobře; velmi		

Preesens – Přítomný čas

sloveso puhua <i>mluvit</i>	
zápor:	
minä puhu- n	en puhu
sinä puhu- t	et puhu
hän puhu- u	hän ei puhu
me puhu- mme	emme puhu
te puhu- tte	ette puhu
he puhu- vat	he eivät puhu

sloveso asua <i>bydlet</i>	
zápor:	
minä asu- n	en asu
sinä asu- t	et asu
hän asu- u	hän ei asu
me asu- mme	emme asu
te asu- tte	ette asu
he asu- vat	he eivät asu

sloveso seisoa <i>stát</i>	
zápor:	
minä seiso- n	en seiso
sinä seiso- t	et seiso
hän seiso- o	hän ei seiso
me seiso- mme	emme seiso
te seiso- tte	ette seiso
he seiso- vat	he eivät seiso

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Přeložte do finštiny.

1. Mluvím česky. 2. Mluvíš finsky? 3. Mluví švédsky. 4. Mluvíme německy. 5. Mluvíte estonsky? 6. Všichni v Evropě mluví anglicky.

2. Přeložte do finštiny.

1. Bydlím ve Finsku. 2. Bydlíš v Česku? 3. Bydlí v Maďarsku. 4. My všichni bydlíme v Praze. 5. Bydlíte na Slovensku? 6. Oni bydlí v Německu.

3. Přeložte do finštiny.

1. Jsi v Praze? 2. On je Slovák? 3. Není v Bratislavě? 4. Jste Rus? 5. Nejste Němec? 2. Kde jsme?

4. Přeložte do finštiny.

1. Kde bydlíš? 2. Nebydlí v Berlíně? 3. Kdo bydlí v Berlíně? 4. My bydlíme v Bratislavě. 5. Kdo bydlí v Brně? 6. Bydlí Jirka v Brně?

5. Přeložte do finštiny.

1. Jsi finštinář? 2. Nejsi student maďarštiny? 3. Kdo je češtinář? 4. Kdo je tlumočnick? 5. Je Jirka tlumočnick? 6. Nejsi maďarský student?

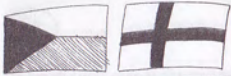
6. Odpovězte na otázky.

1. Kuka sinä olet? 2. Missä sinä asut? 3. Oletko tšekkiläinen? 4. Oletko sinä työssä? 5. Missä olet työssä? 6. Onko hän slovakki? 7. Eikö hän ole saksalainen?

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSOKA

U sloves jsou uváděny koncovky **1. a 3. os. j. č. přít. času**; u jmen pádové koncovky GEN a PART. U některých jmen pádové koncovky nejsou zatím ještě uvedeny.

aina	vždy	Itäval ta , -lan, -taa	Rakousko
alku	začátek	järv i , -en, -eä	jezero
asu a , -n, -u	bydlet	kaik ki , -en, -kea	všichni, všechny
asukas	obyvatel	Keski-Euroop pa , -an, -paa	Střední Evropa
Berliini , -n, -ä	Berlín	ki vi , -en, -eä	kámen
eli	čili	kuk ka , -an, -kaa	květina
englanti	angličtina	kääntä jä , -n, -ä	překladatel, -ka
Euroop pa , -an, -paa	Evropa	lop pu , -un, -pua	konec
hankala , -n, -a	obtížný	maa , -n, -ta	země
historia , -n, -a	dějepis	mies	muž
hyvin	dobře; velmi		

moi!	ahoj!
mutta	ale
myös	také
naapuri, -n, -a	soused
naapurimaa, -n, -ta	sousední země
Norja, -n, -a	Norsko
nyt	teď
papipi, -in, -pia	kněz
Pohjois-Euroop pa,	Severní Evropa
-an, -paa	
puhuj a, -n, -u	mluvit
Puola, -n, -a	Polsko
pää, -n, -tä	hlava
ranska, -n, -a	francouzština
ravintola, -n, -a	restaurace
ruotsi, -n, -a	švédština
Ruotsi, -n, -a	Švédsko
saksa, -n, -a	němčina

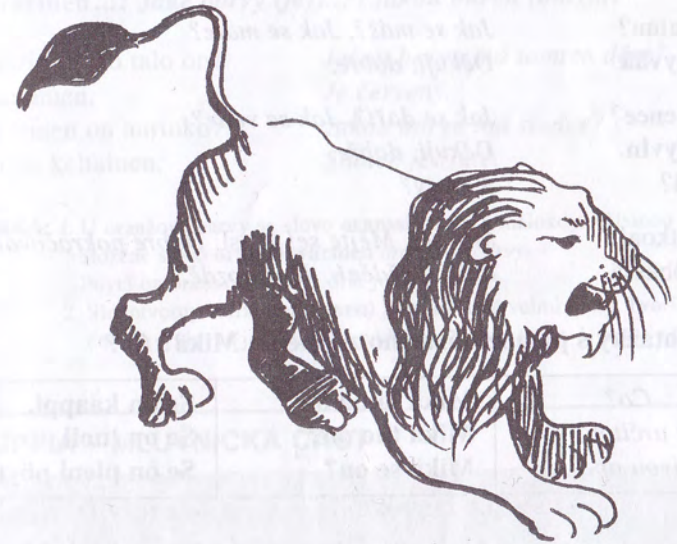
Saksa, -n, -a	Německo
seiso ja, -n, -o	stát
slovak ki, -in, -kia	Slov ák, -enka; slovenština
suom ji, -en, -ea	finština
tasavalta	republika
terve!	nazdar!
Tšek inmaa, -n, -ta	Česko
Tšek ki, -in, -kiä	Česko
tšek ki, -in, -kiä	Čech, Češka; čeština
Tukholma, -n, -a	Stockholm
tulk ki, -in, -kia	tlumočn ík, -ice
tyt ttö, -ön, -töä	dívka
työ, -n, -tä	práce
vapaa, -n, -ta	svobodný
vähän	trochu, málo
yliopisto, -n, -a	univerzita

3. KAPPALE – KOLMAS KAPPALE

Suomen lipun värit

Suomen lipun värit ovat sininen ja valkoinen.
Sininen on taivaan väri ja valkoinen on lumen väri.
Suomen tasavallan vaakunassa on leijona.

Tšekinmaan lipun värit ovat sininen, valkoinen ja punainen.
Tšekin tasavallan vaakunassa on myös leijona.

Tämä talo on ruskea. Tuo talo on punainen. Se on maalaistalo.
Tämä kirkko on valkoinen. Tuo on harmaa. Se on kivikirkko.

Tämä pöytä on vihreä. Tuo on musta. Se ei ole kaunis.
Tämä kaappi on pieni. Tuo kaappi on suuri. Se on vanha.
Tämä tuoli on korkea. Tuo on matala. Se ei ole mukava.

Keskustelu

- David: Hei! Mitä kuuluu?
 Marja: Moi! Kiitos, hyvää. Entä sinä, miten menee?
 David: Kiitos, ihan hyvin. Puhutko sinä jo tšekkiä?
 Marja: Puhun.
 David: Onko se vaikeaa?
 Marja: On, se on vaikeaa. Entä sinä? Joko sinä puhut suomea?
 David: Joo, puhun jo vähän. Suomi on vaikea kieli.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

- Mitä kuuluu? *Jak se máš?, Jak se máte?*
 Kiitos, hyvää. *Děkuji, dobře.*
- Miten menee? *Jak se daří?, Jak se vede?*
 Kiitos, hyvin. *Děkuji, dobře.*
 Entä sinä? *A co ty?*
- Hyvää jatkoa! *Měj se!, Mějte se! (dosl. Dobré pokračování!)*
 Olet myöhässä. *Máš zpoždění., Jdeš pozdě.*

Tvoření otázky s pomocí tázacího zájmena: Mikä? Co?

Mikä? Co? (na věc určitou, jednotlivou ap.)	Mikä tämä on? Mikä tuo on? Mikä se on?	Se on kaappi. Se on tuoli. Se on pieni pöytä.
---	--	---

Tvoření otázky s pomocí tázacího zájmena: Mitä? Co?

Mitä? Co? (na věc neurčitou, látkovou ap.)	Mitä tämä on? Mitä tuo on? Mitä se on?	Se on mustaa väriä. Se on harmaata kiveä. Se on lunta.
--	--	--

POZNÁMKA: Slova kivi a lumi mají e-kmeny. Zapamatujte si odlišné partitivní tvary:

kivi, kive-n > kive-ä *kámen*
 lumi, lume-n > lun-ta *sníh*

Värit – Názvy barev:

harmaa	šedý	harmaan	harmaata
keltainen	žlutý	keltaisen	keltaista
musta	černý	mustan	mustaa
oranssi	oranžový	oranssin	oranssia
punainen	červený	punaisen	punaista
ruskea	hnědý	ruskean	ruskeaa
sininen	modrý	sinisen	sinistä
valkoinen	bílý	valkoisen	valkoista
vihreä	zelený	vihreän	vihreää

Ve finštině se ptáme na barvu s pomocí otázky:

Minkä värinen...? *Jaké barvy (je)...? / Jakou barvu (má)...?*

- Minkä värinen tuo talo on? *Jakou barvu má tamten dům?*
 Se on punainen. *Je červený.*
 Minkä värinen on aurinko? *Jakou barvu má slunce?*
 Aurinko on keltainen. *Slunce je žluté.*

POZNÁMKA: 1. U oranžové barvy se slovo **oranssi** používá málokdy. Většinou se používá složené slovo **oranssinvärinen** *oranžové barvy*.

Pöytä on oranssinvärinen. *Stůl je oranžový.*
 2. Slovo tvorný sufix **-nen (-inen)** je ve finštině velmi častý. Tvoří se jím nejčastěji přídavná jména, ale i podstatná jména (srov. 1. lekcii – příjmení).

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

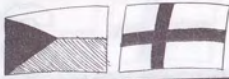
Demonstratiivipronominít – Ukazovací zájmena

Sanavartalat – Slovní kmeny

Lisää astevaihtelua – Další typy střídání kmenových souhlásek

Demonstratiivipronominít – Ukazovací zájmena

Nikloňování ukazovacích zájmen je v některých pádech odlišné; je třeba si ho zapamatovat.

NOM	tämä <i>tento, tato, toto</i>	tuo <i>tamten, tamta, tamto</i>	se <i>ten, ta, to</i>
GEN	tämän	tuon	sen
PART	tätä	tuota	siitä
INES	tässä	tuossa	siinä

POZNÁMKA: Zájmena **tämä** a **tuu** vyjadřují lokální určení blízkosti a vzdálenosti. Se používá, odkazuje-li se na známou skutečnost nebo na určitou věc, o které se už mluvilo. Např.:

Tämä talo on korkea.
Tuo talo on matala.
Se ei ole kaunis.

*Tento dům je vysoký.
Tamten dům je nízký.
Ten není hezký.*

Tämä kissa on musta.
Tuo kissa on kirjava.
Se ei ole kissa.

*Tato kočka je černá.
Tamta kočka je strakatá.
To není kočka.*

Tämä ikkuna on suuri.
Tuo on pieni.
Mutta se ei ole kallis.

*Toto okno je velké.
Tamto je malé.
Ale to není drahé.*

Sanavartalot – Slovní kmeny

Při ohýbání slov je pro vytvoření správného tvaru důležité se naučit rozoznat slovní **kmen**. Každé finské slovo má alespoň jeden kmen, a to **samo-
hláskový** (to platí jak pro podstatná a přídavná jména, tak i pro zájmena a slovesa). Některá slova mohou mít i **souhláskový kmen**.
Ke slovnímu kmenu se přidávají další přípony, např. pádové koncovky. Nejčastěji potřebujeme **samo-
hláskový, vokálový kmen** = Vkm (tj. V = vokál, km = kmen), který vždy končí na samohlásku.

1. **Samo-
hláskový kmen je velmi často totožný s nominativním tvarem čili tvarem slovníkovým.** Např.

NOM	maa <i>země</i>	Vkm maa-
GEN	maa+n	
PART	maa+ta	
INES	maa+ssa	

NOM	kissa <i>kočka</i>	Vkm kissa-
GEN	kissa+n	
PART	kissa+a	
INES	kissa+ssa	
NOM	talo <i>dům</i>	Vkm talo-
GEN	talo+n	
PART	talo+a	
INES	talo+ssa	

2. **Má-li slovo ve svém kmenu souhlásky, které se střídají v silném a slabém stupni (srov. i lekcí 2), má samo-
hláskový kmen dvě podoby – Vkm silný před otevřenou slabikou a Vkm slabý před zavřenou slabikou.** Např.

NOM	tyttö <i>dívka</i>	Vkm silný tyttö-	Vkm slabý tytö-
PART	tyttö+ä		
GEN	tyttö+n		
INES	tyttö+ssä		
NOM	lippu <i>vlajka</i>	Vkm silný lippu-	Vkm slabý lipu-
PART	lippu+a		
GEN	lipu+n		
INES	lipu+ssa		
NOM	kirkko <i>kostel</i>	Vkm silný kirkko-	Vkm slabý kirko-
PART	kirkko+a		
GEN	kirko+n		
INES	kirko+ssa		

3. **U některých slov (např. e-kmen, srov. lekcí 2) se základní, nominativní tvar liší od Vkm, ze kterého se tvoří ostatní pády. Tyto tvary je potřeba se naučit.** Např.

NOM	järvi <i>jezero</i>	Vkm järve-
GEN	järve+n	
PART	järve+ä	
INES	järve+ssä	

NOM	Suomi	<i>Finsko</i>	Vkm	Suome-
GEN	Suome-n			
PART	Suome+a			
INES	Suome+ssa			
NOM	niemi	<i>mys</i>	Vkm	nieme-
GEN	nieme+n			
PART	nieme+ä			
INES	nieme+ssä			

4. Některá slova ve finštině v základním tvaru, tj. v nominativu j. č., mají zakončení na souhlásku, např. tšekkiläinen, suomalainen, kallis, kaunis. Tato slova mají kromě samohláskového kmenu i druhý kmen, tj. souhláskový, resp. konsonantický (Kkm, K = konsonant, km = kmen).

Podle zakončení slova je potřeba se naučit vytvořit samohláskový kmen, který je primární. Pro většinu slovních tvarů potřebujeme samohláskový kmen. Pokud slovo má i souhláskový kmen, tvoříme z něho např. partitiv s koncovkou **-ta/-tä**. Např. kallis – kallis-**ta**, kaunis – kaunis-**ta**.

Slova dělíme podle zakončení na **slovní typy**. Při tvoření kmenů se mohou koncové hlásky různě měnit. **Tvoření kmenů je třeba si u každého slovního typu pamatovat!**

Příklady slovních typů u podstatných jmen, které v nominativu končí na souhlásku:

Slovní typ se zakončením na -s

NOM	kallis	<i>drahý</i>	Vkm kallii-	Kkm kallis-
GEN	kallii+n			
PART	kallis+ta			
INES	kallii+ssa			
NOM	kaunis	<i>hezký</i>	Vkm kaunii-	Kkm kaunis-
GEN	kaunii+n			
PART	kaunis+ta			
INES	kaunii+ssa			

Slovní typ se zakončením na -nen

NOM	suomalainen	<i>Fin, Finka; finský</i>	Vkm suomalaise-	Kkm suomalais-
GEN	suomalaise+n			
PART	suomalais+ta			
INES	suomalaise+ssa			
NOM	tšekkiläinen	<i>Čech, Češka; český</i>	Vkm tšekkiläise-	Kkm tšekkiläis-
GEN	tšekkiläise+n			
PART	tšekkiläis+tä			
INES	tšekkiläise+ssä			

NOM	sininen	<i>modrý</i>	Vkm sinise-	Kkm sinis-
NOM	valkoinen	<i>bílý</i>	Vkm valkoise-	Kkm valkois-
NOM	punainen	<i>červený</i>	Vkm punaise-	Kkm punais-

Slovní typ se zakončením na -i v NOM, změna i > e, tzv. e-kmen. Některá starší slova mají i souhláskový kmen, který je třeba si zapamatovat zvlášť.

NOM	suuri	<i>velký</i>	Vkm suure-	Kkm suur-
GEN	suure+n			
PART	suur+ta			
INES	suure+ssa			
NOM	lumi	<i>sníh</i>	Vkm lume-	Kkm lun-
GEN	lume+n			
PART	lun+ta			
INES	lume+ssa			

NOM	pieni	<i>malý</i>	Vkm piene-	Kkm pien-
NOM	kieli	<i>jazyk</i>	Vkm kiele-	Kkm kiel-

Lisää astevaihtelua – Další typy střídání kmenových souhlásek

silný stupeň	slabý stupeň				
nk	ng	NOM	Helsinki	<i>Helsinki</i>	
		PART	Helsinkiä	<i>Helsinki</i>	
		GEN	Helsingin	<i>Helsingin</i>	
		INES	Helsingissä	<i>v Helsinkách</i>	
	NOM	j.č. aurinko (mn.č. auringot)	<i>slunce</i>		
	PART	aurinkoa	<i>slunce</i>		
	GEN	auringon	<i>slunce</i>		
	INES	auringossa	<i>ve/na slunci</i>		
lt	ll	NOM	j.č. tasavalta (mn.č. tasavallat)	<i>republika</i>	
		PART	tasavaltaa	<i>republiku</i>	
		GEN	tasavallan	<i>republiky</i>	
		INES	tasavallassa	<i>v republice</i>	
	NOM	Itävalta	<i>Rakousko</i>		
	PART	Itävaltaa	<i>Rakousko</i>		
	GEN	Itävallan	<i>Rakouska</i>		
	INES	Itävallassa	<i>v Rakousku</i>		
	nt	nn	NOM	Englanti	<i>Anglie</i>
			PART	Englantia	<i>Anglii</i>
GEN			Englannin	<i>Anglie</i>	
INES			Englannissa	<i>v Anglii</i>	
NOM		Islanti	<i>Island</i>		
PART		Islantia	<i>Island</i>		
GEN		Islannin	<i>Islandu</i>		
INES		Islannissa	<i>na Islandu</i>		

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Vytvořte z různých slov, která už znáte, slovní spojení a skloňujte je ve všech pádech, které dosud znáte: NOM, GEN, PART, INES.

VZOR: keltainen talo *žlutý dům* keltaiset talot *žluté domy*
 keltaisen talon
 keltaista taloa
 keltaisessa talossa

2. Obměňte názvy věcí a barev. Užijte slov, která znáte, ve větách podle uvedeného vzoru.

VZOR: Kivi on harmaa. *Kámen je šedý.*
 Kiven väri on harmaa. *Barva kamene je šedá.*

3. Přeložte do finštiny.

1. Češi bydlí v krásné České republice. 2. Česká republika je malá země.
 3. V českém erbu je lev. 4. Finská republika je velká. 5. Také ve finském erbu je lev. 6. Praha je staré a velké město. 7. Helsinky nejsou staré, jsou nové a malé. 8. Finský venkovský dům je červený.

4. Přeložte do finštiny.

1. Studuji češtinu. Nestuduji estonštinu.
 2. Studuješ finštinu? Nestuduješ slovenštinu?
 3. Studuje němčinu. Nestuduje dánštinu.
 4. Studujeme angličtinu. Nestudujeme polštinu.
 5. Studujete ruštinu? Nestudujete švédštinu?
 6. Studují maďarštinu. Nestudují norštinu.

5. Přeložte do finštiny.

1. Co je to?	To je skříň. Tato skříň je stará, není hezká.
2. A tamto, co to je?	To je stůl. Tento stůl je nízký. Je bílý.
3. A co tahle židle? Je pohodlná?	Ano, je pohodlná. Je nová.
4. Co to je?	To je sněh. Je to bílý sněh.
5. Co to je?	To je kniha. Je to dobrá kniha.

6. Odpovězte na otázky.

1. Minkävärinen on taivas? 2. Minkävärinen on Tšekin lippu? 3. Minkävärinen on Suomen lippu? 4. Minkävärinen on Ruotsin lippu? 5. Minkävärinen on tuo pöytä on?

7. Ptejte se na barvy vlajek různých zemí.

(Viz lekce 2.)

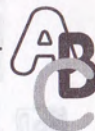
8. a) Vytvořte z uvedených slov kmeny. Dle zakončení může slovo mít i souhláskový kmen. Samohláskový kmen může být silný nebo slabý dle kmenových souhlásek. Zatím znáte následující střídání: k – kk, t – tt, p – pp; nk – ng, lt – ll, nt – nn.

b) Slova dejte do pádů, které znáte.

VZOR:	Základní tvar	Vkm	Vkm slabý	Vkm silný	Kkm
	tyttö		tyttö-	tyttö-	
GEN	tyttö-n				
PART	tyttö-ä				
INES	tyttö-ssä				

kaupunki, valkoinen, kaappi, tasavalta, lumi, Islanti, työ, kallis, kirkko

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSoba

Ve slovnících se vždy uvádí **genitivní tvar**, ze kterého je vidět Vkm (slabý) a **partitivní tvar** pro Vkm silný nebo Kkm. Slova jsou ve finském abecedním pořadí, tedy přehlasované **ä, ö** jsou až na konci seznamu. Za lekcí se uvádějí jen běžná slova, která je nutno si zapamatovat. Méně běžná slova najdete ve slovníku (viz Klíč).

aurinko, -gon, -koa	slunce	miten?	jak?
entä	a co	mukava, -n, -a	pohodlný
halpa	levný	musta, -n, -a	černý
harmaa, -n, -ta	šedý	myöhässä:	
hei!	ahoj!	olla myöhässä	mít zpoždění
ihan	velmi, úplně	oranssi, -n, -a	oranžový
jo	už	pieni, -en, -tä	malý
joo	jo	punainen, -sen, -sta	červený
kaappi, -in, -pia	skříň	pyöreä, -n, -ä	kulatý
kallia, -in, -sta	drahý	pöytä	stůl
kaunis, -in, -sta	hezký	ruskea, -n, -a	hnědý
kaupunki, -gin, -kia	město	se, -n, sitä	ten, ta, to
keltainen, -sen, -sta	žlutý	siniinen, -sen, -stä	modrý
keskustelu, -n, -a	rozhovor	suuri, -en, -ta	velký
kieli, -en, -tä	jazyk	taivas, -an, -sta	nebe
kirja, -n, -a	knih	talo, -n, -a	dům
kirkko, -on, -koa	kostel	tasavalta, -lan, -taa	republika
kiivi, -en, -ä	kámen	televisio, -n, -ta	televize
kirjava, -n, -a	pestrý, strakatý	tuoli, -n, -a	židle
kissa, -n, -a	kočka	täjä, -män, -tä	tento, tato, toto
korkea, -n, -a	vysoký	vaakuna, -n, -a	erb
leijona, -n, -a	lev	vaikea, -n, -a	těžký
lippu, -un, -pua	vlajka	valkoinen, -sen, -sta	bílý
lumi, -men, -nta	sněh	vanha, -n, -a	starý
maalitalo, -n, -a	venkovský dům	vihreä, -n, -ä	zelený
matala, -n, -a	nízký	väri, -n, -ä	barva

4. KAPPALE – NELJÄS KAPPALE

Kuukausiloru

Tammi-, helmi-, maaliskuussa
 lunta maassa, lunta puussa.
 Huhtikuussa kevät herää,
 toukokuussa linnut kerää,
 kesä-, heinä-, elokuussa
 kesä keikkuu, elon leikkuu.
 Syyskuussa syksy alkaa,
 lokakuu jo kastaa jalkaa.
 Marraskuussa maa on marras,
 joulukuussa, joulupuussa
 joulutähti harras.

Vuodessa on neljä vuodenaikaa: kevät, kesä, syksy ja talvi.
 Vuodessa on kolmesataakuusikymmentäviisi päivää ja kaksitoista kuukautta.
 Kuukaudessa on noin kolmekymmentä päivää ja neljä viikkoa.
 Viikossa on seitsemän päivää eli seitsemän vuorokautta.
 Vuorokaudessa on kaksikymmentäneljä tuntia. Vuorokauden osat ovat:
 aamu, päivä, ilta ja yö.
 Tunnissa on kuusikymmentä minuuttia. Minuutissa on kuusikymmentä sekuntia.

Mikä kuukausi nyt on? Nyt on lokakuu. Lokakuussa sataa.
 Mikä vuodenaika nyt on? Nyt on syksy. Syksy on sateinen vuodenaika. Syksyllä sataa usein. Talvi on kylmä vuodenaika. Talvella sataa lunta ja on pakkasta. Kevät on kaunis vuodenaika. Keväällä aurinko alkaa paistaa. Kesä on lämmin vuodenaika. Kesällä aurinko paistaa, päivät ovat pitkät ja yöt valoisa.

Keskustelu

Petr: Hei Marja!
 Marja: Moi, mitä kuuluu?
 Petr: Kiitos, hyvää vain. Opiskeletko sinä nyt Prahassa?
 Marja: Joo. Opiskelen yliopistossa tšekkiä.
 Petr: Asutko sinä opiskelija-asuntolassa?
 Marja: En. Asun vuokra-asunnossa Vinohradysa. Entäs sinä? Asutko sinäkin nyt Prahassa?
 Petr: En, minä asun Brnossa. Olen nyt työssä suomalaisessa firmassa.
 Marja: Ai jaa. Oot sä tyytyväinen?
 Petr: Joo, se on ihan mukava työpaikka. Olen tyytyväinen. Entä sinä?
 Marja: Joo, mä oon kauheen tyytyväinen. Praha on upee paikka. Hei, mä oon nyt jo taas myöhässä.
 Petr: Hei ja voi hyvin!

Bananlasku – Přísloví

Kuu kiurusta kesään, puoli kuuta peipposesta, västäräkistä vähäsen, piilskysestä ei päivääkään.

PHASEOLOGIA – UŽITEČNÉ VÝRAZY
Výrazy mluveného jazyka:
Mä oon kauheen tyytyväinen

= minä olen kauhean tyytyväinen.

Praha on upee = upea.

Ai jaa.

Entäs sinä?

Mä oon myöhässä = minä olen myöhässä.

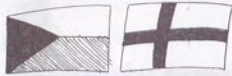
Jsem opravdu spokojený.

Praha je super/skvělá.

Ach tak.

A co ty?

Mám zpoždění., Jdu pozdě.

Oot sä = oletko sinä?

Voi hyvin!

Kuinka paljon tämä maksaa?

Mitä tää maksaa?

Kuinka paljon? = Paljonko? = Mitä?

Jsi?

Měj se!

Kolik to stojí?

Co to stojí?

Kolik?

Kuukaudet – Měsíce:

tammikuu, helmikuu, maaliskuu, huhtikuu, toukokuu, kesäkuu, heinäkuu, elokuu, syyskuu, lokakuu, marraskuu, joulukuu

Tammikuu leden; tammi dub znamená v některých nářečích i *srdce, střed*; **tammikuu** je tedy srdce zimy, nejstudenejší měsíc.

Helmikuu únor; helmi perla; helmikuu je měsíc, ve kterém se tvoří ledové perly, alespoň na větších stromů.

Maaliskuu březien; slovo maalis-, maallis- je příbuzné slovu **maa země, půda; maaliskuu** je tedy doba, kdy pod sněhem vykukují první holá místa.

Huhtikuu duben; huhta je místo, kde po vypálení lesa vzniklo nové pole pro setbu obilí (srov. čes. *žďár*).

Toukokuu květen; toukotyöt doba jarních polních prací.

Kesäkuu červen; kesä léto.

Heinäkuu červenec; heinä seno.

Elokuu srpen; elo život; obilí.

Syyskuu září; syys = syksy podzim.

Lokakuu říjen; loka bahno, bláto.

Marraskuu listopad; marras je staré slovo pro *smrt* (srov. čes. *Dušičky*).

Joulukuu prosinec; joulu Vánoce.

Viikonpäivät – Dny v týdnu:

sunnuntai, maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai, perjantai, lauantai

Mikä? Co? Který?

Mikä päivä tänään on? Který den je dnes?

Tänään on sunnuntai. Huomenna on maanantai. Ylihuomenna on tiistai. Eilen oli lauantai. Toissa päivänä oli perjantai.

Tázací příslovce: Milloin? Kdy?

Pádová koncovka -na/-nä (essiv ESS)

se používá v odpovědích na otázku **Milloin? Kdy?** u dní v týdnu a na otázku **Minä vuonna? V kterém roce?** Má silný samohláskový kmen. Např.: **Keskiviikkona** sataa. *Ve středu prší/ bude pršet.* Essiv je též nepravidelné slovo **vuon-na** v *roce* (> **vuosi**). Přídavná jména **ensi** a **viime** jsou nesklonná. **Tänä** je essivní tvar ze slova **tämä**.

Milloin?	Kdy?	ALE: Minä vuonna?	V kterém roce?
sunnuntaina	v neděli	vuonna 2001	v roce 2001
maanantaina	v pondělí	(kaksituhattayksi)	
tiistaina	v úterý	tänä vuonna	letos
keskiviikkona	ve středu	ensi vuonna	příští rok
torstaina	ve čtvrtek	viime vuonna	loni
perjantaina	v pátek		
lauantaina	v sobotu		

Pádová koncovka -lla/-llä (adessiv ADES)

se používá v odpovědích na otázku **Milloin? Kdy?** u ročních období a částí dne.

Milloin?	Kdy?	Milloin?	Kdy?
kevät – keväällä	na jaře	aamu – aamulla	ráno
kesä – kesällä	v létě	päivä – päivällä	ve dne
syksy – syksyllä	na podzim	ilta – illalla	večer
talvi – talvella	v zimě	yö – yöllä	v noci

Talvella sataa lunta. V zimě padá sněh.

Aamulla paistaa aurinko. Ráno svítí slunce.

POZNÁMKA: Slovo *kevät jaro*: Vkm *kevää-*, Kkm *kevät-*.

Pádová koncovka -ssa (inessiv INES)

se používá v odpovědích na otázku **Milloin? Kdy?** a **Missä kuussa? V kterém měsíci?** u názvů měsíců.

Milloin?	<i>Kdy?</i>
Missä kuussa?	<i>V kterém měsíci?</i>
tammikuussa	<i>v lednu</i>
helmikuussa	<i>v únoru</i>
maaliskuussa	<i>v březnu</i>
huhtikuussa	<i>v dubnu</i>
toukokuussa	<i>v květnu</i>
kesäkuussa	<i>v červnu</i>
heinäkuussa	<i>v červenci</i>
elokuussa	<i>v srpnu</i>
syyskuussa	<i>v září</i>
lokakuussa	<i>v říjnu</i>
marraskuussa	<i>v listopadu</i>
joulukuussa	<i>v prosinci</i>

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

on - oli – je - byl

Verbityyppit -a/-ä; -la/-lä – Slovesné typy zakončené na -a/-ä; -la/-lä

Nominityyppi -si – Slovní typ se zakončením na -si

Astevaihtelu t - d – Střídání kmenových souhlásek t - d

Lukusanat – Číslovky

Sloveso olla: minulý čas

(minä) olin	<i>byl jsem</i>	(me) olimme	<i>byli jsme</i>
(sinä) olit	<i>byl jsi</i>	(te/Te) olitte	<i>byli jste</i>
hän oli	<i>byl</i>	he olivat	<i>byli</i>

POZOR! -i- je znakem minulého času.

Verbityyppit – Slovesné typy

Tzv. slovníkový tvar sloves je 1. infinitiv, který může mít různá zakončení. Většina finských sloves má v 1. infinitivu **zakončení na -a/-ä**.

Po odtrhnutí koncovky infinitivu zůstává slovesný kmen, který může končit na samohlásku nebo na souhlásku.

Ke kmenu přidáváme osobní koncovky nebo další přípony. Pro slovesný kmen platí stejná pravidla jako pro kmeny nominální, tzn. střídání kmenových souhlásek apod.

-a/-ä

sano-a říci	istu-a sedět	elä-ä žít
Vkm sano-	Vkm istu-	Vkm elä-
sano-n	istu-n	elä-n
sano-t	istu-t	elä-t
sano-o	istu-u	elä-ä
sano-mme	istu-mme	elä-mme
sano-tte	istu-tte	elä-tte
sano-vat	istu-vat	elä-vät

-la/-lä

opiskel-la studovat	tul-la přijít, přijet
Vkm opiskele-	Vkm tule-
Kkm opiskel-	Kkm tul-
opiskele-n	tule-n
opiskele-t	tule-t
opiskele-e	tule-e
opiskele-mme	tule-mme
opiskele-tte	tule-tte
opiskele-vat	tule-vat

Slovesa, která po odtržení infinitivního znaku končí na souhlásku, mají také souhláskový kmen. Jejich samohláskový kmen, který potřebujeme pro tvoření přítomného času, se tvoří přidáním **-e-** k infinitivnímu kmenu, tj. po odtržení infinitivního znaku, např. opiskel-la *studovat*: Vkm opiskel+e-, Kkm opiskel-; tul-la *přijít*: Vkm tul+e-, Kkm tul-; ol-la *být*: Vkm ol+e-, Kkm ol-

POZNÁMKA: Sloveso *opiskella* má předmět vždy v partitivu:

Opiskelen suomea.
En opiskele tšekkiä.

Studuji finštinu.
Nestuduji češtinu.

Nominityyppi -si – Slovní typ se zakončením na -si Astevaihtelu t - d – Střídání kmenových souhlásek t - d

Slova, která končí na **-si**, mají pro skloňování odlišný kmen. Takovýchto slov je ve finštině jen omezený počet. U slov se zakončením na **-si** se objevuje další střídání kmenových souhlásek, a to: **t - d**. Tato slova mají vlastně tři kmeny.

	Vkm slabý	Vkm silný	Kkm
kuukausi <i>měsíc</i>	kuukaude-	kuukaute-	kuukaut-
vuosi <i>rok</i>	vuode-	vuote-	vuot-
viisi <i>pět</i>	viide-	viite-	viit-
kuusi <i>šest</i>	kuude-	kuute-	kuut-

Příklady:

	j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.
NOM	vuosi	vuodet	kuukausi	kuukaudet
GEN	vuode-n		kuukaude-n	
PART	vuot-ta		kuukaut-ta	
INES	vuode-ssa		kuukaude-ssa	
ESS	vuote-na		kuukaute-na	

POZOR! Zvláště si pamatujte skloňování slov **yksi** a **kaksi**:

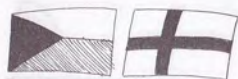
NOM	yksi	<i>jeden</i>
GEN	yhde-n	
PART	yh-tä	
INES	yhde-ssä	
ESS	yh-te-nä	

NOM	kaksi	<i>dva</i>
GEN	kahde-n	
PART	kah-ta	
INES	kahde-ssa	
ESS	kahte-na	

Perusluvut – Číslovky základní

	NOM	GEN	PART
1	yksi	yhde-n	yh-tä
2	kaksi	kahde-n	kah-ta
3	kolme	kolme-n	kolme-a
4	neljä	neljä-n	neljä-ä
5	viisi	viide-n	viit-tä
6	kuusi	kuude-n	kuut-ta
7	seitsemän	seitsemä-n	seitsemä-ä
8	kahdeksan	kahdeksa-n	kahdeksa-a
9	yhdeksän	yhdeksä-n	yhdeksä-ä
10	kymmenen	kymmene-n	kymmen-tä
11	yksitoista	yhde-n-toista	yh-tä-toista
12	kaksitoista	kahde-n-toista	kah-ta-toista
13	kolmetoista	kolme-n-toista	kolme-a-toista
14	neljätoista	neljä-n-toista	neljä-ä-toista
15	viisitoista	viide-n-toista	viit-tä-toista
16	kuusitoista	kuude-n-toista	kuut-ta-toista
17	seitsemätoista	seitsemä-n-toista	seitsemä-ä-toista
18	kahdeksatoista	kahdeksa-n-toista	kahdeksa-a-toista
19	yhdeksätoista	yhdeksä-n-toista	yhdeksä-ä-toista
20	kaksikymmentä	kahde-n-kymmene-n	kah-ta-kymmen-tä
30	kolmekymmentä	kolme-n-kymmene-n	kolme-a-kymmen-tä
40	neljäkymmentä	neljä-n-kymmene-n	neljä-ä-kymmen-tä
50	viisikymmentä	viide-n-kymmene-n	viit-tä-kymmen-tä
60	kuusikymmentä	kuude-n-kymmene-n	kuut-ta-kymmen-tä
70	seitsemänkymmentä	seitsemänkymmenen	seitsemääkymmentä
80	kahdeksänkymmentä	kahdeksänkymmenen	kahdeksaäkymmentä
90	yhdeksänkymmentä	yhdeksänkymmenen	yhdeksääkymmentä
100	sata	sada-n	sata-a
101	satayksi	sada-n-yhde-n	sata-a-yh-tä
200	kaksisataa	kahde-n-sada-n	kah-ta-sata-a
1000	tuhat	tuhanne-n	tuhat-ta
1001	tuhatyksi	tuhanne-n-yhde-n	tuhat-ta-yh-tä
1000	kaksituhatta	kahde-n-tuhanne-n	kah-ta-tuha-tta

POZNÁMKA: Podstatné jméno následující po číslovkách vyšších než 1 je vždy v partitivu jednotného čísla. Tedy: **yksi talo jeden dům, kaksi taloa dva domy, neljä taloa čtyři domy, viisi taloa pět domů**. Jednotné číslo podstatného jména zůstává i při skloňování: **Neljän talon katto on punainen. Střecha čtyř domů je červená.**

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Přeložte do finštiny a odpovězte na otázky.

1. Který den je dnes? 2. Který den byl včera? 3. Který den je zítra?
4. Je zítra středa? 5. Který den byl předevčírem? 6. Přijdeš v neděli?
7. Kdy přijde? 8. Byl jsi v úterý v práci? 9. Jsi v práci v sobotu?
10. Studuješ dějepis? 11. Zavoláš zítra? 12. Přijdou všichni v pátek?
13. Máš zpoždění?

2. Vytvořte smysluplné věty doplněním slov (v závorce) ve správných tvarech.

1. Marja (OPISKELLA) Praha... yliopisto... tšekki... 2. Petr (ASUA) Brno...
3. Hän (OLLA) työ... (SUOMALAINEN FIRMA). 4. (KEVÄT) paistaa aurinko.
5. (TALVI) sataa (LUMI). 6. (KESÄ) päivää... o... pitkä... ja yö... valoisa...
7. (SATAA) Praha... (TALVI, LUMI)? 8. (OLLA) kesä kaunis vuodenaika?

3. Přeložte do finštiny.

1. dva domy	ve dvou domech
2. osm domů	Střecha osmi domů je červená.
3. tři Maďaři	Tři Maďaři bydlí na koleji.
4. čtyři dny	čtyři dny a noci
5. šest roků	Byl jsem šest let v Praze.
6. pět měsíců	Ve Finsku je pět měsíců zima.
7. jedna hodina	Hodina má (v hodině je) šedesát minut.
8. sedm dní	Týden má (v týdnu je) sedm dní.
9. devět	Devět Čechů studuje finštinu.
10. deset vteřin	Deset vteřin je krátká doba.

4. Skloňujte ve všech pádech, které znáte: GEN, PART, INES, ESS.

seitsemän vuotta *sedm let*
kaunis kevät *krásné jaro*

tämä ranskalainen opiskelija	<i>ten francouzský student</i>
ensimmäinen kuukausi	<i>první měsíc</i>
Prahan vanha yliopisto	<i>stará pražská univerzita</i>
Tšekin naapurimaa	<i>sousední země Česka</i>

5. Odpovězte na otázky.

1. Kuinka paljon on kuusi plus kolme (6 + 3)? 2. Paljonko on 9 + 10?
3. Mitä on 7 + 4? 4. Paljonko on kuusi miinus kolme (6 - 3)? 5. Kuinka paljon on 8 - 5?
6. Mitä on 2 - 1? 7. Kuinka paljon on kuusi kertaa viisi (6 x 5)? 8. Paljonko on 7 x 7? 9. Mitä on 8 x 11?

6. Kuinka paljon on...? Kolik je...?

1. 9 + 18	4. 33 + 15	7. 4 x 21	10. 38 + 10
2. 76 - 7	5. 102 - 84	8. 49 - 16	11. 92 - 11
3. 5 x 12	6. 8 x 13	9. 6 x 9	12. 3 x 23

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSoba

U sloves uvádíme **dua tvary přítomného času: 1. os. j. č.**, ze které je vidět Vkm (slabý), a **3. os. j. č.**, která se tvoří z Vkm silného.

aika	doba, čas	kuinka paljon?	kolik?
asun to , -non, -toa	byť	kuu , -n, -ta	měsíc na nebi
asuntola , -n, -a	kolej, ubytovna	kuukau si , -den, -tta	kalendářní měsíc
aurin ko , -gon, -koa	slunce	kylmä , -n, -ä	studený
eilen	včera	lämmän	teplý
ensi (nesklonné)	příští	miinus	minus
firma , -n, -a	firma, podnik	milloin?	kdy?
huomenna	zítra	minuut ti , -in, -tia	minuta
joskus	někdy	noin	zhruba
kat to , -on, -toa	střecha	nyt	teď
kertaa	krát	opiskelu , -n, -a	studium
kiuru , -n, -a	skřivan	osa , -n, -a	část
kuinka?	jak?	paik ka , -an, -kaa	místo

paista a, -n, -a	svítit
pakka nen, -sen, -sta	mráz
paljon	hodně
paljonko?	kolik?
peippo nen, -sen, -sta	pěnkava
pitkä, -n, -ä	dlouhý
plus	plus
puolli, -en, -ta	půl
pääsky nen, -sen, -stä	vlaštovka
sataa : sataa	pršet : prší
satei nen, -sen, -sta	deštivý
sekun ti, -nin, -tia	vteřina
sinäkin	i ty
soit taa, -an, -taa	zatelefonovat, zavolat
toissapäivänä	předevčirem
tun ti, -nin, -tia	hodina

työ: olla työssä
työpaik|ka, -an, -kaa
tyytyväi|nen, -sen, -stä
tänään
upee = upea, -n, -a
usein
vain
valoisa, -n, -a
viik|ko, -on, -koa
voi hyvin!
vuodenaika
vuokra, -n, -a
vuorokau|si, -den, -tta

vähäsen = vähän
västäräk|ki, -in, -kiä
vlihuomenna

práce: pracovat
pracovní místo
spokojený
dnes
super, skvělý
často
jen
světlý
týden
měj se!
roční období
nájemné
den a noc
(= 24 hodin)
málo
konipas
pozítří

5. KAPPALE – VIIDES KAPPALE

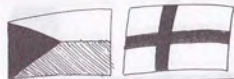
Ostoksilla

On lauantapäivä ja Marjalla on pitkä ostoslista. Petr, Jana ja Marja ovat ostoksilla suuressa valintamyymälässä. Petr ottaa ostoskärryn, mutta huomaa, että hänellä ei ole sopivaa kolikkoa.

Keskustelu 1

Marja: Hei Petr! Mikä hätänä?
Petr: Onko sinulla kymmenen tai viiden kruunun kolikkoa?
Marja: Ei minulla ole.
Jana: Minulla on kymppi. Ole hyvä!
Petr: Kiitos.

Keskustelu 2

Marja: Mitä haluatte ostaa? Minä menen ensin hedelmätiskille. Haluan pari mandariinia ja yhden greipin.

Jana: Minä ostan viisi omenaa (1) ja kaksi banaania (2). Mitä sinä ostat Petr?

Petr: Ostan neljä appelsiinia (3) ja pari päärynää (4).

Marja: Tuolla on vihannestiski. Punnitsetko hedelmät Petr? Kiitos.

Jana: Vaaka on tuolla. Minä autan.

Marja: Tarvitsen vielä kuusi sipulia (5) ja pari valkosipulia (6).

Jana: Kiinankaali (7) on tarjouksena. Se on halpa.

Keskustelu 3

Myyjä: Mitä saa olla?

Marja: Onko tuo leipä tuore?

Myyjä: On. Se on aivan tuore. Kaikki leivät tulevat aamulla.

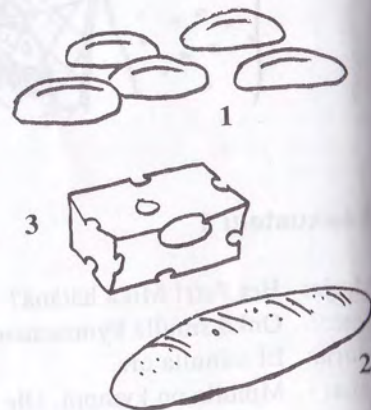
Marja: Saanko viisi sämpylää (1) ja ranskanleivän (2).

Myyjä: Olkaa hyvä. Tuleeko muuta?

Jana: Saanko kaksisataa grammaa emmentaalia (3).

Myyjä: Juustot ovat viereisessä tiskissä.

Jana: No ei sitten muuta.

Keskustelu 4

Marja: Järjestän kutsut illalla, haluan ostaa sianlihaa.

Petr: Lihastiski on tuolla takana. Jos sinä järjestät kutsut, niin minä ostan oluet.

Jana: Minä tuon viinin. Meillä on moravalaista tynnyriviiniä.

Petr: Minä valitsen sitten muutaman pullon tätä maailman parasta tšekkiläistä olutta, eikö niin?

Marja: Kyllä sinä nyt vähän liioittelet. Suomessa on myös hyvää olutta.

Petr: Saatat olla oikeassa. En tunne suomalaista olutta.

POZNÁMKA: 1. Slovo **hedelmä** má ve finštině význam *jeden kus ovoce*; **hedelmät** znamená *více kusů ovoce*.

2. Ve Finsku se kupuje *salám*, *sýr* apod. po gramech, a ne po dekách.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

olla ostoksilla

být na nákupu

Se on tarjouksena/
tarjouksessa.

Je to v akci/v nabídce.

Mitä saa olla?
Tuleeko muuta?
Ei muuta.
Eikö niin?

Čím posloužím?, Co si přejete?
A co dál?
Nic dalšího.
Že ano?

Voit olla.
Saatat olla oikeassa.
Olen oikeassa.
Olen väärässä.
Olen myöhässä.

Možná. Může být.
Možná, že máš pravdu.
Mám pravdu (dosl. jsem v pravdě).
Nemám pravdu (dosl. jsem v nepravdě).
Mám zpoždění (dosl. jsem ve zpoždění).

Oll kiva nähdä.

Rád jsem tě viděl.

Mikä hättänä?

Co se děje?, Co je?

Minkäläinen? = Millainen? Jaký?

Millainen tämä kaupunki on?	Se on vanha.
Millainen tuo kirja on?	Se on hyvä.
Minkäläinen maa Suomi on?	Se on suuri.
Minkäläinen maa Tšekki on?	Se on pieni.
Minkäläinen ihminen hän on?	Hän on mukava.
Millainen ilma tänään on?	Tänään on kaunis ilma.
Millainen hän on?	Hän on miellyttävä.
Millainen se elokuva on?	Se on huono.
Minkäläinen kaupunki Praha on?	Praha on hyvin kaunis.
Millainen kaupunki Helsinki on?	Helsinki ei ole suuri.

Minkälaista? = Millaista? Jaký?

Millaista tämä olut on? Se on hyvää.

Millaista tämä kahvi on? Se on voimakasta.

Millaista tämä juusto on? Se on väkevää.

Millaista tämä maito on? Se on rasvaista.

Millaista tämä jogurtti on? Se on makeaa.

Minkälaista se tee on? Se ei ole hyvää.

Mikä? Co?	Mikä tämä on?	Se on kirja.	To je kniha.
	Co to je?	Se on kuppi.	To je šálek.
		Se on lasi.	To je sklenice.
		Se on nakki.	To je párek.
		Se on pullo.	To je láhev.

Mitä? Co?	Mitä tämä on?	Se on kahvia.	To je káva.
	Co to je?	Se on vettä.	To je voda.
		Se on olutta.	To je pivo.
		Se on juustoa.	To je sýr.
		Se on teetä.	To je čaj.

POZOR! Partitivní tvary mitä? – kahvia, vettä, olutta, juustoa, teetä se používají, ptáme-li se na předměty látkové, tj. na slova nepočitatelná.

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Omistusrakenne – Posesivní konstrukce; sloveso mít
Persoonapronominien vartalot – Kmeny osobních zájmen
Verbityypit – Slovesné typy

Omistusrakenne – Posesivní konstrukce; sloveso mít

Kenellä on?	<i>Kdo má?</i>	Kenellä ei ole?	<i>Kdo nemá?</i>
--------------------	----------------	------------------------	------------------

Finština nemá sloveso odpovídající českému **mít**. Místo toho používá konstrukci posesivní, kde slovo označující vlastníka je v **adessivu** a ze slovesa **olla** se používá jen tvar 3.os. přítomného času: **on**. Slovo označující předmět vlastnictví je buď v **nominativu**, nebo v **partitivu** dle typu slova.

v kladné větě: **ADESSIV + on + NOMINATIV/ PARTITIV**
 v záporné větě: **ADESSIV + ei ole + PARTITIV**

Minulla on ystävää.	Minulla ei ole ystävää.	<i>Mám/nemám přítele.</i>
Sinulla on ystävää.	Sinulla ei ole ystävää.	<i>Máš/nemáš přítele.</i>
Hänellä on ystävää.	Hänellä ei ole ystävää.	<i>Má/nemá přítele.</i>

Meillä on ystävä. **Meillä ei ole** ystävää. *Máme/nemáme přítele.*
Teillä on ystävä. **Teillä ei ole** ystävää. *Máte/nemáte přítele.*
Heillä on ystävä. **Heillä ei ole** ystävää. *Mají/nemají přítele.*

Onko sinulla ystävä? **Eikö sinulla ole** ystävää? *Máš/nemáš přítele?*

POZOR! raha, aika jsou slova látková, tedy PART:

Minulla on rahaa. Minulla ei ole rahaa. *Mám/nemám peníze.*
 Onko sinulla aikaa? Eikö sinulla ole aikaa? *Máš/nemáš čas?*

Puhekieltä – Mluvený jazyk

V mluveném jazyce dochází k redukci:

mulla on mulla ei oo mám/nemám
 sulla on sulla ei oo máš/nemáš
 sillä on sillä ei oo má/nemá
 Onks sulla? Eiks sulla oo? Máš?/Nemáš?

Persoonapronominien vartalot – Kmeny osobních zájmen

Osobní zájmena mají odlišné samohláskové kmeny:

minä	<i>já</i>	Vkm	minu-	ADES	minu-lla
sinä	<i>ty</i>	Vkm	sinu-	ADES	sinu-lla
hän	<i>on</i>	Vkm	häne-	ADES	häne-llä
me	<i>my</i>	Vkm	mei-	ADES	mei-llä
te	<i>vy</i>	Vkm	tei-	ADES	tei-llä
he	<i>oni</i>	Vkm	hei-	ADES	hei-llä

Slova s významem subjektivních pocitů, jako **kiire spěch**, **jano žízeň**, **nälkä hlad**, **kylmä zima**, **kuuma horko**, zachovávají nominativ i v záporné větě. Všimněte si odlišné struktury věty: **Minulla on kylmä. Je mi zima** (dosl. *mám zimu*).

Příklady: Minulla on kiire. *Mám naspěch. Spěchám.*
 Minulla ei ole kiire. *Nespěchám.*
 Minulla on jano. *Mám žízeň.*
 Minulla ei ole jano. *Nemám žízeň.*

Minulla on nälkä. *Mám hlad.*
 Minulla ei ole nälkä. *Nemám hlad.*
 Minulla on kylmä. *Je mi zima.*
 Minulla ei ole kylmä. *Není mi zima.*
 Minulla on kuuma. *Je mi horko.*
 Minulla ei ole kuuma. *Není mi horko.*

Verbityyppit – Slovesné typy

1. infinitiv (I infinitiivi) je základní (tzv. slovníkový) tvar a je vždy zakončen na **-a/-ä**. (Srov. lekci 4.) Obvykle tyto infinitivy dělíme na následující **slovesné typy**:

1. Slovesný kmen končí na **krátký vokál + -a/-ä**.

laula-a *zpívat* Vkm laula-
 kysy-ä *ptát se* kysy-
 tutki-a *zkoumat* tutki-

Střídání kmenových souhlásek (astevaihtelu) se týká i sloves, a to podobným způsobem jako podstatných jmen. 1. a 2. osoba jednotného (sg) a množného čísla (pl) mají slabý stupeň a 3. osoba vždy silný stupeň.

Časování v přítomném čase:

anta-a <i>dát</i>	Vkm silný Vkm slabý	anta- anna-	minä anna-n sinä anna-t hän anta-a	me anna-mme te/Te anna-tte he anta-vat
otta-a <i>brát, vzít</i>	Vkm silný Vkm slabý	otta- ota-	otan otat ottaa	otamme otatte ottavat
tietä-ä <i>vědět</i>	Vkm silný Vkm slabý	tietä- tiedä-	tiedän tiedät tietää	tiedämme tiedätte tietävät

2. Slovesný kmen končí na **douhý vokál** nebo na **dvojhlásku + -da/-dä**.

saa-da	<i>dostat</i>	Vkm saa-
jää-dä	<i>zůstat</i>	jää-
juo-da	<i>pít</i>	juo-
syö-dä	<i>jíst</i>	syö-
voi-da	<i>moci</i>	voi-
vie-dä	<i>odnést, odvézt</i>	vie-

Časování:

saan	saamme	jään	jäämme	juon	juomme
saat	saatte	jää	jääte	juot	juotte
saa	saavat	jää	jäävät	juo	juovat
syön	syömme	voin	voimme	vien	viemme
syöt	syötte	voit	voitte	viet	viette
syö	syövät	voi	voivat	vie	vievät

3. Slovesný kmen končí na souhlásku **-s + -ta/-tä; -l + -la/-lä, -n + -na/-nä** nebo **-r + -ra/-rä**; tato slovesa mají i **souhláskový kmen**.

nous-ta	<i>vstát</i>	Vkm nouse-	Kkm nous-
tul-la	<i>přijít, přijet</i>	tule-	tul-
men-nä	<i>jít, jet</i>	mene-	men-
pur-ra	<i>kousat</i>	pure-	pur-

Časování:

nousen	nousemme	tulen	tulemme	menen	menemme
nouset	nousette	tulet	tulette	menet	menette
nousee	nousevat	tulee	tulevat	menee	menevät

4. Sloveso je zakončeno na **-ta/-tä, jemuž předchází krátký vokál**. Jsou to tzv. **verba kontrakta** čili **supistumaverbit**, která mají zvláštní časování. Samohláskový kmen je rozšířený o samohlásku **-a/-ä** a souhláskový kmen končí na **-t**.

halu-ta	<i>chtít</i>	Vkm halua-	Kkm halut-
osa-ta	<i>umět</i>	osaa-	osat-
herä-tä	<i>vzbudit se</i>	herää-	herät-

Časování:

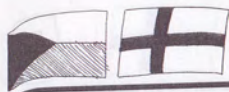
haluan	haluamme	osaan	osaamme	herään	heräämme
haluat	haluatte	osaat	osaatte	heräät	heräätte
haluaa	haluavat	osaa	osaavat	herää	heräävät

5. Slovesa zakončená na **-ita/-itä** mají samohláskový kmen rozšířený o **-tse**. Souhláskový kmen končí na **-t**.

punn-ita	<i>zvážit</i>	Vkm punnitse-	Kkm punnit-
tarv-ita	<i>potřebovat</i>	tarvitse-	tarvit-
val-ita	<i>vybírat</i>	valitse-	valit-

Časování:

punnitsen	punnitsemme	tarvitsen	tarvitsemme
punnitset	punnitsette	tarvitset	tarvitsette
punnitsee	punnitsevat	tarvitsee	tarvitsevat

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Vytvořte kladné i záporné věty s posesivní konstrukcí podle vzoru.

VZOR: minä – auto Minulla on auto.
Minulla ei ole autoa.

1. Marja – pieni asunto
2. Petr – uusi televisio
3. toimittaja – iso työpöytä
4. Jana – vihreä omena
5. insinööri – punainen auto

2. Přeložte do finštiny.

1. Máš čas? 2. Má peníze? 3. Spěchám, nemám čas. 4. Máš hlad? Ne, ale mám žízeň. 5. Je mi zima. 6. Není ti zima? Ne, je mi horko.

3. Přeložte otázky do finštiny a odpovězte podle vzoru.

VZOR: Jaké je to město? To město je staré.
Millainen kaupunki se on? Se kaupunki on vanha.

1. Jaké je dnes počasí? 2. Jaký je ten učitel? 3. Jaká je ta kniha?
4. Jaký je Petr? 5. Jaká je Jana? 6. Jaká je ta dívka? 7. Jaké je to pivo?
8. Jaká je ta káva? 9. Jaká je Praha? 10. Jaký je ten slovník? 11. Jaký student je Jakub? 12. Jaká je ta židle?

4. Dejte slova v závorkách do správných tvarů.

1. (VOIDA) sinä soittaa huomenna? 2. (TIETÄÄ) hän, missä me (OLLA)? 3. (HALUTA) Te (KAHVI)? 4. Minä en (JUODA) (OLUT)? 5. Tänään me (EI OLLA) yliopistossa. 6. Hän ei (SYÖDÄ) jogurttia.

7. (OTTAA) sinä (TEE)? 8. (OSATA) hän (UNKARI).? 9. (PUHUA) Te (RANSKA)? 10. Hän (LIIOTELLA) usein. 11. Mitä sinä (OSTAA)? 12. (LAULAA) hän aamulla? 13. (TULLA) hän jo? 14. Joko hän (LÄHTEÄ)? 10. (JÄRJESTÄÄ) sinä kutsut?

5. Vyčasuňte slovesa v přítomném čase i v záporu.

lähteä	<i>odcházet, odejít</i>
valita	<i>vybrat</i>
liioitella	<i>přehánět</i>

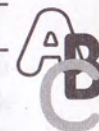
6. Dejte spojení do všech pádů, které znáte: GEN, PART, INES, ESS, ADES.

kaunis kaupunki	<i>krásné město</i>
kallis asunto	<i>drahý byt</i>
mukava ihminen	<i>příjemný člověk</i>
suuri maa	<i>velká země</i>

7. Napište krátký příběh na téma Ostoksilla – Na nákupech (50–80 slov).

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSOPA

elokuva, -n, -a	film	jogurt ti, -in, -tia	jogurt
greip pi, -in, -piä	grep	jos	jestliže
halu ta, -an, -aa	chtít	juo da, -n, –	pít
hauska, -n, -a	příjemný, fajn	jää dä, -n, –	zůstat
hedelmä, -n, -ä	ovoce (kus)	kutsut	večírek, mejdan
herä tä, -än, -ä	vzbudit se	leipä	chléb
huono, -n, -a	špatný	lisäksi	navíc, k tomu
ihmi nen, -sen, -stä	člověk	maailma, -n, -a	svět
ilma, -n, -a	pčasí; vzduch	mai to, -don, -toa	mléko
iso, -n, -a	velký	men nä, -en, -ee	jít, jet

merk|ki, -in, -kiä
miellyttävä, -n, -ä
myymälä, -n, -ä
nak|ki, -n, -kia
nous|ta, -en, -ee
omena, -n, -a
osa|ta, -an, -a
ost|aa, -an, -aa
ostoksilla:

olla ostoksilla
ostoskärry, -n, -ä
pala, -n, -a
palasokeri, -n, -a
par|as, -haan, -asta
pari, -n, -a
pilseniläinen,
-sen, -stä

punnit|a, -sen, -see
pur|ra, -en, -ee
päärinä, -n, -ä
saa|da, -n, -
saat|taa:
saattaa olla
sipuli, -n, -a
sokeri, -n, -a
sopiva, -n, -a

značka
příjemný
prodejna
párek
vstávat
jablko
umět
kupovat, koupit
být na nákupech,
nakupovat
nákupní vozík
kostka
kostkový cukr
nejlepší
pár, několik
přízemský

zvážit
kousat
hruška
dostat
může být,
je to možné
cibule
cukr
vhodný

syö|dä, -n, -
takana
tarjous
terveellinen,
-sen, -stä

tie, -n, -tä
tietysti
tiski, -n, -ä
tynnyri, -n, -ä
todella

tomaat|ti, -n, -tia
to|si, -den, -tta
tul|la, -en, -ee
vaaka
vaikea, -n, -a
valintamyymälä,
-n, -ä

viereinen, -sen, -stä
vilk|as, -kaan, -asta
vihannekset
(vihannes, sg)

voi, -n, -ta
voi|da, -n, -
väkevä, -n, -ä
ystävä, -n, -ä

jíst
vzadu
nabídka
zdravý

cesta
ovšem
pult
sud
opravdu

rajče
pravda
přijít, přijet
váhy
těžký
samoobsluha

vedlejší
živý
zelenina

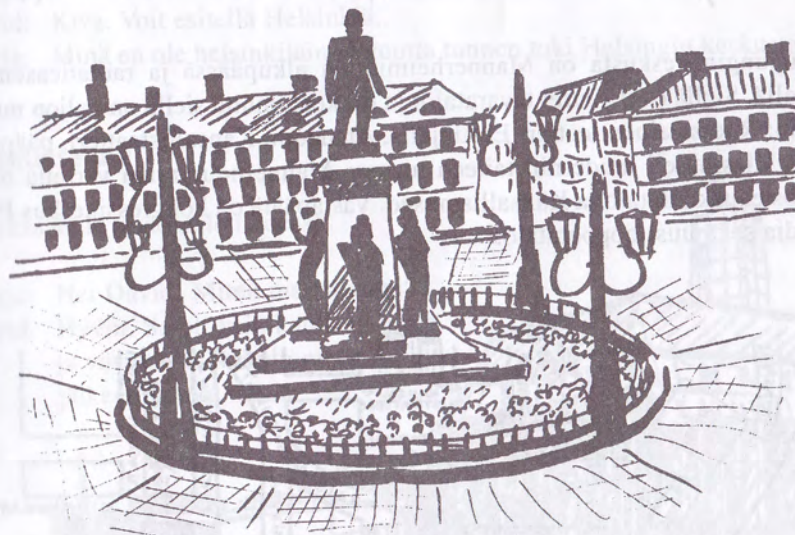
máslo
moci
silný, výrazný
přítel

6. KAPPALE - KUODES KAPPALE

Helsinki

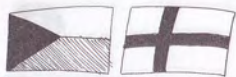
Suomen pääkaupunki on Helsinki. Se ei ole suuri kaupunki. Vuonna 1996 Helsingissä oli 532 053 asukasta. Koko Suomessa oli samana vuonna 5 132 300 asukasta.

Helsingin yliopisto on melko suuri. Siellä opiskelee noin 30 000 opiskelijaa.

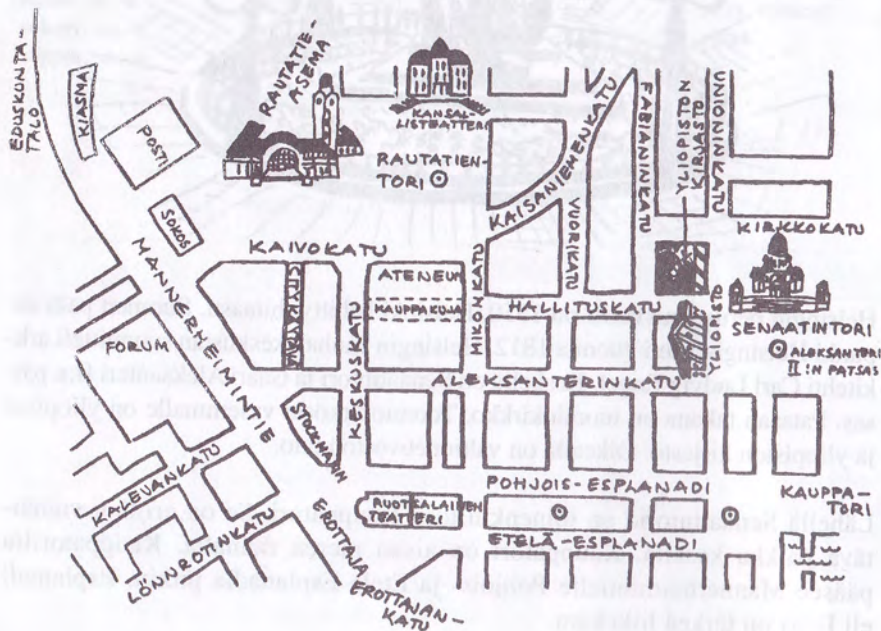

Helsingin perustamisvuosi on 1550. Helsinki kehittyi hitaasti. Suomen pääkaupunki Helsingistä tuli vuonna 1812. Helsingin vanhan keskustan suunnitteli arkkitehti Carl Ludvig Engel. Keskellä on Senaatintori ja tsaari Aleksanteri II:n patsas. Patsaan takana on tuomiokirkko. Tuomiokirkosta vasemmalle on yliopisto ja yliopiston kirjasto. Oikealla on valtioneuvoston talo.

Lähellä Senaatintoria on toinenkin tori, Kauppatori. Se on erittäin viehättävä paikka kesällä. Kauppatori on aivan meren rannalla. Kauppatorilta pääsee Mannerheimintielle Pohjois- ja Etelä-Esplanadia pitkin. Esplanadi eli Espaa on tärkeä liikekatu.

Kaupungin keskusta on Mannerheimintien alkupäässä ja rautatieaseman lähellä. Siellä ovat suuret tavaratalot ja liikkeet, mutta siellä on paljon muitakin: Ruotsalainen teatteri Erottajalla, Ateneum, Kansallisteatteri, pääposti ja Kiasma eli modernin taiteen museo. Mannerheimintien varrella ovat myös eduskuntatalo ja Kansallismuseo. Vastapäätä on kongressikeskus Finlandia sekä uusi oopperatalo.

Keskustelu 1

Yliopiston edessä Prahassa

Marja: Hei David! Miten menee?

David: Moi! Kiitos, hyvin. Olen lähdössä Suomeen.

Marja: Ihanko totta! Sehän on mukavaa. Minäkin lähdän Suomeen. Milloin sinä lähdet?

David: Ensi viikolla. Minä matkustan bussilla. Se on jännittävää. Laivalla Saksasta Ruotsiin ja sitten Tukholmasta Helsinkiin.

Marja: Minä menen Ouluun, mutta voimme tavata Helsingissä.

David: Kiva. Voit esitellä Helsinkiä.

Marja: Minä en ole helsinkiläinen, mutta tunnen toki Helsingin keskustan.

Keskustelu 2

Stockmannin tavaratalon edessä

Marja: Hei David! Miten matka meni?

David: Hyvin. Se oli vain kauhean pitkä ja väsyttävä. Nukuin matkan jälkeen monta tuntia.

Marja: No, haluatko, että esittelen Helsinkiä? Me olemme nyt Felix Nylundin Kolmen sepän patsaan luona. Tästä lähtee pääkatu Mannerheimintie. Suosittu ostoskatu on Alekski eli Aleksanterinkatu. Aleksilla on Stockmannin tavaratalo, missä on kaikkea, mitä vain haluat.

David: Minä menen mieluummin kirjakauppaan. Tiedätkö hyvän kirjakauppan?

Marja: Tässä vastapäätä on Suomalainen kirjakauppa ja kulman takana on Akateeminen kirjakauppa, joka on myös oikein hyvä.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

olla lähdössä <i>odcházet</i>	Oletko jo lähdössä? <i>Už odcházíš?</i>
olla tulossa <i>přicházet</i>	Hän on jo tulossa. <i>Už přichází.</i>
olla menossa <i>být na cestě/v pohybu</i>	Hän on aina menossa. <i>Není k zastížení.</i>

Přípony -han/-hän, -kin nemají přesný význam. Jejich význam se mění podle kontextu. Pro začátek je lepší pozorovat je v textu a používat velmi opatrně.

-han/-hän <i>přece (ale)</i>	Sehän on mukavaa.	<i>To je (ale) fajn.</i>
-kin <i>i, také</i>	Minäkin lähdén.	<i>I já už odcházím.</i>

toki <i>ovšem, ovšemže</i>	Tunnen toki.	<i>Ovšemže znám.</i>
-----------------------------------	--------------	----------------------

Missä? vasemmalla	<i>nalevo</i>	takana	<i>vzadu</i>
Kde? oikealla	<i>napravo</i>	edessä	<i>vpředu</i>
keskellä	<i>uprostřed</i>	vastapäätä	<i>naproti</i>
lähellä	<i>blízko</i>	vieressä	<i>vedle</i>
täällä	<i>tady</i>	tässä	<i>zde</i>
siellä	<i>tam</i>		
alkupää(ssä)	<i>začátek (něčeho), na začátku</i>		

Mihin menet?

Kam (pù)jdeš?
Kam (po)jedeš?

Menen työhön. *Jedu/jdu do práce.*
Menen kouluun. *Jedu/jdu do školy.*
Menen Brnoon. *Jedu do Brna.*
Menen Suomeen. *Jedu do Finska.*
Menen kauppaan. *Jedu/jdu do obchodu.*

Miten menet?

Jak (pù)jdeš?
Jak (po)jedeš?

Menen autolla. *Jedu autem.*
Menen polkupyörällä. *Jedu na kole.*
Menen junalla. *Jedu vlakem.*
Menen laivalla. *Jedu lodí.*
Menen jalan. *Jdu pěšky.*

- POZNÁMKA:** 1. Ve finštině neexistuje slovesný vid; přítomný čas i budoucí čas vypadají stejně. U sloves pohybu není rozdíl, pohybujete-li se nějakým dopravním prostředkem či nikoliv. Tedy např. slovesný tvar **menee (mennä)** znamená jakýkoliv neutrální pohyb někam, jak v budoucím, tak i v přítomném čase. Slovesný tvar **tulee (tulla)** znamená pohyb směřující k mluvčímu odněkud. Např.
- menen** může znamenat *pùjdu, jdu, pojedu, jedu, jezdím, tuleen* může znamenat *přijdu, přicházím, přijedu, přijíždím*.
Ve finštině jsou tyto významové rozdíly jasné až z kontextu.
2. Pád **adessiv** vyjadřuje i prostředek *jak?, čím?, jakým způsobem?*

Některé místní názvy v centru Helsinek:

Senaatintori	<i>Senátní náměstí</i>
Kauppatori	<i>Tržiště (v přístavu Eteläsatama)</i>
Erottaja	<i>náměstí, od kterého začíná Mannerheimintie</i>
Tuomiokirkko	<i>dóm, katedrála</i>
valtioneuvoston talo	<i>budova vlády</i>
rautatieasema	<i>nádraží</i>
Ruotsalainen teatteri	<i>Švédské divadlo</i>
Ateneum	<i>Národní galerie</i>
Kansallisteatteri	<i>Národní divadlo</i>
Kansallismuseo	<i>Národní muzeum</i>
Kiasma	<i>Muzeum moderního umění</i>
eduskuntatalo	<i>parlament</i>
Finlandia-talo	<i>kongresové centrum Finlandia</i>

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Lokaalisijat – Lokální pády

Postpositiot – Postpozice

Imperfekti – Präteritum čili minulý čas prostý

Lokaalisijat – Lokální pády

Lokální pády vyjadřují rozdíl mezi dějem vně, na povrchu a uvnitř. Odpovídají na otázku **kde?** (inessiv/adessiv), **kam?** (illativ/allativ) a **odkud?** (elativ/ablativ). Lokální pádové koncovky však mají i jiné významy než lokální.

Lokální pády vnitřní

Missä? Kde?	-ssa/-ssä	v	Inessiv	–	talo-ssa
Mistä? Odkud?	-sta/-stä	z	Elativ	–	talo-sta
Mihin? Kam?	-krV+Vn	do	Illativ	–	talo-on
	-dlV+hVn				pää-hän
	-dlV+seen				harmaa-seen

POZNÁMKA: Všimněte si 3 typů koncovek u illativu.

Pozor na e-kmeny – změna i > e: suuri – suure-en
pieni – piene-en

Missä? Kde?	Olemme Helsingissä.	Olemme Prahassa.
Mistä? Odkud?	Lähdemme Helsingistä.	Lähdemme Prahaista.
Mihin? Kam?	Menemme Helsinkiin.	Menemme Prahaan.

Lokální pády vnější

Missä? Kde?	-lla/-llä	na	Adessiv	–	ranna-lla	pöydä-llä
Mistä? Odkud?	-lta/-ltä	od	Ablativ	–	ranna-lta	pöydä-ltä
Mihin? Kam?	-lle	k	Allativ	–	ranna-lle	pöydä-lle

Missä? Kde?	Kissa on ikkunalla.	Tyttö on torilla.
Mistä? Odkud?	Kissa lähtee ikkunalta.	Tyttö tulee torilta.
Mihin? Kam?	Kissa menee pöydälle.	Tyttö menee asemalle.

POZNÁMKA: Vnitřnímu pádu inessivu (*kde?*) často odpovídá v češtině předložka **v**, vnějšímu pádu adessivu (*kde?*) předložka **na**. Všimněte si však uvedených příkladů:

yliopisto	univerzita	yliopistossa	na univerzitě
asema	nádraží	asemalla	na nádraží
tori	náměstí; trh	torilla	na trhu; na náměstí

Adessiv (-lla/-llä) znamená volnější vztah.

Opiskelen yliopistossa. *Studuji na univerzitě.*

Olin yliopistolla. *Byl jsem na univerzitě (se podívat).*

Olen kaupungissa. *Jsem ve městě.*

Olen kaupungilla. *Chodím po městě. Jsem ve městě (v centru, na nákupech apod.).*

Postpositiot – Postpozice

Místo předložek **postpozice čili záložky:**

Postpozice je slovní druh, který v češtině neexistuje, odpovídá však běžně předložce. Předložky existují i ve finštině, je jich však málo a často mohou fungovat i jako postpozice.

Postpozice se vážou nejčastěji na podstatné jméno v genitivu, méně často v partitivu nebo v jiných pádech. Hlavní vzory jsou:

podstatné jméno v GEN + postpozice
podstatné jméno v PART + postpozice
předložka + podstatné jméno v PART

GEN + edessä	před	tavaratalon edessä	před obchodním domem
GEN + takana	za	patsaan takana	za sochou
GEN + vieressä	vedle	kirkon vieressä	vedle kostela
GEN + lähellä	blízko	torin lähellä	blízko náměstí
lähellä + PART	blízko	lähellä toria	blízko náměstí
vastapäätä + PART	naproti	vastapäätä koulua	naproti školy
PART + vastapäätä	naproti	koulua vastapäätä	naproti školy
ELAT + lähtien	(počínaje) od	vuodesta 2000 lähtien	počínaje od roku 2000

Postpozice, zvláště lokální postpozice, se obvykle skloňují ve třech, často v šesti lokálních pádech.

Příklady:

Kissa on pöydän **alla**. *Kočka je pod stolem.*
 Kissa menee pöydän **alle**. *Kočka jde pod stůl.*
 Kissa lähtee pöydän **alta**. *Kočka odchází zpod stolu.*

Talon **vieressä** kasvaa puu. *U/Vedle domu roste strom.*
 Talon **viereen** ajoi auto. *K domu zajelo/přijelo auto.*
 Talon **vierestä** lähti auto. *Od domu odjelo auto.*

Tien **vierellä** kasvaa metsää. *Vedle cesty roste les.*
 Tien **vierelle** syntyi asutusta. *Vedle cesty vznikla zástavba.*
 Tien **viereltä** häviävät puut. *Vedle cesty mizejí stromy.*

POZNÁMKA: Vnitřní pády i u postpozic vyjadřují intenzivnější kontakt (vieressä *těsně vedle*) a vnější pády lokální vyjadřují volnější kontakt (vierellä *někde vedle*). Význam je prakticky stejný.

Imperfekti – Préteritum čili minulý čas prostý

Některé způsoby tvoření préterita – minulého času prostého:

Préteritum se tvoří z kmenu samohláskového přidáním znaku **-i-** a osobní koncovky. (Srov. v lekci 4 **olla – oli-**.) Přidání znaku **-i-** vyvolá často změny v koncových samohláskách. **Tyto změny je potřeba se naučit!**

1. Vkm končí na **-e+i > -i**

tulla	<i>přijít</i>	Vkm	tule+i	> tuli-
mennä	<i>jít, jet</i>	Vkm	mene+i	> meni-
esitella	<i>představit</i>	Vkm	esittle+i	> esitteli-

POZNÁMKA: 3. osoba má jen **-i**, nedochází tu k žádnému prodloužení.

Příklady časování:

mennä	Přít. čas	menen menet menee menemme menette menevät	Prét.	menin menit meni menimme menitte menivät
--------------	------------------	--	--------------	---

esitellä	Přít. čas	esittelen esittelet esittelee esittlemme esittlette esittlevät	Prét.	esittelin esittelit esitteli esittleimme esittleitte esittelivät
-----------------	------------------	---	--------------	---

2. Vkm končí na **-u+i > -ui, -y+i > -yi, -o+i > -oi, -ö+i > -öi**

puhua	<i>mluvit</i>	Vkm	puhu+i	> puhui-
kysyä	<i>ptát se</i>	Vkm	kysy+i	> kysyi-
sanoa	<i>říkat</i>	Vkm	sano+i	> sanoi-
säilöä	<i>zavařovat, nakládat</i>	Vkm	säilö+i	> säilöi-

Příklady časování:

kysyä	Přít. čas	kysyn kysyt kysyy kysymme kysytte kysyvät	Prét.	kysyin kysyt kysyi kysyimme kysyitte kysyivät
--------------	------------------	--	--------------	--

säilöä	Přít. čas	säilön säilöt säilöö säilömme säilötte säilövät	Prét.	säilöin säilöit säilöi säilöimme säilöitte säilöivät
---------------	------------------	--	--------------	---

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Užijte v inessivu.

VZOR: Olen (KOULU).
Olen koulussa.

Oletko (POSTI)?
Olemme (KIRJASTO).
Hän on (TYÖ).
Asutteko (HOTELLI)?
Onko hän (LONTOO)?
He ovat (SAUNA).

Užijte v adessivu.

VZOR: Olen (TORI).
Olen torilla.

He odottavat (ASEMA).
Kukka on (IKKUNA).
Opiskeleeko Hana (KORPILAHTI)?
Asuuko hän (ANNANKATU)?
Istumme meren (RANTA).
Kirja on (LATTIA).

2. Užijte v illativu.

VZOR: Menen (KOULU).
Menen kouluun.

Menetkö (POSTI).
Menemme (KIRJASTO).
Hän menee (TYÖ).
Menettekö (HOTELLI)?
Matkustaako hän (LONTOO)?
Menetkö (SAUNA)?

Užijte v allativu.

VZOR: Menen (TORI).
Menen torille.

He menevät (ASEMA).
Hän lähtee (MERI).
Meneekö Jakub (KORPILAHTI)?
Meneekö hän (ANNANKATU)?
Meneekö kissa (IKKUNA)?
Panetko kirjan (LATTIA)?

3. Užijte v elativu.

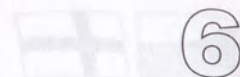
VZOR: Tulen (KOULU).
Tulen koulusta.

Tuletko (POSTI)?
Tulemme (KIRJASTO).
Hän tulee (TYÖ).
Lähdettekö (HOTELLI)?
Tuleeko hän (LONTOO)?
Tuletko (SAUNA)?

Užijte v ablativu.

VZOR: Tulen (TORI).
Tulen torilta.

He tulevat (ASEMA).
Hän tulee (MERI).
Tuleeko Jakub (KORPILAHTI)?
Tuleeko hän (ANNANKATU)?
Tuleeko kissa pois (IKKUNA)?
Otatko kirjan pois (LATTIA)?

4. Utvořte věty podle vzoru.

VZOR: talo: Menen taloon. Olen talossa. Tulen talosta.
tori: Menen torille. Olen torilla. Tulen torilta.

1. Helsinki 2. Praha 3. Suomi 4. Tšekki 5. Slovakia 6. parkkipaikka
7. keskusta 8. piha 9. lentokenttä 10. bussi 11. kaupunki 12. asema
13. pysäkki

5. a) Olet Vanhankaupungin torilla Prahassa. Pokuste se finsky s pomocí slovníku vytvořit krátký popis Staroměstského náměstí.

b) Popište podle textu centrum Helsinek.

6. Doplňte k podstatným jménům správné pády a postpozice.

1. Olen (TAVARATALO) 2. Seisomme (SENAATINTO-RI). 3. Pekka istuu puistossa (KIRJASTO) 4. Asun Prahassa (VUOSI 1990) 5. (YLIOPISTO) on silta. 6. (KIRKKO) on museo. 7. (AUTO) on kissa.

7. Skloňujte ve všech pádech, které znáte: GEN, PART, ESS, INES, ELAT, ILL, ADES, ABL, ALL.

tori *náměstí*
patsas *socha*
vuosi *rok*

8. Přeložte do finštiny.

1. Zítra pojedu vlakem do Brna. 2. Odtamtud pojedou autobusem do Bratislavy. 3. Příští týden pojedeme na kole do Vídně. 4. Letadlem se vrátíme do Prahy. 5. Často jezdím autem a lodí do Finska.

9. Slovesa v závorkách dejte do minulého času.

1. (OLLA) sinä eilen yliopistossa? 2. (TULLA) hän jo? 3. Joko hän (MENNÄ)? 4. (LÄHTEÄ) he eilen Prahašta? 5. Marja (ESITELLÄ) Helsingin keskustaa. 6. (SUUNNITELLA) he jo matkaa?

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSOKA

U sloves se dále budou uvádět 1. os. j. č. přít. času (označuje slabý stupeň) a 3. os. j. č. préterita, ze kterého je vidět silný stupeň a případné změny při připojování znaku -i-.

aivan	úplně	liioitjella , -telen, -teli	přehánět
arkkitehtj i, -din, -tiä	architekt, -ka	Lontoo , -n, -ta	Londýn
asema , -n, -a	nádraží	lähtj teä, -den, -ti	odcházet, odjíždět
asukj as, -kaan, -asta	obyvatel	lähdössä :	být na odchodu,
erittäin	velmi, velice	olla lähdössä	odjíždět
esitj ellä, -telen, -teli	předvádět;	matka , -n, -a	cesta
	představit	melko	docela
helsinkiilj nen,	Helsinčan, -ka	menossa :	
-sen, -stä		olla menossa	být k nezastižení
hitaasti	pomalu	merj i, -en, -ta	moře
hotelli , -n, -a	hotel	mielummin	raději
jalan	pěšky	neuvosto , -n, -a	rada
jälkeen :	po	nukj kua, -un, -kui	spát
GEN + jälkeen		oikein	velmi, velice
jännittävä , -n, -ä	napínavý, vzrušující	ostos	nákup
kajt u, -dun, -tua	ulice	parkkipaikk a,	parkoviště
kehittj tyä, -yn, -tyi	vyvíjet se,	-an, -kaa	
	rozvíjet se	patsaj s, -an, -sta	socha
keskusta , -n, -a	centrum, střed	perustj aa, -an, -i	zakládat
kirjasto , -n, -a	knihovna	piha , -n, -a	dvůr
kirjakaupj a,	knihkupectví	pois	pryč
-an, -paa		polkupyörä , -n, -ä	kolo, bicykl
koko (nesklonné)	celý	posti , -n, -a	pošta
koulu , -n, -a	škola	pysäkk i, -in, -kiä	zastávka
kulma , -n, -a	roh	pääkajt u, -dun, -tua	hlavní ulice
lattia , -n, -a	podlaha	pääkaupunj i,	hlavní město
lentokentj tä, -än, -tää	letišťe	-gin, -kia	

ranj ta, -nan, -taa	břeh	tori , -n, -a	náměstí
rautatieasema , -n, -a	nádraží	tsaari , -n, -a	car
sauna , -n, -a	sauna	tulossa :	
Senaatintori , -n, -a	Senátní náměstí	olla tulossa	přicházet
seppä , -ä, -pää	kovář	tunj tea, -nen	poznat
sitten	pak, potom	tuomiokirkj ko,	dóm, katedrála
suunnitj ella,	plánovat,	-on, -koa	
-telen, -teli	projektovat	valtio , -n, -ta	stát
tavara , -n, -a	zboží, věc	viehättävä , -n, -ä	okouzlující,
tavaratalo , -n, -a	obchodní dům		atraktivní
tavata	setkat se, sejít se	vierej llä, -ltä, -lle	vedle
tejt ää, -dän	znát, vědět	väsyttävä , -n, -ä	unavující, únavný

7. KAPPALE – SEITSEMÄS KAPPALE

Marja ja Jana keskustelevat asunnosta

Marja: Missä sinä asut? Onko sinulla oma asunto?

Jana: Asun Dejviciessä. Minulla on oma asunto. Entä sinä?

Marja: Minä asun Vinohradyssa. Minulla on pieni vuokra-asunto. Millainen asunto sinulla on?

Jana: Minulla on suuri asunto. Siinä on kolme huonetta, tilava keittiö ja kylpyhuone. Se on noin 90 neliometriä. Siinä ei ole parveketta, koska se on ensimmäisessä kerroksessa. Minkälainen asunto sinulla on?

Marja: Minulla on pieni yksiö, siinä on vain yksi huone, eteinen, keittokomero, vessa ja kylpyhuone. Huone on melko pieni, mutta asuntoon kuuluu vielä suuri parveke. Talo on vanha eikä siinä ole hissiä, mutta onneksi asun toisessa kerroksessa.

Jana: Kuinka paljon kello jo on?

Marja: Kello on puoli viisi. Onko sinulla kiire?

Jana: On. Olen jo myöhässä. Minulla on luento kello viisi. Soitan huomenna. Hei, hei!

Marjan olohuone on hyvin valoisa. Siellä on suuri ikkuna ja sieltä on kaunis näköala puistoon. Huoneessa on suuri vaalea mäntypöytä, neljä tuolia ja vuodesohva, sillä huone on myös Marjan makuuhuone. Se on myös työhuone ja sen tähden hänellä on siellä työpöytä, tietokone ja puhelin. Ikkunan luona on televisio ja sen vieressä kirjahylly. Toisella seinällä on vaatekaappi ja mukava nojatuoli. Seinällä on suuri taulu. Se on maisemamaalaus. Marja on hyvin tyytyväinen asuntoon. Hän asuu mielellään Vinohradyssa. Katu, jolla hän asuu, on hyvin hiljainen.

FRASEOLOGIA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Hän asuu **mielellään** Prahassa. *Je rád, že žije (dosl. bydlí rád) v Praze.*

POZOR! Slovo **mielellään** v tomto tvaru lze použít jen ve spojení s 3. osobou.

tyytyväinen + ILL

Hän on tyytyväinen asuntoon.

Je spokojen s bytem.

Olen tyytyväinen työhön.

Jsem spokojen s prací.

Adverbia – Příslovce

Lokální příslovce jsou ve finštině často používaná. Vyjadřují místo a směr, a to vzhledem ke vzdálenosti mluvčího od předmětu, o kterém se mluví. Chovají se podobně jako ukazovací zájmena. (Srov. lekci 3.)

täällä	tady, zde	tässä	tady, zde (blízko)
täältä	odtud, odsud	tästä	odtud, odsud (zblízka)
tänne	sem	tähän	sem (blízko)

tuolla	<i>tam (o kousek dál)</i>	tuossa	<i>tam (nedaleko), tady</i>
tuolta	<i>odtamtud</i>	tuosta	<i>odtud</i>
tuonne	<i>tam (směr)</i>	tuohon	<i>tam, sem</i>
siellä	<i>tam (neutrální)</i>	siinä	<i>tam (blíže), zde</i>
sieltä	<i>odtamtud</i>	siitä	<i>odtud (zblízka)</i>
sinne	<i>tam (směr)</i>	siihen	<i>tam, sem</i>

●●● **POZNÁMKA:** Příslovce **siellä**, **siinä** atd. se vztahují k určitému místu, o kterém jsme mluvili; lokální aspekt je relativní, neurčuje místo mluvčího.

Užití lokálních příslovcí ve větách:

Torilla oli paljon väkeä. <i>Na trhu bylo hodně lidí.</i>	Siellä oli paljon tavaraa. <i>Bylo tam hodně zboží.</i>
Huoneessa on suuri ikkuna. <i>Pokoj má velké okno.</i>	Siitä on kaunis näköala. <i>Je z něj krásný výhled.</i>
Olimme eilen ravintolassa. <i>Byli jsme včera v restauraci.</i>	Lähdimme sieltä myöhään. <i>Odešli jsme odtamtud pozdě.</i>
Se oli hyvä ravintola. <i>To byla dobrá restaurace.</i>	Sinne menemme toisenkin kerran. <i>Tam se vrátíme i podruhé.</i>
Lainaan rahaa isän lompakosta. <i>Půjčím si peníze z otcovy peněženky.</i>	Panen rahat siihen takaisin huomenna. <i>Dám tam peníze zpátky zítra.</i>
Etsin rahapussia. Onko se täällä ? <i>Hledám peněženku. Je tady?</i>	Ei, mutta aamulla se oli vielä tuolla ikkunalla. <i>Ne, ale ráno byla ještě tamhle na okně.</i>
Etsin täältä (hylllyltä) Seifertin runokirjaa. <i>Hledám tu (na policiče) Seifertovu sbírku básní.</i>	Sen löydät tuolta toiselta hylllyltä. <i>Najdeš ji tam na té druhé policiče.</i>
Paninko rahapussin tänne pöydälle? <i>Dal jsem peněženku sem na stůl?</i>	Et, panit sen tuonne ikkunalle. <i>Ne, dal jsi ji tam na okno.</i>

Kirja on **tässä** pöydällä. Missä? No, **tuossa** /**tuolla**.
Kniha je zde na stole. Kde? No tamhle.

Otan kirjat **tästä**. Hän ottaa **tuosta** /**tuolta**.
Beru ty knihy odtud. On bere odtamtud.

Panitko sen kirjan **tähän** vai mihin? En, panin sen **tuohon** /**tuonne**.
Dal jsi tu knihu sem nebo kam? Ne, položil jsem ji tamhle.

Mihin aikaan? *V kolik hodin?*

Milloin? *Kdy?*

Mitä kello on?

Kuinka paljon kello on? *Kolik je hodin?*

Paljonko kello on?

Kello on kuusi.

Je 6.00.

Kello on viisitoista / varttia yli kuusi.

Je 6.15.

Kello on puoli seitsemän.

Je 6.30.

Kello on viittätoista / varttia vaille seitsemän.

Je 6.45.

Typ se zakončením na **krátké -e v NOM**

huone Vkm huonee- Kkm huonet-
pokoj, místnost

NOM mn.č. huonee-t

- GEN huonee-n
- PART huonet-ta
- INES huonee-ssa
- ELAT huonee-sta
- ILL huonee-seen
- ADES huonee-lla
- ABL huonee-lta
- ALL huonee-lle

parveke Vkm parvekkee- Kkm parveket-
balkon

NOM mn.č. parvekkee-t

- GEN parvekkee-n
- PART parveket-ta
- INES parvekkee-ssa
- ELAT parvekkee-sta
- ILL parvekkee-seen
- ADES parvekkee-lla
- ABL parvekkee-lta
- ALL parvekkee-lle

kone Vkm konee- Kkm konet-
stroj

NOM mn.č. konee-t

- GEN konee-n
- PART konet-ta
- INES konee-ssa
- ELAT konee-sta
- ILL konee-seen
- ADES konee-lla
- ABL konee-lta
- ALL konee-lle

Typ **nukke**

nukke Vkm silný nukke-
panenka Vkm slabý nukke-

NOM mn.č. nukke-t

- GEN nukke-n
- PART nukke-a
- INES nukke-ssa
- ELAT nukke-sta
- ILL nukke-en
- ADES nukke-lla
- ABL nukke-lta
- ALL nukke-lle

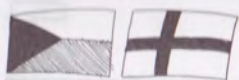
POZOR! Slovo **nukke** se zakončením na **-e** má v Vkm krátké **-e** a nemá Kkm. Do této skupiny patří jen několik podobných slov, např. **kolme tři**, Vkm kolme-
itse sám, Vkm itse-.

Typ se zakončením na **-(i)n**

puhelin Vkm puhelime- Kkm puhelin-
telefon

NOM mn.č. puhelime-t

- GEN puhelime-n
- PART puhelin-ta
- INES puhelime-ssa
- ELAT puhelime-sta
- ILL puhelime-en
- ADES puhelime-lla
- ABL puhelime-lta
- ALL puhelime-lle

sydän Vkm sydäme- Kkm sydän-
srdce

		NOM mn.č. sydäme-t
GEN	sydäme-n	
PART	sydän-tä	
INES	sydäme-ssä	
ELAT	sydäme-stä	
ILL	sydäme-en	
ADES	sydäme-llä	
ABL	sydäme-ltä	
ALL	sydäme-lle	

Relatiivipronomini joka – Vztažné zájmeno který

Zájmeno **joka** nerozlišuje rody. Má pouze jediné skloňování:

NOM j.č. joka	<i>který, která, které</i>	mn.č. jotka	<i>kteří, která, které</i>
GEN jonka	<i>jehož, jejíž</i>		
PART jota	<i>kterého, které</i>		
INES jossa	<i>ve kterém, ve které</i>		
ELAT josta	<i>ze kterého, ze které</i>		
ILL johon	<i>do kterého, do které</i>		
ADES jolla	<i>na kterém, na které</i>		
ABL jolta	<i>od kterého, od které</i>		
ALL jolle	<i>kterému, které</i>		

Talo, jossa asun, on pieni.

Ikkuna, josta on näköala puistoon, on suuri.

Katu, jolla asumme, on hiljainen.

Rahapussi, jota etsin kauan, oli ikkunalla.

Dům, ve kterém bydlím, je malý.

Okno, z kterého je výhled do parku, je velké.

Ulice, ve které bydlíme, je tichá.

Peněženka, kterou jsem dlouho hledal, byla na okně.

POZNÁMKA: Sloveso **etsiä** *hledat* s Vkm **etsi-**, končícím na **-i**, má v přítomném i minulém čase stejné tvary:

přít. čas:	etsin	etsit	etsii	etsimme	etsitte	etsivät
préteritum:	etsin	etsit	etsi	etsimme	etsitte	etsivät

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Použijte vztažného zájmena joka ve správném tvaru.

1. Sarjafilmissä, alkaa tänään televisiossa, on monta osaa.
2. Onko kaupunki, puhut, Tukholma? 3. Maa, matkustat, on keskellä Eurooppaa. 4. Pöytä, kirjat ovat, on ikkunan vieressä.
5. Kaupunginosa, asut, on hyvin kaunis. 6. Kirjeen, tänään kirjoitan, vien huomenna postiin. 7. Museo, menemme huomenna, on kaupungin keskustassa.

2. Přeložte do finštiny a odpovězte tak na úvodní otázku.

1. Kolik je hodin?
Je čtvrt na dvě. (čtvrt na pět – půl druhé – půl páté – tři čtvrtě na dvě – tři čtvrtě na čtyři – za pět minut jedna – jedna (hodina) a deset minut – za pět minut půl třetí – půl druhé a deset minut – jedna (hodina) a pět minut – za deset minut půl druhé – půl třetí a pět minut – za deset minut dvě)

2. Kolik je hodin? Máme ještě čas?
Je teprve půl šesté, máme ještě půl hodiny.

3. V kolik hodin vstáváš?
Obvykle vstávám v sedm.

3. Přeložte do finštiny.

1. Dům, ve kterém bydlíme, je malý. 2. Kniha, ze které jsem studoval, je tlustá. 3. Strom, který stojí blízko břehu jezera, je vrba. 4. Okno, ze kterého je krásný výhled, je velké. 5. Dívka, která zpívá v kostele, je mladá. 6. Věta, ve které jsou tři slova, je krátká. 7. Dítě, které má panenku, zpívá. 8. Stůl, na kterém je počítač, je černý. 9. Knihovna, která je blízko náměstí, je dobrá. 10. Obraz, který mám v bytě, je cenný. 11. Hotel, v jehož restauraci Pasi pracuje, je přepychový. 12. Kočka, kterou hledám, je šedá. 13. Student, kterého jsem se ptal na cestu, byl zdvořilý. 14. Obchod, do kterého jsem vstoupil, byl drahý. 15. Židle, na kterou jsem položil tašku, byla špinavá.

4. Skloňujte ve všech pádech, které znáte: GEN, PART, INES, ELA, ILL, ADES, ABL, ALL, ESS.

uusi puhelin	<i>nový telefon</i>
toinen kerros	<i>druhé patro</i>
kevyt savuke	<i>lehká cigareta</i>

5. Přeložte do finštiny.

1. Dnes je neděle. Je večer. Promiň, kolik je už hodin? Už je čtvrt na jedenáct. V kolik hodin vstáváš zítra ráno? Já vstávám vždy v 6.45. 2. Jak se jmenuje ta ulice, ve které bydlíš? 3. Víš, jaké má Petr telefonní číslo? Petr nemá telefon. Ale určite má mobil. Jo, to má, ale nemohu si vzpomenout, jaké má číslo. 4. Marja přišla včera pozdě domů a měla strašný hlad a žízeň. Neměla jídlo v ledničce, ale obchod za rohem má otevřeno každý den do jedenácti.

6. Přeložte za použití příslovcí místa (täällä, tuolla, siellä apod.).

1. Kde je slovník? Je tamhle. Kde tamhle? Je tam na policičce vedle televize.
2. Kde máš auto? Tam na ulici. Kde na ulici? Tam naproti obchodu.
3. Kde je telefon? Je tady. Kde tady? Tady na stole.
4. Na zdi je obraz. Jsou tam také nástěnné hodiny.
5. Co je v té tašce? Je tam peněženka.
6. Do které restaurace jdeme? Do té, ve které jsme byli včera.

7. Popište s použitím slovníku, jaký máte byt.

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSOKA

al kaa, -an	začínat	jatku ja, -u, -i	pokračovat
asun to, -non, -toa	byť	jo	už, již
eteij nen, -sen, -stä	předsíň	keittiö, -n, -tä	kuchyně
etsijä, -n, -	hledat	keittokomero, -n, -a	kuchyňský kout
filmi, -n, -ä	film	keskustell ja, -en, -i	mluvit, hovořit, diskutovat
hylly, -n, -ä	police		

kevy t, -en, -tä	lehký	paju, -n, -a	vrba
kirj ahylly, -n, -ä	knihovna, police na knihy	paljon	hodně
kirje, -en, -ttä	dopis	pari, -n, -a	pár, několik
kokoel ma, -n, -a	sbírka	parvek je, -keen, -etta	balkon
koska	protože	puisto, -n, -a	park
kunnioit taa, -an, -ti	respektovat, vážit si	rahapussi, -n, -a	peněženka
kuulu ja, -n, -i	patřit	runo, -n, -a	báseň
kuuma, -n, -a	horko	sarja, -n, -a	série
kylmä, -n, -ä	zima	savuk je, -keen, -etta	cigareta
kylpyhuone, -en, -tta	koupelna	seinä, -n, -ä	zeď, stěna
luen to, -non, -toa	přednáška	soit taa, -an, -ti	zavolat; zvonit; hrát
makuuhuone, -en, -tta	ložnice	takaisin	zpátky, zpět
maise ma, -n, -a	krajina	taulu, -n, -a	obraz
mark ka, -an, -kaa	marka	tietokone, -en, -tta	počítač
matkust jaa, -an, -i	cestovat	tilava, -n, -a	prostorový
mies s, -hen, -stä	muž	tähden: sen tähden	proto
museo, -n, -ta	muzeum	vaalea, -n, -a	světlý (odstín)
mün ty, -nyn, -tyä	borovice	vaatekaap pi, -in, -pia	šatník
nellö metri, -n, -ä	čtvereční metr	valoisa, -n, -a	světlý (mající hodně světla)
nojatuoli, -n, -a	křeslo	vart ti, -in, -tia	čtvrthodinka
nopea, -n, -a	rychlý	vessa, -n, -a	záchod, WC
olohuone, -en, -tta	obývací	vuodesohva, -n, -a	rozkládací gauč
oma, -n, -a	vlastní	vuokra, -n, -a	nájemné
onneksi	naštěstí	yksiö, -n, -tä	garsonka
osa, -n, -a	část, díl		

8. KAPPALE – KAHDEKSAS KAPPALE

Vävy

Oli synkkä salo.
Meni tie.
Tuli talo.

Oli loimuava takka.
Oli tyttö.
Oli akka.

Soma puheitten sävy.¹⁾
Tuli yö. -
Olin vävy.

Einari Vuorela

¹⁾ puheitten sävy = tón, odstín řeči

Perhe, suku ja sukulaiset

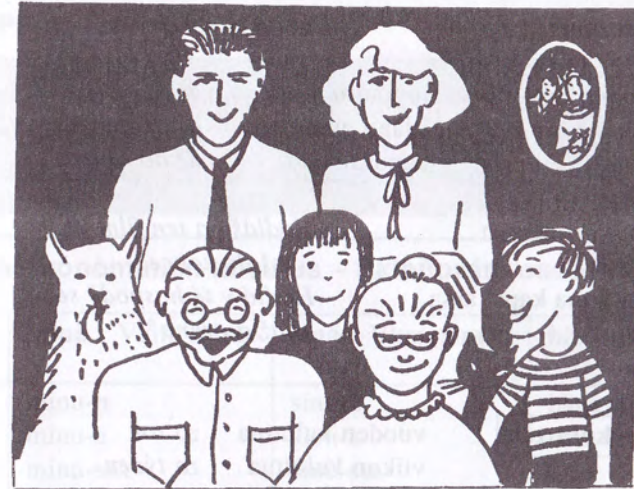

Suomalaiseen perheeseen kuuluu kuten tšekkiläiseenkin neljä henkilöä: **isä**, **äiti** ja kaksi lasta. Tavallisesti perheessä on myös **isoisä** (eli vaari eli pappi eli ukki) ja **isoäiti** (eli mummo eli mummu eli mummi).

Äidin tai isän **sisar** eli **sisko** on **täti**. Isän **veli** on **setä**. Äidin veli on **eno**. **Serkku** on sedän, tädin tai enon lapsi. **Vaimo** ja **mies** ovat **aviopuolisot** tai **avopuolisot**. **Anoppi** on vaimon tai miehen eli toisen **puolison** äiti. **Appi** on vaimon tai miehen eli toisen puolison isä.

Marja Aaltosella on suuri perhe. Marja on kotoisin Oulusta. Hänen isänsä on lääkäri. Äiti on mainostoimiston johtaja. Marjalla on kaksi veljeä ja kaksi sisarta. Marjan isovelji on Mikko ja hän on 27-vuotias. Pikkuveli on Ville ja hän on 17-vuotias. Isosisisko on nimeltään Riikka ja hän on 25-vuotias. Marja itse on 22-vuotias. Pikkusisko on Laura ja hän on vasta 14-vuotias. Mikko, Ville, Riikka, Marja ja Laura ovat siis sisarukset. Riikka, Marja ja Laura ovat siskokset. Mikko ja Ville ovat veljekset.

Mikko opiskelee viimeistä vuotta lääketiedettä Oulussa. Riikka opiskelee Tampereen yliopistossa journalistiikkaa. Hän julkaisee pian ensimmäisen runokokoelmansa. Marja itse opiskelee juuri nyt Prahassa tšekkiä. Hänellä on 10 kuukauden stipendi ja hän aikoo olla Prahassa toukokuun loppuun asti. Hänestä Praha on ihana paikka asua ja opiskella.

Ville käy vielä lukiota. Vuoden kuluttua hän suorittaa ylioppilastutkinnon. Pikkusisko Laura on vielä peruskoulussa. Hän pitää ratsastuksesta ja käy ratsastuskoulua.

Marjalla on joskus Prahassa koti-ikävä. Hän odottaa joulua, sillä hän haluaa matkustaa joululomalla kotiin Ouluun.

FRASEOLOGIA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

olla kotoisin + ELAT

Mistä olet kotoisin?

Odkud jsi/pocházíš?

Olen kotoisin Prahasta.

Jsem/Pocházím z Prahy.

vuotias – 22-vuotias

Slovo **vuotias** se vždy pojí s číslovkou:

Kuinka vanha olet?

Kolik je ti let?

Olen 20-vuotias.

= Olen 20 vuotta vanha. *Je mi 20.*

Další postpozice:

ILL + asti

loppuun asti	až do konce
iltaan asti	až do večera
aamuun asti	až do rána

Aiotko katsoa sen filmin
loppuun asti?

Aikooko hän istua kapakassa
aamuun asti?

*Hodláš na ten film koukat
až do konce?*

*Hodlá v té hospodě sedět
až do rána?*

GEN + kuluttua

vuoden kuluttua	za rok
viikon kuluttua	za týden
tunnin kuluttua	za hodinu

Palaatko viikon kuluttua?

Palaan jo kolmen päivän kuluttua.

Vrátíš se za týden?

Vrátím se už za tři dny.

Sloveso pitää + ELAT

Laura pitää ratsastuksesta.

Mistä sinä pidät?

Minä pidän jatsista.

Laura ráda jezdí na koni.

Co ty máš rád/ráda?

Mám rád jazz.

Kuinka monta + j.č.PART

Montako + j.č. PART

Kuinka monta kirjaa pöydällä on?

Montako opiskelijaa?

Kuinka monta teitä tulee illalla?

Meitä tulee viisi.

Kolik knih je na stole?

Kolik studentů?

Kolik vás přijde večer?

Přijde nás pět.

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Persoonapronominien taivutus – Skloňování osobních zájmen

Objekti – Předmět

Possessiivisuffiksit – Přivlastňovací čili posesivní sufixy

Persoonapronominien taivutus – Skloňování osobních zájmen

j. č.	minä Vkm minu-	sinä Vkm sinu-	hän Vkm häne- Kkm hän-
GEN	minu-n	sinu-n	häne-n
PART	minu-a	sinu-a	hän-tä
INES	minu-ssa	sinu-ssa	häne-ssä
ELAT	minu-sta	sinu-sta	häne-stä
ILL	minu-un	sinu-un	häne-en
ADES	minu-lla	sinu-lla	häne-llä
ABL	minu-lta	sinu-lta	häne-ltä
ALL	minu-lle	sinu-lle	häne-lle

mn. č.	me Vkm me-i-	te Vkm te-i-	he Vkm he-i-
GEN	mei-dän	tei-dän	hei-dän
PART	mei-tä	tei-tä	hei-tä
INES	mei-ssä	tei-ssä	hei-ssä
ELAT	mei-stä	tei-stä	hei-stä
ILL	mei-hin	tei-hin	hei-hin
ADES	mei-llä	tei-llä	hei-llä
ABL	mei-ltä	tei-ltä	hei-ltä
ALL	mei-lle	tei-lle	hei-lle

Příklady: Tämä on **minun**.

Hän rakastaa **sinua**.

Hänellä on kuumetta.

Hänessä on kuumetta.

He puhuvat **meistä**.

Me haluamme tutustua **teihin**.

Saimme kirjan **heiltä**.

Hän kirjoittaa usein **minulle**.

To je moje.

Miluje tě.

Má horečku.

Má horečku.

Mluví o nás.

Chceme se s vámi seznámit.

Dostali jsme knihu od nich.

Často mi píše.

Ve 3. osobě j. a mn. č. je však spolu s přivlastňovacím sufixem nutné používat i zájmeno. Přivlastňovací vztah se tu vyjadřuje vlastně dvakrát.

Puhekieltä – Mluvený jazyk

V mluveném jazyce se nepoužívají přivlastňovací sufixy a v j. č. se zkracují i genitivní tvary osobních zájmen:

mun isä	<i>můj otec</i>
sun isä	<i>tvůj otec</i>
sen isä	<i>jeho/její otec</i>

Přivlastňovací sufix se **vždy** připojuje k **samohláskovému kmenu v silném stupni**. Pádová koncovka genitivu **-n** a koncovka **-t** nominativu mn. č. odpadají. Takže NOM j. a mn. č. a GEN j. č. vypadají stejně. Těž odpadá **-n** z pádové koncovky illativu. V ostatních pádech se přivlastňovací sufix přidává až za pádovou koncovku. Přivlastňovací sufix tedy stojí úplně na konci slova.

laukku taška	Vkm slabý lauku-	Vkm silný laukku-
---------------------	------------------	-------------------

NOM j.č.	laukku- ni	<i>má taška</i>	mn.č. laukku- ni
GEN	laukku- ni	<i>mé tašky</i>	
PART	laukku-a- ni	<i>mou tašku</i>	
INES	lauku-ssa- ni	<i>v mé tašce</i>	
ELAT	lauku-sta- ni	<i>z mé tašky</i>	
ILL	laukku-u- ni	<i>do mé tašky</i>	
ADES	lauku-lla- ni	<i>na mé tašce</i>	
ABL	lauku-lta- ni	<i>od mé tašky</i>	
ALL	lauku-lle- ni	<i>k mé tašce</i>	

perhe rodina	Vkm perhee-	Kkm perhet-
---------------------	-------------	-------------

NOM j.č.	perhee- si	<i>tvá rodina</i>	mn.č. perhee- si
GEN	perhee- si	<i>tvé rodiny</i>	
PART	perhet-tä- si	<i>tvou rodinu</i>	
INES	perhee-ssä- si	<i>ve tvé rodině</i>	
ELAT	perhee-stä- si	<i>z tvé rodiny</i>	
ILL	perhee-see- si	<i>do tvé rodiny</i>	
ADES	perhee-llä- si	<i>(tvá rodina má)</i>	
ABL	perhee-ltä- si	<i>od tvé rodiny</i>	
ALL	perhee-lle- si	<i>k tvé rodině</i>	

V 3. osobě j. a mn. č. vedle **-nsa/-nsä** existuje též varianta **prodlouženého vokálu + -n**. Užívá se **přednostně** v těch pádech, jejichž koncovka končí **krátkou samohláskou**, **nikoliv** tedy v NOM, GEN nebo ILL:

auto auto	Vkm slabý auto-
------------------	-----------------

NOM j.č.	hänen auto- nsa	<i>jeho/její auto</i>	mn.č. hänen auto- nsa
GEN	hänen auto- nsa	<i>jeho/jejího auta</i>	
PART	hänen auto-a- an	<i>jeho/její auto</i>	
INES	hänen auto-ssa- an	<i>v jeho/jejím autě</i>	
ELAT	hänen auto-sta- an	<i>z jeho/jejího auta</i>	
ILL	hänen auto-o- nsa	<i>do jeho/jejího auta</i>	
ADES	hänen auto-lla- an	<i>na jeho/jejím autě</i>	
ABL	hänen auto-lta- an	<i>od jeho/jejího auta</i>	
ALL	hänen auto-lle- en	<i>k jeho/jejímu autu</i>	

talo dům	Vkm slabý talo-	Vkm silný talo-
-----------------	-----------------	-----------------

NOM j.č.	meidän talom me	<i>naš dům</i>	mn.č. meidän talom me
GEN	meidän talom me	<i>našeho domu</i>	
PART	meidän taloam me	<i>naš dům</i>	
INES	meidän talossam me	<i>v našem domě</i>	
ELAT	meidän talostam me	<i>z našeho domu</i>	
ILL	meidän taloom me	<i>do našeho domu</i>	
ADES	meidän talollam me	<i>na našem domě</i>	
ABL	meidän taloltam me	<i>od našeho domu</i>	
ALL	meidän talollem me	<i>k našemu domu</i>	

asunto byt	Vkm slabý asunno-	Vkm silný asunto-
-------------------	-------------------	-------------------

NOM j.č.	teidän asunton ne	<i>váš byt</i>	mn.č. teidän asunton ne
GEN	teidän asunton ne	<i>vašeho bytu</i>	
PART	teidän asuntoan ne	<i>váš byt</i>	
INES	teidän asunnossan ne	<i>ve vašem bytě</i>	
ELAT	teidän asunnostan ne	<i>z vašeho bytu</i>	
ILL	teidän asuntoon ne	<i>do vašeho bytu</i>	
ADES	teidän asunnollan ne	<i>na vašem bytě</i>	
ABL	teidän asunnoltan ne	<i>od vašeho bytu</i>	
ALL	teidän asunnollen ne	<i>k vašemu bytu</i>	

koti	domov	Vkm slabý kodi-	Vkm silný koti-
NOM j.č.	heidän kotinsa	<i>jejich domov</i>	mn.č. heidän kotinsa
GEN	heidän kotinsa	<i>jejich domova</i>	
PART	heidän kotiansa	<i>jejich domov</i>	
INES	heidän kodissaan	<i>v jejich domově</i>	
ELAT	heidän kodistaan	<i>z jejich domova</i>	
ILL	heidän kotiinsa	<i>do jejich domova</i>	
ADES	heidän kodillaan	<i>na jejich domovi</i>	
ABL	heidän kodiltaan	<i>od jejich domova</i>	
ALL	heidän kodilleen	<i>k jejich domovu</i>	

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Vytvořte podle vzoru věty obsahující přímý předmět.

VZOR: Ostan auton .	En osta autoa .
Soitan saksofonia .	En soita saksofonia .
1. Syön (OMENA).	En syö (OMENA).
2. Avaatko (IKKUNA)	En avaa (IKKUNA).
3. Kirjoitan (KIRJE).	En kirjoita (KIRJE).
4. Ostan aina aamulla (LEHTI).	En osta aamulla (LEHTI).
5. Pesen (LATTIA).	En pese (LATTIA).
6. Otatko (KIRJA) laukusta?	En ota (KIRJA) laukusta.
7. Panenko (OVI) kiinni?	En pane (OVI) kiinni.
8. Juotko (KUPPI) kahvia?	En juo (KAHVI).
9. Ville suorittaa (TUTKINTO).	Ville ei suorita (TUTKINTO).
10. Laura haluaa (KISSA).	Laura ei halua (KISSA).
11. Marja odottaa (KESÄ).	Marja ei odota (KESÄ).
12. Katsotko (TELEVISIO)?	En katso (TELEVISIO).
13. Soitatko sinä (PIANO)?	En soita (PIANO).
14. Juotko usein (OLUT)?	En juo usein (OLUT).
15. Juon usein (MAITO).	En juo usein (MAITO).
16. Otatko (TEE)?	En ota (TEE).
17. Haluatko (KEITTO)?	En halua (KEITTO).

18. Syötkö (KALA)?	En syö (KALA).
19. Saanko (VALKOVIINI)?	En halua (VALKOVIINI).
20. Ostan aina (RUISLEIPÄ).	En osta (RUISLEIPÄ).
21. Saanko (VESI)?	En halua (VESI).
22. Voinko saada (MEHU)?	En halua (MEHU).
23. Otan (LIKÖÖRI).	En ota (LIKÖÖRI).
24. Hän juo (KONJAKKI).	Hän ei juo (KONJAKKI).

2. Procvičte si osobní zájmena v akuzativu a v partitivu.

VZOR: Anu tuntee **minut**.
Anu ei tunne **minua**.

3. Dejte do správného pádu i s přivlastňovacími sufixy.

1. Minun (PERHE) kuuluu pieni poika ja iso koira. 2. (POIKA) on kahdeksan vuotta vanha ja hänen (KOIRA) on yhtä vanha. 3. (POIKA) on monta hyvää ystävää. Hänen (YSTÄVÄ) tulevat usein meille. 4. (POIKA), hänen (KOIRA) ja hänen (YSTÄVÄ) leikkivät yhdessä.

4. Doplněte osobní zájmena ve vhodných pádech.

VZOR: Voitko antaa (MINÄ) tuon kirjan?
Voitko antaa **minulle** tuon kirjan?

1. Voitko lainata (MINÄ) vähän rahaa? 2. En voi lainata (SINÄ) rahaa, koska (MINÄ) ei ole rahaa. 3. Voitko lainata (ME) sanakirjan? 4. Voit lainata (MINÄ) sanakirjan. 5. Lainaan (SINÄ) uuden sanakirjan. 6. Lainaan (HE) auton?

5. Použijte správné pády a přivlastňovací sufixy. Vynechte zájmena tam, kde nejsou nutná.

VZOR: (MINÄ – ÄITI) on vaalea tukka.
Äidilläni on vaalea tukka.

- (HE – TALO) asuu yksitoista perhettä.
- Tiedätkö, mitä (MINÄ – MUSTA KASSI) on?
- Onko (TE – MAA) monta yliopistoa?
- Onko (SINÄ – PIENI HUONE) isot ikkunat?
- (ME – RUOTSALAINEN AUTO) on stereot.
- Haluatko lainata (MINÄ – UPEA VOLVO)?
- Montako lasta (TE – PERHE) on?
- (HÄN – ISÄ) on oma firma.
- (SINÄ – SISAR) on kaunis asunto.
- Saan usein kirjeen (MINÄ – HYVÄ YSTÄVÄ) Japanista.
- (TE – VANHA ISOÄITI) on kaunis harmaa tukka.
- Teemme (ME – PITKÄ KESÄLOMA) matkan Eurooppaan.
- Pidän (SINÄ – UUSI KELLO).
- (ME – TILAVA ASUNTO) on monta huonetta.
- (TE – NUORI SIHTEERI) on nopea ja tehokas.
- (TE – PUNAVIINI) on erinomaista.

6. Přeložte následující spojení a pak skloňujte ve všech pádech, které znáte: GEN, PART, INES, ELA, ILL, ADES, ABL, ALL, ESS.

1. náš hodný pes	12. tvé žluté jablko
2. váš zelený strom	13. tvůj tlustý koberec
3. naše drahá kniha	14. jejich starý otec
4. váš dlouhý dopis	15. moje vlastní matka
5. náš dobrý učitel	16. tvoje telefonní číslo
6. vaše velká rodina	17. její červený kabát
7. náš malý byt	18. její smutný přítel
8. vaše černá taška	19. naše hovorná teta
9. můj šedivý den	20. vaše krásná manželka
10. její hnědá kočka	21. naše čilé dítě
11. tvůj nový soused	

7. Přeložte do finštiny.

- Kdo z nich tam bydlí?
- Určitě je nepoznají.
- Mluví o něm.
- Řeknu jim to zítra.
- Kolik jich přišlo?
- Bylo nás tam asi deset.
- Dostal jsem od něho dopis.
- Přečteš mi ho?
- Napišu mu.
- Zavoláme mu zítra.
- Půjčím si od něho peníze.
- Zná mě dobře.
- Můžeš mi půjčit tisíc korun?
- To je kniha mého bratra.
- Jemu knihu už nekoupím.
- Dáme to jim.
- Kolik je mu let?
- Zeptám se ho.
- Je mu dvacet.
- Podívala se na mě?
- Všichni se na mě dívají.

8. Vytvořte věty podle vzoru.

VZOR: Minulla on kissa.
Kissani on musta.
Kissallani on vihreät silmät.

- Marjalla on sisko. on 14-vuotias. on monta ystävää.
- Teillä on uusi auto. Oliko kallis? Onko turvatyynyt?
- Janalla on veli. on 17-vuotias. on paljon videopelejä.
- Minulla on koira. on hyvin itsepäinen. on musta turkki.
- Me asumme pienessä talossa. on vanha. on viisi huonetta, keittiö ja sauna.
- Hänelä on pitkät vaaleat hiukset. ovat kauniit. Hän kampaa usein

9. Odpovězte na otázky a pokuste se krátce vyprávět o své rodině.

- Millainen perhe sinulla on?
- Onko sinulla aviomies/vaimo vai avomies/vaimo?
- Missä sinun vanhempasi ovat työssä?
- Montako veljeä ja siskoa sinulla on?
- Onko sinulla mummi ja ukki? Missä he asuvat?
- Kuinka vanha sinä olet?
- Onko sinulla monta serkkua?
- Onko sinulla monta setää ja tättiä?

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSoba

aikoa	hodlat, mít v úmyslu	erinomainen , -sen, -sta	výborný
anoppi , -in, -pia	tchyně	henkilö , -n, -ä	osoba
ap/pi , -en, -pea	tchán	hevojen , -sen, -sta	kůň
asti + ILL	až do	huolimatta + ELA	nehledě na
aviopuoliso , -n, -a; -t	manžel, -ka; -é	ihana , -n, -a	skvělý, nádherný
avopuolisot	partneři, druh a družka	isoisä , -n, -ä	dědeček
		isoäiti , -din, -tiä	babička
elokuva , -n, -a	film	isä , -n, -ä	otec
eno , -n, -a	strýc	itse	sám
	(ze strany matky)	itsepäinen , -sen, -stä	svěhlavý

johtaja , -n, -a	vedoucí, ředitel	ratsastuskoulu , -n, -a	jezdecká škola
joskus	někdy, občas	serk ku , -un, -kua	sestřenice; bratranec
joulu , -n, -a	Vánoce	se tä , -dän, -tää	strýc
joululoma , -n, -a	vánoční prázdniny	sillä	neboť
journalistiik ka , -an, -kaa	novinářství, žurnalistika	sisar , -en, -ta	sestra
julkais ta , -sen, -i	vydávát	sisaru s , -ksen, -sta; -kset	sourozenec; -ci
juuri	zrovna	sisko , -n, -a; -kset	sestr ja; -y
koti-ikävä , -n, -ä	stesk po domově	siis	tedy
kotiin	domů	suorit taa , -an, -ti	složit, udělat; vykonat
kotoisin :		stipendi , -n, -ä	stipendium
olla kotoisin + ELA	pocházet z	suku	rod, příbuzenstvo
kuluttua :		sukulai nen , -sen, -sta	příbuzný
GEN + kuluttua	za (čas.)	syy , -n, -tä	důvod; vina
kuulu ja , -n, -i + ILL	patřit někam	tarkoitu s , -ksen, -sta	záměr, úmysl, účel
laina ta , -an, -aa	půjčit	tavallisesti	obyčejně
lal psi , -psen, -sta	dítě	tehok as , -kaan, -asta	výkonný
lattia , -n, -a	podlaha	toimisto , -n, -a	kancelář
leik kiä , -in, -ki	hrát si	tun tea , -nen, -si	znát, poznat
lukio , -n, -ta	gymnázium	turvatyyny , -n, -ä	airbag
lääketie de , -teen, -dettä	medicína	tä ti , -din, -tiä	teta
lääkäri , -n, -ä	lékař	vaalea , -n, -a	světlý
maino s , -ksen, -sta	reklama	vaari , -n, -a	dědeček, děda
mainostoimisto , -n, -a	reklamní agentura	vaimo , -n, -a	manželka, žena
mehu , -n, -a	šťáva	valkoviini , -n, -ä	bílé víno
nimeltään :		vanhemmat pl.	rodiče
olla nimeltään	jmenovat se	vasta	teprve
mummi , -n, -a	babička	velji , -jen, -jeä	bratr
mummo , -n, -a	babička	velje s , -ksen, -stä; -kset	bratr; bratři
nopea , -n, -a	rychlý	vielä	ještě
pap pa , -an, -paa	dědeček	viimeij nen , -sen, -stä	poslední
pe li , -n, -ä	hra	vuotia s , -an, -sta: 1-vuotias	(jedno)roční
perhe , -en, -ttä	rodina	yhessä	spolu
peruskoulu , -n, -a	základní škola	ylioppilastutkin to , -non, -toa	maturitní zkouška
pikku (neskl.)	malý	äi ti , -din, -tiä	matka
pikkusisko	sestřička, mladší sestra		
pil tää , -dän, -ti + ELA	mít rád		

9. KAPPALE – YHDEKSÄS KAPPALE

Talvi

Talvi on Suomessa pitkä vuodenaika. Se kestää marraskuusta huhtikuun puoliväliin. Tämän ajan maa on melkein jatkuvasti lumen peitossa. Keski- ja Pohjois-Suomessa lunta voi paikka paikoin olla kahdenkin metrin vahvuinen kerros. Etelä-Suomessa on ilmaston muuttumisen takia lunta nykyisin hyvin vähän. Talvella päivät ovat lyhyet ja harmaat. Valoisaa aikaa on pohjoisessa vain pari tuntia. Usein kuitenkin, varsinkin helmi- ja maaliskuussa, taivas on selkeä ja sininen, lumi on hohtavan valkoista ja aurinnousut ja -laskut ovat todella henkeäsalpaavan kaunis näky.

Suomi on talvella hiihtomaa. Suomalaiset hiihtävät mielellään ja yleensä suomalaiset lapset osaavat hiihtää erinomaisesti jo viiden tai kuuden vuoden iässä. Suomalaiset eivät harrasta yksinomaan maastohiihtoa vaan myös

laskettelua. Ja vallankin nuoret suosivat lumilautailua. Mäkihyppy on Suomessa myös suosittu urheilulaji. Talviurheilukeskukset ovat viikonloppuisin täynnä väkeä. Laskettelukeskuksissa on myös välinevuokraamot. Hiihtämisen ohella monet luistelevat tai pelaavat jääkiekkoa. Innokkaat kalastajat poraavat jäähän reiän ja viettävät vapaapäivänsä pilkkiongella kovallakin pakkasella.

Keskustelu metron asemalla

Marja: Moi Petr! Mitä sinulle kuuluu? Onpa tänään kylmä.

Petr: Hei Marja! Tänään on jo todella kylmä ilma. Tšekkiläinen sananlasku sanoo, että Pyhä Martti tulee valkoisella hevosella ja se on tänä vuonna melkein totta. Martin päivä oli yhdestoista marraskuuta.

Marja: Sisareni kertoi minulle juuri puhelimessa, että Suomessa on jo myös talvi. Lunta on jo yli puoli metriä. Pitävätkö tšekkiläiset hiihtämisestä? Hiihdätkö sinä usein?

Petr: Tšekkiläiset hiihtävät hyvin paljon, mutta enemmän he pitävät laskettelusta. Minä laskettelen talvella melkein joka viikonloppu.

Marja: Missä Tšekinmaalla voi hiihtää tai lasketella? Prahassahan ei lunta juuri ole.

Petr: Minä käyn yleensä Krkonošella. Siellä voi lasketella ja harrastaa myös maastohiihtoa.

Marja: Mitä sellainen viikonloppu maksaa? Onko se kallista? Voiko sukset vuokrata?

Petr: Kallista se on ja ei. Sukset voi kyllä vuokrata. Muuten yliopisto järjestää edulliset hiihtokurssit tammi- tai helmikuussa. Voit ilmoittautua yliopiston kurssille.

Marja: Hyvä tietää. Ilmoittaudun varmasti. Hei, mun juna tulee. Moi!

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Z některých přídavných a podstatných jmen, kterými se vyjadřuje vlastnost, míra apod., se tvoří přídavná jména zvláštní koncovkou **-nen**. Pro vyjádření plného významu toto slovo vyžaduje vždy další slovo v GEN.

GEN + přídavné jméno na **-nen**

pitká *dlouhý* > pituinen
metrin **pituinen**

metr dlouhý

syvä *hluboký* > syvyinen
puolen metrin **syvyinen**

půl metru hluboký

vahva *silný* > vahvuinen
 kahden metrin **vahvuinen** kerros lunta *dvoumetrová vrstva sněhu*

korkea *vysoký* > korkuinen
 50 m:n **korkuinen** torni *50 m vysoká věž*

paino *váha* > painoinen
 2 kg:n **painoinen** paketti *dvoukilový balík*

näkö *podoba* > näköinen
 äitinsä **näköinen** *podobný své matce*

Zájmenná adjektiva lze srovnávat s ukazovacími zájmeny **tämä, tuo, se.**

tällainen puhe – tällaiset puheet *takové řeči (jako tyto)*
tuollainen puhe – tuollaiset puheet *takové řeči (jako tamty)*
sellainen puhe – sellaiset puheet *takové řeči*

Na otázku **kuinka kauan?** *jak dlouho?* se odpovídá pouhým předmětovým pádem, tj. akuzativem nebo partitivem. Např.

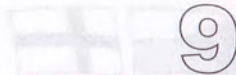
Kuinka kauan Suomessa on lunta? *Jak dlouho je ve Finsku sníh?*
Koko talven. *Celou zimu.*

Kuinka kauan olet Prahassa? *Jak dlouho budeš v Praze?*
 Olen Prahassa **viikon.** *Budu v Praze týden.*
 En ole täällä edes **viikkoa.** *Nebudu tady ani týden.*

Mitä maksaa? *Kolik stojí?*
Se ei maksa paljon. *Nestojí to mnoho.*
ALE: Minä maksan laskun. *Já zaplatím (účet).*

Příslovce na -n

hohtavan valkoinen *zářivě bílý*
 kauhean mukava *strašně příjemný*

Ilmansuunnat – Světové strany

Pääilmansuunnat – Hlavní světové strany:

pohjoinen	<i>sever</i>	pohjoisessa	<i>na severu</i>
itä	<i>východ</i>	idässä	<i>na východě</i>
etelä	<i>jih</i>	etelässä	<i>na jihu</i>
länsi	<i>západ</i>	länessä	<i>na západě</i>

Väli-ilmansuunnat – Vedlejší světové strany:

koillinen	<i>severovýchod</i>	koillisessa	<i>na severovýchodě</i>
kaakko	<i>jihovýchod</i>	kaakossa	<i>na jihovýchodě</i>
lounas	<i>jihozápad</i>	lounaassa	<i>na jiozápadě</i>
luode	<i>severozápad</i>	luoteessa	<i>na severozápadě</i>

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

**Astevaihtelu – Střídání kmenových souhlásek
 (celkový přehled)**

Astevaihtelu – Střídání kmenových souhlásek

POZOR! Střídání se týká všech slovních druhů.

Zdvojené souhlásky	
silný stupeň	slabý stupeň
kk	k
pp	p
tt	t

paikka	–	paikat	<i>místo</i>
nukkua	–	nukun	<i>spát</i>
kauppa	–	kaupat	<i>obchod</i>
oppia	–	opin	<i>učit se</i>
hattu	–	hatut	<i>klobouk</i>
auttaa	–	autan	<i>pomáhat</i>

Jednoduché souhlásky	
silný stupeň	slabý stupeň
k	-
p	v
t	d

reikä – reiät – díra
lukea – luen – čist
tapa – tavat – způsob
saapua – saavun – přijet
katu – kadut – ulice
tietää – tiedän – vědět

Kombinace souhlásek

silný stupeň	slabý stupeň
nk	ng
lk	l
rk	r
lke	lje
rke	rje
hke	hje ¹⁾
uku	uvu
yky	yvy
lp	lv
rp	rv
mp	mm
ht	hd
nt	nn

kenkä – kengät – bota
tunkea – tungen – vecpat
jalka – jalat – noha
alkaa – alan – začít
arka – arat – plachý
purkaa – puran – bourat
jälki > jälke-ä – jäljet – stopa
kulkea – kuljen – chodit
särki > särke-ä – särjet – plotice
särkeä – särjen – rozbít
lahje > lahkeet – nohavice
puhjeta > puhkeaa – propuknout
suku – suvun – rod
kyky – kyvyt – schopnost
halpa – halvat – levný
kelvata > kelpaa²⁾ – hodit se, stačit
arpa – arvat – los
arpoa – arvon – losovat
kampa – kammat – hřeben
kammata > kampaan³⁾ – česat
lehti – lehdet – list, noviny
lähteä – lähden – odevít
hinta – hinnat – cena
antaa – annan – dát

ll	ll
rr	rr

ilta – illat – večer
puhaltaa – puhallan – foukat
virta – virrat – proud
kertoa – kerron – vyprávět

- POZNÁMKA:** 1) **hke – hje:** typ **lahje** nohavice – Vkm lahkee- Kkm lahjet-. Tvar **lahje** (slabý stupeň **-hje**) se ve skloňování objevuje jen v NOM j.č. Totéž platí i pro sloveso. Např. tvar **puhjeta** puknout (slabý stupeň **-hje**) je jenom v infinitivu, jinde je silný Vkm **puhkea-** (puhkean, puhkeat, puhkeaa, puhkeamme, puhkeatte, puhkeavat).
2) Sloveso **kelvata** je infinitivní tvar ve slabém stupni; v ostatních tvarech se objevuje silný stupeň (Vkm **kelpaa-**: kelpaan, kelpaat, kelpaa, kelpaamme, kelpaatte, kelpaavat).
3) Totéž platí pro typ slovesa **kammata:** Vkm **kampaa-**, silný stupeň se používá v časování pro všechny tvary.

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Vytvořte genitiv a partitiv podle vzoru.
Pozor na střídání stupňů.

VZOR: ranta břeh, pláž GEN rannan PART rantaa

1. koti domov 2. väki lid, dav 3. nukke panenka, louka 4. sade déšť
5. tiede věda 6. aika čas 7. kunta obec 8. kaupunki město 9. peitto přikrývka
10. paikka místo 11. vesi voda 12. tunti hodina 13. puhelin telefon
14. kulta zlato 15. ukki dědeček 16. tutkinto zkouška 17. tati teta
18. onki udice 19. suku rod 20. hyppy skok 21. mäki kopec 22. serkku sestřenice, bratranec
23. äiti matka 24. lääke lék 25. loppu konec
26. alku začátek 27. anoppi tchyně 28. appi tchán 29. suosittu populární
30. hammas zub 31. jääkiekko hokej 32. reikä díra 33. innokas nadšený
34. vuosi rok 35. henki dech 36. näky podívaná 37. aurinko slunce
38. ikä věk 39. pappa dědeček 40. setä strýc 41. tšekki Čech, Češka
42. kuukausi měsíc 43. laukku taška 44. asunto byt 45. lehti lístek; časopis
46. kuppi šálek 47. maito mléko 48. keitto polévka 49. leipä chléb
50. kiltti hodný

2. Vytvořte 1. a 3. osobu j. č. podle vzoru. Pozor na střídání stupňů.

VZOR: **antaa dát** 1. os. j. č. annan 3. os. j. č. antaa

1. kertoa *vyprávět* 2. pitää *mít rád* 3. suorittaa *udělat* 4. hiihtää *lyžovat*
5. odottaa *čekat* 6. kirjoittaa *psát* 7. ottaa *brát* 8. soittaa *zavolat* 9. laittaa
položít 10. viettää *trávit* 11. tuntee *znát* 12. tietää *vědět* 13. lähettää *posílat*
14. lasketella *sjezdovat (na lyžích)* 15. aikoa *hodlat* 16. muuttaa *stěhovat (se)*;
změnit 17. ilmoittautua *přihlásit se* 18. nukkua *spát* 19. oppia *učit se* 20. jät-
tää *nechat* 21. auttaa *pomáhat* 22. lukea *číst* 23. saapua *přijet* 24. tavata *set-
kat se* 25. tunkea *vecpat* 26. alkaa *začínat* 27. purkaa *zrušit; párat* 28. kulkea
chodit 29. särkeä *rozbít* 30. puhjeta *puknout* 31. kelvata *hodit se* 32. arpoa
losovat 33. kammata *česat* 34. lähteä *odejít* 35. puhaltaa *foukat* 36. leikkiä
hrát (si) 37. vaikuttaa *způsobit* 38. kunnioittaa *vážít si* 39. kehittyä *rozvíjet se*
40. ajatella *myslet* 41. käyttää *používat* 42. esittää *předvést* 43. saattaa *dopro-
vázet* 44. joutua *dostat se* 45. todeta *konstatovat* 46. osoittaa *poukázat* 47.
syntyä *narodit se* 48. näyttää *ukázat* 49. tarkoittaa *mínit; znamenat* 50. esiintyä
vyskytovat se; vystupovat

3. Přeložte do finštiny.

1. Jak dlouho jsi tam byl? 2. Byl jsem tam dlouho, aspoň měsíc. 3. Byl jsem v Maďarsku čtyři týdny, celý srpen. 4. Jak dlouho budeš v Helsinkách? 5. Nebudu tam ani týden, pět dnů. 6. Jak dlouho trvá zima v Česku? 7. Netrvá dlouho, pár měsíců. 8. Zima trvá půl roku. 9. Mám na poště dvoukilový balík. 10. Ty jsi podobný svému otci.

4. Doplňte slovesa ve tvarech přítomného času.

1. Aaltosen perhe (ASUA) Oulussa. 2. Oulu (OLLA) Pohjois-Suomessa. 3. Se (EI OLLA) kovin suuri kaupunki, mutta se (OLLA) moderni yliopistokaupunki. 4. Aaltoset (SANOVA), että Oulu (OLLA) hyvä paikka asua. 5. Perheen isä (KÄYDÄ) työssä yliopiston sairaalassa. 6. Usein hän (KÄVELLÄ) työhön, sillä hänellä (OLLA) lyhyt työmatka. 7. Perheen äiti (AJAA) työhön autolla. 8. Lapset (VOIDA) myös kävellä kouluun. 9. Talvella Aaltoset (MATKUSTAA) usein Lappiin. 10. Siellä (OLLA) hyvät laskettelumäet ja hiihtokeskukset. 11. Koko perhe (PITÄÄ) hiihtämisestä.

6. Procvičujte pádové koncovky podle vzorů. Vzory strďtejte.

VZOR: talo – talosta taloon

VZOR: pöytä – pöydältä pöydälle

1. maa	2. tori
3. kaupunki	4. kivi
5. kauppa	6. katu
7. kirkko	8. tuoli
9. paikka	10. asema
11. tunti	12. äiti
13. viikko	14. veli

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSoba

ajlku, -un, -kua	začátek	kauan	dlouho
auringonlasku, -n, -a	západ slunce	kestää, -ää, -i	trvat
auringonnousu, -n, -a	východ slunce	korkea, -n, -a	vysoký
edullinen, -sen, -sta	výhodný	kova, -n, -a	tvrdý, silný
eniten	nejvíce	kuitenkin	avšak, přece
enemmän	více	kurssi, -n, -a	kurz
erinomaisesti	výborně	laskettelu, -n, -a	sjezd
harrastaja, -an, -i	provozovat	loistava, -n, -a	skvělý
	(jako koníček)	luistella, -n, -a	bruslit
henkeäsalpaava, -n, -a	úchvatný	lumilautailu, -n, -a	snowboarding
hiihtäminen, -sen, -stä	lyžování	lyhyt, -en, -ttä	krátký
hiihtää, -dän, -ti	lyžovat	maastohiihto,	
hohtava, -n, -a	zářící	-don, -toa	běh na lyžích
huolimatta + ELA	nehledě na	maksaa: mitä maksaa?	kolik stojí?
ikkä, -än, -kää	věk	maksaja, -n	platit
ilmasto, -n, -a	podnebí	melkein	skoro
innokas, -kaan, -asta	nadšený	muu, -n, -ta	jiný, další
jatkuvasti	neustále	muuten	mimoходом
jokainen, -sen, -sta	každý	muuttuminen,	
jokavuotinen,		-sen, -sta	změna
-sen, -sta	každoroční	mäkihyppy, -yn, -pyä	skok na lyžích
järjestäjä, -n, -i	organizovat	näky, -yn, -kyä	podívaná
jää, -n, -tä	led	näkö, -ön, -köä	zrak; podoba
jääkiekko, -on, -koa	hokej	ohella + GEN	spolu s
kalastaja, -n, -a	rybář	paikka paikoin	místy, sem tam
katsomo, -n, -a	hledišť	paino, -n, -a	váha

pakka nen , -sen, -sta	mráz
peit to : olla peitossa	být pokrytý
pela ta , -an	hrát
pilkkion ki : olla -gella	rybařit na ledě
pilvi nen , -sen, -stä	pod mrakem
pora ta , -an	vrtat
puoliväli , -n, -ä	polovina (čas. i lok.)
pur kaa , -an	zrušit, bourat, párat
rei kä , -än, -kää	díra
sairaala , -n -a	nemocnice
sananlasku , -n, -a	přířloví
silloin	tehdy
selkeä , -n, -ä	jasný, bezmračný
suks ji , -en, -a; NOM mn. č. sukset	lyže
suosija , -n, -	oblíbený
suosit tu , -un, -tua	oblíbený

takia + GEN	kvůli
talviurheilukesku s , -ksen, -sta	zimní sportovní středisko
täynnä	plný
urheilu , -n, -a	sport
vahva , -n, -a	tlustý, silný
vapaa , -n, -ta	volný; svobodný
varsinkin	zvláště
viet tää , -än -ti	trávit
viikonloppuisin	o víkendech
vuokraamo , -n, -a	půjčovna
väline , -en, -ttä	prostředek; potřeba
yksinomaan	jenom
yleensä	většinou, obvykle
yleisö , -n, -ä	publikum, veřejnost
yli	přes

10. KAPPALE – KYMMENES KAPPALE

Maamme

Oi maamme Suomi, synnyinmaa,
soi, sana kultainen!
Ei laaksoa, ei kukkulaa,
ei vettä, rantaa rakkaampaa
kuin kotimaa tää pohjoinen,
maa kallis isien.

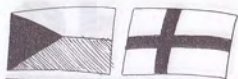
Sun kukoistukses kuorestaan
kerrankin puhkeaa;
viel lempemme saa nousemaan
sun toivos, riemus loistossaan,
ja kerran laulus, synnyinmaa,
korkeemman kaiun saa.

J. L. Runeberg *Suom. P. Cajander* *Säv. F. Pacius*

Suomen kansallislaulun ensiesitys oli toukokuussa vuonna 1848. Se sisältyy myös Runebergin teokseen 'Vänrikki Stoolin tarinat'.

Itsenäisyyspäivä

Itsenäisyyspäivä on tärkeä juhlapäivä. Se on itsenäisen valtion tunnusmerkki kuten kansallislaulu, lippu ja vaakuna. Suomen kansallispäivä on joulukuun 6. päivä. Silloin vuonna 1917 eduskunta hyväksyi itsenäisyysjulistuksen. Suomi oli Venäjän keisarikunnan osa vuodesta 1809 vuoteen 1917 ja sillä oli autonominen asema. Kun Venäjän vallankumous hajotti keisarikunnan, Suomi itsenäistyi.

Suomen itsenäisyyspäivänä kaikki liputtavat siniristilipulla ja juhlivat vapaa-päivää. Presidentti järjestää presidentinlinnassa itsenäisyyspäivän kutsut. Sinne saapuvat poliitikot, diplomaatit, taiteilijat ja muut merkkihenkilöt. Tavallinen kansa seuraa juhlia televisiosta ja sytyttää kaksi kynttilää kotinsa ikkunalle.

Keskustelu Mikuláš-päivän vietosta

- Marja: Moi Petr! Mitä kuuluu?
 Petr: Hei Marja! Tiedätkö, mikä päivä tänään on?
 Marja: En tiedä. Tänään on viides joulukuuta. Huomenna on Suomessa juhlapäivä, mutta Tšekissä ... enpä tiedä.
 Petr: Tšekissä on huomenna Pyhän Mikulášin eli Nikolauksen päivä. Tänä iltana on kadulla vilskettä, koska Mikuláš käy vierailulla joka kodissa enkelin ja pikkupirun kanssa. Lapset saavat pikkulahjan ja laulavat tai lausuvat runon kiitokseksi.
 Marja: Sehän on mielenkiintoista. Meillä Suomessa ei ole Pyhän Niko-lauksen juhlapäivää. Mutta meillä on sen sijasta pikkujoulut.
 Petr: Pikkujoulut! Mitä ne ovat?

- Marja: Juhlat, jotka järjestää työpaikka, koulut, seurat jne. Niitä on joka paikassa. Tarjoiluna on jouluglögi, joulupiparit, joskus jopa joulu-possua ja muuta hyvää.
 Petr: Kuulostaa mukavalta. Muuten lähdetkö kanssani enkeliksi tänä iltana? Vaaleatukkainen suomalainen, olet ihan enkelin näköinen.
 Marja: Mikäpä siinä. Eiväthän ne lapset vain pelkää minua.
 Petr: Ei ne sinua pelkää. Davidia ehkä. Hän tulee piruksi. Tapaammeko kello kuusi Müstekilla?
 Marja: Selvä. Moi.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Použití translativu: pád translativ vyjadřuje účel.

Lapset laulavat kiitokseksi.	<i>Děti zpívají, aby poděkovaly.</i>
Lähdetkö enkeliksi?	<i>Půjdeš za anděla?</i>
David tulee piruksi.	<i>David půjde za čerta.</i>

Postpozice:

GEN + sijasta	<i>místo, namísto koho, čeho</i>
sen sijasta	<i>místo toho</i>
Pekan sijasta tulee Matti.	<i>Místo Pekky přijde Matti.</i>

GEN + kanssa	<i>s, se</i>
isän kanssa	<i>s otcem</i>
Tuletko kanssani?	<i>Přijdeš se mnou?</i>
David tulee kanssamme.	<i>David přijde s námi.</i>

Sloveso kuulostaa + ABL	<i>znít (jak)</i>
Tämä kuulostaa mukavalta.	<i>To zní dobře.</i>

Päivämäärä – Datum:

- Monesko päivä tänään on?
 = Kuinka mones päivä tänään on? *Kolikátého je dnes?*
 Tänään on 30. marraskuuta = kolmaskymmenes marraskuuta.
 Tänään on marraskuun 30. päivä = marraskuun kolmaskymmenes päivä.

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Imperfekti – Minulý čas préteritní

Verbit tehdä, nähdä ja käydä – Slovesa dělat, vidět a chodit

Järjestysluvut – Řadové číslovky

●●● Imperfekti – Minulý čas préteritní

Imperfektum čili préteritum, tj. prostý minulý čas, vyjadřuje delší i jedno-
rázový děj v minulosti ukončený. Byla o něm již zmínka v lekci 6.

Znak **-i-** se připojuje ke **kmenu samohláskovému**. Osobní koncovky jsou
stejně jako u přítomného času, 3. os. j. č. se neprodlužuje, tj. neobjevuje se
tu **-ii**. Často dochází ke změnám předchozího koncového vokálu.

Pravidelné změny s příklady jsou uvedeny v následujícím přehledu:

1. **-i-** se přidává beze změny

	Inf.	1. os. sg	3. os. sg	
-o + i > -oi	seiso-a	seisoi-n	seisoi	<i>stát</i>
-u + i > -ui	puhu-a	puhui-n	puhui	<i>mluvit</i>
-ö + i > -öi	säilö-ä	säilöi-n	säilöi	<i>konzervovat</i>
-y + i > -yi	kysy-ä	kysyi-n	kysyi	<i>ptát se</i>

2. kmen na **-i**

-i + i > -i	oppi-a	opi-n	oppi	<i>učit se</i>
	ehdi-ä	ehdi-n	ehdi	<i>stihnout</i>

3. kmen na **-e**

-e + i > -i	lähte-ä	lähti-n	lähti	<i>odejít</i>
	luke-a	lui-n	luki	<i>číst</i>
	tul-la	tuli-n	tuli	<i>přijít</i>
	men-nä	meni-n	meni	<i>odejít</i>

4. kmen na **-a**

a) **-a + i > -oi**, je-li sloveso dvouslabičné a v 1. slabice je samohláska **a**.

antaa-a	annoi-n	antoi	<i>dát</i>
laula-a	lauloi-n	lauloi	<i>zpívat</i>

b) **-a + i > -i**, je-li sloveso dvouslabičné a v 1. slabice je **o** nebo **u**.

osta-a	osti-n	osti	<i>koupit</i>
sula-a	suli-n	suli	<i>roztát</i>

5. kmen na **-ä**

-ä + i > -i	kiittä-ä	kiitti-n	kiitti	<i>děkovat</i>
	päättä-ä	päätti-n	päätti	<i>rozhodnout</i>

6. kmen na dlouhý vokál nebo diftong

-aa + i > -ai	saa-da	sai-n	sai	<i>dostat</i>
-ää + i > -äi	jää-dä	jäi-n	jäi	<i>zůstat</i>
-yy + i > -yi	myy-dä	myi-n	myi	<i>prodat</i>
-ui + i > -ui	ui-da	ui-n	ui	<i>plavat</i>
-ie + i > -ei	vie-dä	vei-n	vei	<i>odnést</i>
-uo + i > -oi	juo-da	joi-n	joi	<i>pít</i>
-yö + i > -öi	syö-dä	söi-n	söi	<i>jíst</i>

Další příklady:

auttaa <i>pomoci</i>	saapua <i>přijít, přijet</i>	
auta-n	saavu-n	saavui-n
auta-t	saavu-t	saavui-t
autta-a	saapui-u	saapui
auta-mme	saavu-mme	saavui-mme
auta-tte	saavu-tte	saavui-tte
autta-vat	saapu-vat	saapui-vat

alkaa <i>začít</i>		kulkea <i>chodit</i>	
ala-n	aloi-n	kulje-n	kulji-n
ala-t	aloi-t	kulje-t	kulji-t
alka-a	alkoi	kulke-e	kulki
ala-mme	aloi-mme	kulje-mme	kulji-mme
ala-tte	aloi-tte	kulje-tte	kulji-tte
alka-vat	alkoi-vat	kulke-vat	kulki-vat

Verbit tehdä, nähdä ja käydä – Slovesa dělat, vidět a chodit

tehdä <i>dělat</i>		nähdä <i>vidět</i>		käydä <i>chodit, navštěvovat</i>	
tee-n	tei-n	näe-n	näi-n	käy-n	kävi-n
tee-t	tei-t	näe-t	näi-t	käy-t	kävi-t
teke-e	teki	näke-e	näki	käy	kävi
tee-mme	tei-mme	näe-mme	näi-mme	käy-mme	kävi-mme
tee-tte	tei-tte	näe-tte	näi-tte	käy-tte	kävi-tte
teke-vät	teki-vät	näke-vät	näki-vät	käy-vät	kävi-vät

Järjestysluvut – Řadové číslovky

Znaky řadové číslovky: -s pro NOM
 -**nne/-nte-** pro Vkm, tedy pro většinu pádů
 -t pro PART čili pro Kkm

NOM	GEN	PART	význam
ensimmäinen	ensimmäise-n	ensimmäis-tä	1.
toinen	toise-n	tois-ta	2.
kolmas	kolmanne-n	kolmat-ta	3.
neljäs	neljänne-n	neljät-tä	4.
viides	viidenne-n	viidet-tä	5.
kuudes	kuudenne-n	kuudet-ta	6.
seitsemäs	seitsemänne-n	seitsemät-tä	7.
kahdeksas	kahdeksanne-n	kahdeksat-ta	8.
yhdeksäs	yhdeksänne-n	yhdeksät-tä	9.
kymmenes	kymmenenne-n	kymmenet-tä	10.

yhdes-toista	yhdenne-n-toista	yhdet-tä-toista	11.
kahdes-toista	kahdenne-n-toista	kahdet-ta-toista	12.
kolmas-toista	kolmanne-n-toista	kolmat-ta-toista	13.
neljäs-toista	neljänne-n-toista	neljät-tä-toista	14.
viides-toista	viidenne-n-toista	viidet-tä-toista	15.
kuudes-toista	kuudenne-n-toista	kuudet-ta-toista	16.
seitsemäs-toista	seitsemänne-n-toista	seitsemät-tä-toista	17.
kahdeksas-toista	kahdeksanne-n-toista	kahdeksat-ta-toista	18.
yhdeksäs-toista	yhdeksänne-n-toista	yhdeksät-tä-toista	19.
kahdes-kymmenes	kahdennekymmenennen	kahdekkymmenettä	20.

NOM	GEN	
kahdeskymmenes-ensimmäinen	kahdennekymmenennen-ensimmäisen	21.
	-yhdes	-yhdennen
kahdeskymmenes-toinen	kahdennekymmenennen-toisen	22.
	-kahdes	-kahdennen
kahdeskymmeneskolmas	kahdennekymmenennenkolmannen	23.
kahdeskymmenesneljäs	kahdennekymmenennneljännen	24.
kahdeskymmenesviides	kahdennekymmenennviidennen	25.

NOM	PART	
kolmaskymmenes	kolmattakymmenettä	30.
kolmaskymmenesyhdes	kolmattakymmenettäyhdetttä	31.
neljäskymmenes	neljättäkymmenettä	40.
viideskymmenes	viidettäkymmenettä	50.
kuudeskymmenes	kuudettakymmenettä	60.
seitsemäskymmenes	seitsemättäkymmenettä	70.
kahdeksäskymmenes	kahdeksättäkymmenettä	80.
yhdeksäskymmenes	yhdeksättäkymmenettä	90.

NOM	GEN	PART	
sadas	sadannen	sadatta	100.
sadasyhdes	sadannenyhdennen	sadattayhdettä	101.
tuhannes	tuhannennen	tuhannetta	1000.

Monesko?	Kolikátý?
Kuinka mones?	Kolikátého?

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Časujte slovesa v 1. a 3. os. j. č. přítomného a minulého času.

VZOR: antaa	přít. 1.j.č. annan	3.j.č. antaa	prét. 1.j.č. annoin	3.j.č. antoi
1. soida	<i>znít</i>	13. sanoa	<i>říct</i>	
2. osata	<i>umět</i>	14. hiihtää	<i>lyžovat</i>	
3. hyväksyä	<i>schválit</i>	15. harrastaa	<i>zabývat se</i>	
4. hajottaa	<i>rozbít</i>	16. luistella	<i>bruslit</i>	
5. itsenäistyä	<i>osamostatnit se</i>	17. viettää	<i>trávit</i>	
6. liputtaa	<i>vyvěsit vlajku</i>	18. kertoa	<i>vyprávět</i>	
7. juhlia	<i>slavit</i>	19. kestää	<i>trvat</i>	
8. pitää	<i>držet; mít rád</i>	20. tulla	<i>přijít</i>	
9. järjestää	<i>zorganizovat</i>	21. lasketella	<i>sjíždět na lyžích</i>	
10. saapua	<i>přijet</i>	22. käydä	<i>chodit</i>	
11. sytyttää	<i>rozsvítit, zapálit</i>	23. ilmoittautua	<i>přihlásit se</i>	
12. seurata	<i>sledovat</i>	24. nousta	<i>vstát</i>	

2. Doplňte préteritní tvary uvedených sloves.

1. Viime viikonloppuna me (KÄYDÄ) Saksassa. 2. Me (MATKUSTAA) junalla Nürnbergiin. 3. Matka (KESTÄÄ) noin kuusi tuntia. 4. Saksalainen ystävämme (ODOTTAA) meitä asemalla. 5. Hän (VIEDÄ) meidät autolla hotelliin. 6. Me (ASUA) aivan kaupungin keskustassa. 7. Seuraavana päivänä me (IHAILLA) vanhaa kaupunkia, (TEHDÄ) museo- ja ostoskierroksen ja (NÄHDÄ) paljon. 8. Illalla me (MENNÄ) ystävämme kanssa konserttiin. 9. Illallisen (SYÖDÄ) eräässä viehättävässä ravintolassa. 10. Sunnuntaina meillä (OLLA) edessämme kotimatka. 11. (TULLA) Prahaan myöhään illalla.

3. Vytvořte věty. Dejte slovesa do préterita a podstatná jména do správného pádu.

1. (LUKEA) sinä jo (TÄMÄ LEHTI)? 2. Eilen minä (OSTAA) (PITKÄ RUSKEA TAKKI). 3. (SYÖDÄ) sinä

(SALAATTI)? 4. (VIEDÄ) sinä (KIRJE) postiin? 5. (JUODA) te (OLUT) vai (VIINI)? 6. (SAADA) sinä (IKKUNA) auki?

4. Doplňte vhodné číslovky.

1. Tänään on marraskuuta. 2. Minulla on tänään syntymäpäivä. Olen -vuotias. 3. Opiskelen vuotta suomea. 4. Vielä kuluu ainakin vuotta, ennen kuin lopetan opiskeluni. 5. Silloin olen -vuotias.

5. Přeložte do finštiny. Doplňte správná data.

1. Dnes je (kolikátého?) 2. Včera bylo 3. Předevčírem bylo 4. Zítřejší bude 6. Datum mého narození je

6. Odpovězte na otázky a vyprávějte o českém státním svátku.

1. Milloin on Tšekin itsenäisyyspäivä? 2. Miten tšekkiläiset juhliivat sitä? 3. Mikä on Tšekin kansallislaulu? 4. Kuka on laulun sanoittaja? 5. Kuka on laulun säveltäjä?

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSoba

U sloves se uvádí 3. os. j. č. préteritního času.

asema, -n, -a	pozice; stanice	itsenäi nen, -sen, -stä	nezávislý,
autonomi nen, -sen, -sta	autonomní	itsenäisty jä, -n, -y, -i	samostatný
diplomaat ti, -in, -tia	diplomat	itsenäisyyspäivä, -n, -ä	osamostatnit se
eh tiä, -din, -tii, -i	stihnout; stačit	juhla, -n, -a	den nezávislosti
eduskun ta, -nan, -taa	parlament	juhli ja, -n, i, -	svátek; slavnost
ensiesity s, -ksen, -stä	premiéra	juhlin ta, -nan, -taa	slavit
hajot taa, -an, -ti	rozbít, rozvrátit, rozpustit	julistu s, -ksen, -sta	slavnost, oslava
hyväksy jä, -n, -y, -i	schválit, přijmout	kansa, -n, -a	vyhlášení
lhailla, -en, -i	obdivovat	kansallislaulu, -n, -a	národ, lid
			hymna

kiit tää, -än, -tää, -ti	děkovat
kuin	než
kultai nen, -sen, -sta	zlatý
kun	když
kuten	jak
kutsut pl	hostina, večírek
kuulu a, -n, -u, -i	patřit; být slyšet
kynttilä, -n, -ä	svíčka
laakso, -n, -a	údolí
linna, -n, -a	hrad, palác
liput taa, -an, -taa, -ti	vyvěsit vlajku
luot taa, -an, -taa, -ti	spoléhat se
merkkihenkilö, -n, -ä	významná osobnost
nuk kua, -un, -kuu, -kui	spát
op pia, -in, -pii, -pi	učit se
pit tää, -dän, -tää, -ti:	
pitää puhe	mít projev
poliitik ko, -on, -koa	politik
ran ta, -nan, -taa	břeh
rakkaampaa (> rakas)	dražší
sanoittaja, -n, -a	textař
seura ta, -an, -a	sledovat
sijasta: GEN + sijasta	místo čeho
sen sijasta	místo toho

siniristilip pu, -un, -pua	vlajka s modrým křížem
sinne	tam (kam)
soi da, -n, -, -	znít
suom. = suomentanut	přeložil do finštiny
synnyinmaa, -n, -ta	rodná země
sytyt tää, -än, -tää, -ti	zapálit
sävelmä, -n, -ä	melodie, skladba
säveltäjä, -n, -ä	skladatel
säv. = säveltänyt	složil
sääst ää, -än, -ää, -i	šetřit
taiteilija, -n, -a	umělec
tarina, -n, -a	příběh
tarjoil la, -en, -ee, -i	nabízet
tekijä, -n, -ä	autor
teo s, -ksen, -sta	dílo
toivo, -n, -a	naděje
tunnusmerk ki, -in, -kiä	znak
tärkeä, -n, -ä	důležitý
ui da, -n, -, -	plavat
vallankumou s, -ksen, -sta	revoluce
viet tää, -än, -tää, -ti	trávit, prožívát
vilske, -en, -ttä	živo, rušno

11. KAPPALE – YHDESTOISTA KAPPALE

Joulu

Joulu lähestyy. Joulua vietetään nykyisin Suomessa, kuten kaikkialla maailmassa, kaupallisesti. Joulukuusi, kynttilät, joulupukit, lahjat ja jouluruuat kuuluvat joulun kuvaan. Monet suomalaiset matkustavat jouluksi etelään, koska he haluavat aurinkoon ja lämpöön. Joulun aika on Suomessa pimeä ja kylmä. Mutta ehkä juuri sen vuoksi kaikkialle sytytetään kynttilät.

Joulupukki on perinteinen joulun symboli, 'valkoparta, vanha ukki', joka asuu Korvatunturilla Lapissa. Nykyisen modernin joulupukin työpaja on kuitenkin Rovaniemellä. Joulutontut eli joulupukin apulaiset hoitavat jouluvalmistelut, lahjat ja joulumainonnan.

Jouluaaton joulupukit lähtivät Korvatunturilta porovaljakkolla ja jakoivat lahjat joka kotiin. Nykyisin he lentävät helikopterilla.

Jouluaaton aamuateria on usein joulupuuro. Kun joulukuusta koristellaan, tarjoillaan jouluglögit. Jouluaaton perinteinen ateria syödään vasta illalla. Siihen kuuluvat vanhat perinneruuat eli erilaiset laatikot. Alkupalana syödään tavallisesti lohta tai silliä ja rosollia. Pääruoka on kinkku, jonka kanssa tarjoillaan lanttulaatikkoa, porkkanalaatikkoa, perunalaatikkoa ja salaattia. Jälkiruoka on perinteisesti luumukiisseli tai sekahedelmäsoppa.

Joulupäivää vietetään usein perheen parissa. Käydään kirkossa ja viedään kynttilä perheenjäsenen tai ystävän haudalle.

Tapaninpäivä on vierailupäivä. Silloin tulevat sukulaiset ja ystävät iltapäiväkahville, jolloin tarjoillaan joululeivonnaiset: joulupullat, joulutortut ja piparkakut.

Jouluaatto on 24. joulukuuta.

Joulupäivä on 25. joulukuuta.

Tapaninpäivä on 26. joulukuuta.

Ateriat: aamiainen eli aamupala
päivällinen eli lounas
illallinen eli iltapala

Riisipuuro

1/4 l vettä

3/4 l maitoa

2 dl riisiä

1/2 tl suolaa

1 manteli

Riisit pannaan kiehuvaan vesi-maitoliemeen. Annetaan kiehua hiljalleen n. 30 – 40 min. Maustetaan suolalla ja lisätään yksi onnenmanteli. Tarjotaan kanelin ja maidon kera.

Joulupuu on rakennettu

Joulupuu on rakennettu, jouluku on jo ovella.

Namusia ripustettu ompeksi kuusen oksilla.

Kuusen pienet kynttiläiset valaisevat kauniisti.

Ympärillä lapsukaiset laulelevat sulosti.

Suomalainen joululaulu

No, onkos tullut kesä

No, onkos tullut kesä nyt talven keskelle, ja laitetaankos pesä myös pikkulinnuille?

Suomalainen joululaulu, sanat J.H. Erkko

Tonttujen jouluyö

Soihdut sammuu, kaikki väki nukkuu, väki nukkuu

öitten varjoon talon touhu hukkuu, touhu hukkuu

Tip-tap, tip-tap, ti-pe, ti-pe, tip-tap, tip, tip, tap.

Tonttujoukko silloin varpahillaan, varpahillaan

varovasti hiipii alta sillan, alta sillan.

Tip-tap ...

Jouluruokaa tarjoo kunnan väki, kunnan väki,

raoistansa sen jo tonttu näki, tonttu näki.

Tip-tap ...

Pöydän päälle veitikkaiset rientää, veitikkaiset,

syövät paistia ja juovat lientä, juovat lientä.

Tip-tap ...

Herkkua on siinä monenlaista, monenlaista,

kuiske kuuluu: „Miltä ruoka maistaa, ruoka maistaa?“

Tip-tap ... jne. jne.

Suomalainen joululaulu

Keskustelua jouluostoksista

Petr: Hei Marja. Oletko sinä jouluostoksilla?

Marja: Joo. Minun täytyy ostaa vielä pari joululahjaa. Aion lähteä jouluksi Suomeen.

Petr: Mitä sinä ostat? Minulle joululahjaostokset ovat suuri ongelma. Minä en koskaan keksi, mitä ostan.

Marja: Se on ongelma minullekin. Mutta tänä vuonna ostan lahjat Tšekistä. Vien isälle olutta ja äidille lasia. Ja joululaululevyt minulla on jo matkalaukussa.

Petr: Milloin lähdet? Oletko kauan aikaa Suomessa?

Marja: Lähdän jo 10. joulukuuta, mutta palaan takaisin uudenvuodenaatoksi.

Petr: Hienoa, mennään sitten juhlimaan uutta vuotta yhdessä.

Marja: Mennään vaan! Hauskaa joulua!

Petr: Hauskaa joulua ja hyvää matkaa Suomeen!

Marja: Moi ja voi hyvin!

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Hyvää joulua! *Hezké Vánoce!*

Hauskaa joulua! *Veselé Vánoce!*

Iloista joulua! *Radostné Vánoce!*

Rauhallista joulua! *Pokojné Vánoce!*

POZNÁMKA: **Joulupukki**, dosl. 'vánoční kozel', a **joulukuusi**, *vánoční stromček*, jsou poměrně nové vánoční symboly, které se do Finska dostaly přes Švédsko z Německa teprve v 19. století.

Essiv

jouluna	<i>o Vánocích</i>
jouluaattona	<i>na Štědrý večer</i>
joulupäivänä	<i>na Boží hod (vánoční)</i>
tapaninpäivänä	<i>na (sv.) Štěpána</i>

Části dne a noci a roční období se používají v essivu pouze tehdy, mají-li přívlastek (jsou-li bez přívlastku, používá se adessiv):

tänä iltana	<i>dnes večer</i>	ALE: illalla	<i>večer</i>
searaavana amuna	<i>další ráno</i>	aamulla	<i>ráno</i>
ensi kesänä	<i>příští léto</i>	kesällä	<i>v létě</i>

Další užití essivu:

Essivu často odpovídá v češtině užití spojky *jako* ve výrazech typu:

hän tuli ensimmäisenä *dojel jako první.*

V textu je věta: **alkupalana syödään lohta** *jako předkrm se jí losos.*

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Passiivi – Pasivum (trpný rod)

Passiivin preesens – Přítomný čas pasiva

Supistumaverbit uudestaan – Znovu verba kontrakta

Passiivi – Pasivum (trpný rod)

Obecným znakem pasiva je sufix **-(t)ta/- (t)tä**, který se přidává vždy k samohláskovému kmenu (slabému), popř. k souhláskovému kmenu.

Pro každý čas a způsob existuje jen **jeden tvar**, který nevyjadřuje osobu a číslo. Při jeho užití se však rozumí životný, blíže neurčený činitel. Proto se pasivní tvary užívají hojně v mluveném jazyce, kde nahrazují aktivní věty. Podobá se českému zvratnému pasivu.

Passiivin preesens – Přítomný čas pasiva

1. morfém **-ta+an/-tä+än**, který se přidává ke slabému samohláskovému kmenů a u sloves dvoukmenových k souhláskovému. Před pasivním znakem se mění **-a/-ä > e**:

antaa	<i>dát</i>	anne-taan	<i>dává se</i>
lähettää	<i>poslat</i>	lähete-tään	<i>posílá se</i>
sanoa	<i>říci</i>	sano-taan	<i>říká se</i>
nukkua	<i>spát</i>	nuku-taan	<i>spí se</i>
juosta	<i>běžet</i>	juos-taan	<i>běží se</i>
nousta	<i>vstávat</i>	nous-taan	<i>vstává se</i>

2. slovesa končící na **-da/-dä** mají variantu **-daan/-dään**:

viedä	<i>odnést, odvézt</i>	vie-dään	<i>odnáší se, odváží se, vyváží se</i>
juoda	<i>pít</i>	juo-daan	<i>pije se</i>
myydä	<i>prodat</i>	myy-dään	<i>prodává se</i>
syödä	<i>jíst</i>	syö-dään	<i>jí se</i>
tehdä	<i>dělat</i>	teh-dään	<i>dělá se</i>
nähdä	<i>vidět</i>	näh-dään	<i>uvidí se</i>

3. slovesa na **-la/-lä, -ra/-rä, -na/-nä** mají variantu **-laan/-lään, -raan/-rään, -naan/-nään:**

tulla	<i>přijít, přijet</i>	tul-laan	<i>přijde se, přijede se</i>
purra	<i>kousat</i>	pur-raan	<i>kouše se</i>
mennä	<i>jít, jet</i>	men-nään	<i>jde se, jede se</i>
olla	<i>být</i>	ol-laan	<i>(jsme)</i>

4. u sloves **verba kontrakta** (srov. lekci 5) se k infinitivu přidává jednoduše **-an/-än:**

haluta	<i>chtít</i>	haluta-an	<i>chce se</i>
pelätä	<i>bát se</i>	pelätä-än	<i>je obava</i>
vastata	<i>odpovědět</i>	vastata-an	<i>odpovídá se</i>
palata	<i>vrátit se</i>	palata-an	<i>vrací se</i>

Puhekieltä – Mluvený jazyk

Huomenna **me mennään** elokuviin. *Zítbra se jde do kina.*
Tänään **me tehdään** kotitehtävät. *Dnes uděláme domácí úkoly.*

POZNÁMKA: Zájmeno **me** tu signalizuje mluvený jazyk, jinak ale v pasivu subjekt neexistuje.

POZOR! Předmět v pasivní větě je v NOM, pokud sloveso nevyžaduje PART. (Srov. též lekce 8 a 12.) Např.

Ostetaan **uusi auto**. *Kupuje se/koupí se nové auto.*
Ostetaan **maitoa ja leipää**. *Koupíme mléko a chleba.*

Supistumaverbit uudestaan – Znovu verba kontrakta

Verba kontrakta, tj. slovesa končící v infinitivu na **-ta/-tä** po krátkém vokálu, se chovají nepravidelně (srov. lekci 5). Zopakujeme zde v přehledu různé tvary těchto sloves:

1. haluta	<i>chtít</i>	Vkm	halua-	Kkm	halut-
osata	<i>umět</i>	Vkm	osaa-	Kkm	osat-
herätä	<i>vzbudit se</i>	Vkm	herää-	Kkm	herät-

koota	<i>nahromadit</i>	Vkm	kooka-	Kkm	koot-
höyrytä	<i>vypařovat se</i>	Vkm	höyryä-	Kkm	höyryt-
kiivetä	<i>vylézt</i>	Vkm	kiipeä-	Kkm	kiivet-
selvitä	<i>vyjasnit se</i>	Vkm	selviä-	Kkm	selvit-

2. tarvita	<i>potřebovat</i>	Vkm	tarvitse-	Kkm	tarvit-
valita	<i>vybírat</i>	Vkm	valitse-	Kkm	valit-
mainita	<i>zmínit se</i>	Vkm	mainitse-	Kkm	manit-

3. slovesa na **-eta/-etä** (odvozená z přídavných jmen) mají samohláskový kmen rozšířený o **-ne-**, souhláskový kmen končí na **-t-**.

pidetä	(< pitkä dlouhý)	<i>prodloužit se</i>	Vkm	pitene-	Kkm	pidet-
levetä	(< leveä široký)	<i>rozšířit se</i>	Vkm	levene-	Kkm	levet-
pimetä	(< pimeä tmavý)	<i>stmívat se</i>	Vkm	pimene-	Kkm	pimet-

Prézens: pitenen pitenemme en pitene emme pitene
pitenet pitenette et pitene ette pitene
pitenee pitenevät ei pitene eivät pitene

Verba kontrakta – préteritum:

1. **-si** (u sloves na **-uta/-ytä, -ata/-ätä, -ota/-ötä**; někdy **-eta/-etä** a **-ita**)

haluta	halusin	halusimme	pudota	putosin	putosimme
<i>chtít</i>	halusit	halusitte	<i>padat</i>	putosit	putositte
	halusi	halusivat		putosi	putosivat
pelätä	pelkäsin	pelkäsimme	kiivetä	kiipesin	kiipesimme
<i>bát se</i>	pelkäsit	pelkäsitte	<i>vylézt,</i>	kiipesit	kiipesitte
	pelkäsi	pelkäsivät	<i>vyšplhat</i>	kiipesi	kiipesivät

2. **-e > -i** (u sloves na **-ita**)

tarvita	Vkm	tarvitse-	valita	Vkm	valitse-
<i>potřebovat</i>			<i>vybírat</i>		
tarvitsin		tarvitsimme	valitsin		valitsimme
tarvitsit		tarvitsitte	valitsit		valitsitte
tarvitsi		tarvitsivat	valitsi		valitsivat

3. e > -i (u sloves na -eta/-etä)

levetä	Vkm levene-	suureta	Vkm suurene-
<i>rozširit se</i>		<i>zvětšit se</i>	
levenin	levenimme	suurenin	suurenimme
levenit	levenitte	suurenit	suurenitte
leveni	levenivät	suureni	suurenivat

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Použijte pasivum podle vzoru.

VZOR: Luemmeko kirjan?
Luetaan kirja.

- Ostammeko auton?
- Menemmekö Petrin kanssa elokuviin?
- Syömmekö kaikki piparkakut?
- Lähdemmekö ulos?
- Teemme retken?
- Juommeko punaviiniä?
- Käymmekö kaupassa?
- Kirjoitammeko joulukortit?
- Vietämmekö joululoman Prahassa?
- Katsommeko televisiota tänä iltana?
- Järjestetäänkö pikkujoulu?
- Kutsummeko Marjan pikkujouluun?
- Kysymmekö ensin häneltä?
- Varaammeko pöydän ravintolasta?
- Tapaammeko illalla kello 8?
- Avaammeko ikkunan?
- Suljemmeko oven?
- Tilaammeko jälkiruokaa?
- Palautammeko kirjat kirjastoon?
- Ajattelemmekö asiaa vielä?
- Pesemmekö astiat nyt heti?
- Istummeko puiston penkille?
- Puhummeko hänelle asiasta?
- Laulammeko joululaulun?
- Soitammeko hänelle?

2. Tvořte přítomný a minulý čas podle vzoru.

	přít. 1. j. č.	3. j. č.	prét. 1. j. č.	3. j. č.
VZOR: haluta	haluan	haluaa	halusin	halusi

- osata *umět*
- herätä *vzbudit se*
- koota *sesbírat*
- höyrytä *vydávat páru, vypařovat*
- valita *vybírat*
- mainita *zmínit se*
- pimetä *stmívat se*
- pidetä *prodloužit se*
- pienetä *zmenšit se*
- porata *vrtat*
- kelvata *hodit se*
- kammata *česat*

3. Převeďte podle vzoru préteritní tvary 3. os. j. č. do přítomného času a pak utvořte infinitivní tvar.

	přít. 3. j. č.	infinitiv
VZOR: halusi	haluaa	haluta

- puhkesi *propukl*
- tapasi *setkal se*
- huomasi *všiml si*
- palasi *vrátil se*
- vertasi *srovnal*
- kuvasi *popsal*
- tarjosi *nabízal*
- vastasi *odpověděl*
- tarvitsi *potřeboval*

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSOKA

Nadále se u sloves uvádějí jen tři tvary: INF, PRÉZ 1. os. j. č. (tj. slabý Vkm) a PRÉT 3. os. j. č. (tj. silný Vkm)

apulai nen , -sen, -sta	pomocník	laatik ko , -on, -koa	zde: zapečené jídlo, náky
hau ta , -dan, -taa	hrob	lait taa , -an, -toi	udělat, zhotovit
hij alleen	pomalu	leik kiä , -in, -ki	hrát
ju kaa , -an, -koi	rozdávat	levy , -n, -ä	deska, nahrávka
joulu , -n, -a	Vánoce	lie mi , -men, -ntä/-meä	vývar, zálivka
jolloin	tehdy	lisä tä , -än, -si	přidat
joululaulu , -n, -a	vánoční koleda	loh ji , -en, -ta	losos
joululeivonnaiset , pl	vánoční pečivo	luumu , -n, -a	švestka
joulupuk ki , -in, -kia	„ježíšek“	lähesty ä , -n, -i	při-, blížit se
joulutäh ti , -den, -teä	vánoční hvězda	läm pö , -mön, -pöä	teplo
julkiruo ka , -an, -kaa	dezert	mainon ta , -nan, -taa	reklama
kuikkia lla , -lle	všude	maust aa , -an, -oi	okořenit
kaupalli nen , -sen, -sta	komerční	mielissään :	
keskelle :		olla mielissään	mít radost
GEN + keskelle	doprostřed	nuor tua , -run, -tui	omládnout
kiehu a , -un, -i	vřít, vařit se	näin	takto, takhle
kiehuva , -n, -a	vařící	oksa , -n, -a	větev
kink ku , un, -kua	šunka	ongelma , -n, -a	problém
koristel la , -en, -i	ozdobit	onn i , -en, -ea	štěstí
kuk kia , -in, -ki	kvést	paja , -n, -a	dílna
kuten	jako, jak	palaut taa , -an, -ti	vrátit
kuva , -n, -a	obraz	parissa : GEN + parissa s, v kruhu	
käydä kukkimaan	začínat kvést	perinteil nen , -sen, -stä	tradiční
kynttilä , -n, -ä	svíčka		

perinteisesti	tradičně	tarjoilla , -en, -i	podávat, obsluhovat
pesä , -n, -ä	hnízdo		(v restauraci)
porovaljakko , -on,-koa	sobí spřežení	tarjoo = tarjoaa	nabízí
päälle : GEN + päälle	na (kam)	tarjoita , -an, -si	podávat, nabízet
rakennet tu, -un, -tua	postavený	työskentellään , -telen, -teli	pracovat, dělat
raken taa, -nan, -si	stavět; postavít	valais ta, -en, -i	svítit
rentou tua, -dun, -tui	odpočínout si	valmist aa, -an, -i	připravit
retk i, -en, -eä	výlet	valmistelu , -n, -a	příprava
ripust aa, -an, -i	po-, vy/věsit	vara ta, -an, -si	rezervovat
ripustet tu, -un, -tua	pověšeny	varpahillaan = varpaillaan	po špičkách
riisi , -n, -ä	rýže	veitikkai nen, -sen, -sta	šibal
sammu a, -un, -i	hasnout	vierailu , -n, -a	návštěva
sen tähden	proto	vuoksi : GEN + vuoksi	kvůli
silli , -n, -ä	sleď	ympärillä	okolo
sukulai nen, -sen, -sta	příbuzný		
suola , -n, -a	sůl		

12. KAPPALE – KAHDESTOISTA KAPPALE

Vuosi vaihtuu

Hyvää uutta vuotta!
Onnellista uutta vuotta!

Hezký nový rok!
Šťastný nový rok!

Uudenvuodenpäivä, vuoden ensimmäinen päivä;
vuodenvaihde, ajankohta, jolloin vuosi vaihtuu. Vuodenvaihde ei ole kaililla kansoilla sama, esim. antiikin kreikkalaisilla oli kolme vuodenvaihdetta. Babylonialaiset aloittivat vuotensa kevätpäiväntasauksesta. Egyptiläiset aloittivat vuoden kesäpäivänseisauksesta. Islamilaisten vuodenvaihde on syksyllä, samoin varhaiskantainen juutalaisten uusivuosi. Vuoden ensimmäinen päivä tammikuun 1. päivänä on alkuaan roomalainen käytäntö. Suomalaiset omaksuivat tämän käytännön vasta keski- ja uuden ajan vaihteessa. Gregoriaaninen kalenteri tuli Suomessa käyttöön vuonna 1753.

Tšekinmaassakin vuodenvaihde kauan vaihteli joulukuun 25. päivän ja tammikuun 1. päivän välillä.

Facta98 ThText 2.0 Tietokanta (mukailtu)

Uudenvuodenaatto on 31. joulukuuta.
Uudenvuodenpäivä on 1. tammikuuta.
Loppiainen on 6. tammikuuta.

Keskustelua uudenvuoden vastaanotosta

- Petr: Hei Marja, milloin palasit Suomesta?
Marja: Tulin jo eilen. Halusin juhlia uutta vuotta Prahassa. Mitä aiot tehdä uudenvuodenaattona?
Petr: Aion lähteä parin kaverin kanssa vuorille. Aiomme hiihtää, laskeella ja pitää hauskaa. Jos haluat, voit lähteä mukaan.
Marja: Kiitos, kuulostaa mukavalta. Ajattelin kyllä jäädä Prahaan. Kyse- len vielä, järjestääkö joku tuttava jotain ohjelmaa täällä Prahassa.

Petr: No, me lähdetään uudenvuodenaattoamuna, jos haluat meidän mukaan.

Marja: Hyvä, soitan sinulle vielä. Moi.

Puhelin soi Jana Veselán asunnossa

Jana: Jana Veselá.

Marja: Hei. Täällä on Marja Aaltonen. Tulin juuri Suomesta. Halusin toivottaa sinulle hyvää uutta vuotta. Miten menee? Millainen oli jouluku?

Jana: Hei Marja. Kiitos kysymästä. Jouluku meni mukavasti. Sain monta lahjaa ja söin kauheasti. Olin isoäidin luona, voit arvata, miten paljon ruokaa siellä oli. Entä sinä? Oliko Suomessa kylmä jouluku ja paljon lunta?

Marja: Jouluku oli ihan mukava, ei liian kylmä ja luntakin oli sopivasti. Sain uudet sukset ja tietysti kokeilin niitä heti. Hiihtelin pari päivää Saariselällä. Jana, mitä sä aiot tehdä uudenvuodenaattona? Petr kutsui minut vuorille, mutta minä ajattelin, että on ehkä kiva olla Prahassa.

Jana: No me, Klára, Bára ja minä, aiotaan ottaa uusivuosi vastaan kevyesti, vain täällä asuntolan opiskelijaklubilla ja ehkä käydä keskustassa Václavin aukiolla. Meillä ei ole kellään rahaa, mutta lasillinen viiniä ei klubilla paljon maksa. Siellä soittaa jokin opiskelijabändi, niin että siellä voi olla ihan mukavaakin. Jos haluat, olet tervetullut. Tavataanko vaikka siellä klubilla yhdeksän maissa. Sopiiko se sinulle?

Marja: Joo, sopii hyvin ja kiitos kutsusta. Soitan sinulle, jos tulee jokin muutos. Aion nimittäin vielä tänään siivota. Tulin Suomesta ja asunto on ihan täynnä pölyä.

Jana: Soitetaan vielä illalla. Hei ja voi hyvin.

Marja: Moi.

Marja siivoaa uudeksi vuodeksi

Marjan olohuoneessa on melkoinen sekasotku. Marja alkaa siivota. Hän avaa ensin oven parvekkeelle ja vie sinne maton. Sitten hän vie pölyiset kukat kylpyhuoneeseen ja suihkuttaa ne. Sitten hän kerää kirjat ja lehdet sängyn päältä, nojatuolista, television päältä, sängyn ja seinän välistä, kaapin takaa ja pöydän alta ja panee ne kirjahyllyyn. Sängyn päällä on myös vaatteita, likaiset vaatteet hän laittaa pesukoneeseen ja loput hän ripustaa vaatekaappiin. Pöydältä hän korjaa likaiset astiat ja vie ne keittiöön. Sen jälkeen hän imuroi olohuoneen huolellisesti, hän imuroi jopa ikkunaverhotkin. Lopuksi hän pyyhkii vielä pölyt joka paikasta. Hän tuo maton parvekkeelta ja siirtyy keittiöön. Keittiössä hän tiskaa astiat, pesee pesualtaan, hellan ja keittiön pöydän. Hän kuivaa lautaset, lasit ja kupit ja panee ne kaappiin. Sitten hän kuivaa veitset, haarukat ja lusikat ja panee ne pöytälaatikkoon. Hän pesee keittiön lattiaa ja siirtyy kylpyhuoneeseen. Marja on jo väsynyt ja niin hän päättää vain nopeasti vielä pestä kylpyhuoneen ammeen ja pesualtaan. Lopuksi hän käy suihkussa ja menee sängyn päälle ja aikoo levätä vain hetken, mutta nukahtaa. Illalla hän herää Janan soittoon.

FRASEOLOGIAA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

ottaa vastaan

Presidentti otti vieraat vastaan.

Otamme uudenvuoden vastaan kevyesti.

přijímat; oslavit

Prezident přijal hosty.

Oslavíme silvestra vesele

(= neformálně).

pitää hauskaa

Aiomme pitää hauskaa uutenavuotena.

bavit se

Chceme se o silvestru bavit.

kiitos + ELAT

Kiitos kutsusta.

Kiitos kysymästä.

Děkuji za pozvání.

Děkuji za optání.

kiva + infinitiv

On kiva tulla Prahaan.

Kiva nähdä.

Je fajn přijet do Prahy.

Rád(a) tě/vás/Vás vidím.

hyvä tietää

On hyvä tietää, milloin hän tulee.

Je dobré vědět, kdy přijede.

hauska tutustua

On hauska tutustua uuteen opettajaan.

Je příjemné seznámit se s novým učitelem.

Slovotvornou příponou -sti se tvoří z přídavných jmen příslovce:

kevyt (Vkm kevye-) > kevyesti

lehce; nevážně

mukava > mukavasti

příjemně; fajn

kauhea > kauheasti

strašně

sopiva > sopivasti

vhodně; akorát

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Lisää postpositioita – Další postpozice

Kertaamme objektin – Opakujeme předmět

Lisää postpositioita – Další postpozice

Postpozic (srov. lekcí 6) je ve finštině velké množství. Mají stejnou funkci jako předložky, s tím rozdílem, že stojí **za podstatným jménem: talon edessä před domem** (dosl. *domu před*). Podstatné jméno stojící před postpozicí je nejčastěji v genitivu, často i v partitivu: **talon lähellä blízko domu**. Mnoho postpozic lze užívat i jako předložek, tj. **před podstatným jménem** bez významového rozdílu: **lähellä taloa blízko domu**. Řada z nich může fungovat zároveň jako příslovce: **lähellä blízko**.

Stojí-li místo podstatného jména zájmeno a postpozice vyžaduje genitiv, musí mít postpozice také přivlastňovací sufix (srov. lekcí 8): **minun edessä-ni přede mnou, sinun edessäsi před tebou**.

Některé krátké postpozice mají i delší tvar, který se používá s přivlastňovacím sufixem: yli > ylitse > **ylitse-ni nade mnou**.

Lokální postpozice většinou mohou mít všechny koncovky lokálních pádů.

Některé další postpozice místní:

GEN + ali(tse) <i>pod</i> (směr)	Auto ajoi sillan ali.	<i>Auto podjelo most.</i>
GEN + yli(tse) <i>přes</i> (směr)	Auto ajoi joen yli.	<i>Auto jelo přes řeku/ přejelo řeku.</i>
GEN + poikki <i>přes</i> (napříč)	He uivat joen poikki.	<i>Přeplavali řeku.</i>
GEN + läpi <i>skrz</i>	Auto meni pensaan läpi.	<i>Auto projelo skrz keř.</i>
PART + kohti <i>směrem k</i>	He kulkivat kaupunkia kohti.	<i>Šli směrem k městu.</i>
GEN + edessä <i>před</i>	talon edessä	<i>před domem</i>
GEN + edestä <i>od</i> (zepředu)	talon edestä	<i>od domu</i>
GEN + eteen <i>před</i> (směr)	talon eteen	<i>před dům</i>

GEN+päällä	na	kaapin päällä	na skřini
GEN+päältä	s, se (seshora, s povrchu pryč)	kaapin päältä	se skřině
GEN+päälle	na (směr)	kaapin päälle	na skřin
GEN+takana	za	pöydän takana	za stolem
GEN+takaa	od (zezadu)	pöydän takaa	zpoza stolu
GEN+taa(kse)	za (směr)	pöydän taa	za stůl
GEN+välissä	mezi	pöydän ja kaapin välissä	mezi stolem a skřiní
GEN+välistä	(z prostoru) mezi	pöydän ja kaapin välistä	mezi stolem a skřiní
GEN+väliin	mezi (směr)	pöydän ja kaapin väliin	mezi stůl a skřin

Některé postpozice časové:

GEN+aikana	během, v době, v	Kahden viikon aikana.	Během dvou týdnů.
ILL+mennessä	do, na	Hakemukset elokuun 1. päivään mennessä.	Žádosti do 1. srp- na/k 1. srpnu.
ennen+PART	před	Ennen sotaa.	Před válkou.
NOM+sitten	před	Viikko sitten.	Před týdnem.
GEN+jälkeen	po	Toisen maailmansodan jälkeen.	Po 2. světové válce.

Některé další postpozice:

GEN+takia	kvůli, pro	Huonon sään takia kilpailu siirretään.	Kvůli špatnému počasí se závod odkládá.
PART+varten	pro, na, za účelem	Ostin tämän sinua varten.	Koupil jsem to pro tebe.
GEN+kanssa	(spolu) s	Hän tuli äidin kanssa.	Přišel s matkou.
ilman+PART	bez	Hän lähti ilman rahaa.	Odešel bez peněz.

Kertaamme objektin – Opakujeme předmět

Předmět přímý (vyjádřený obvykle substantivem nebo zájmenem) má, stejně jako podmět, buď tvar akuzativu (předmět plný), nebo partitivu (předmět částečný).

Předmět je v akuzativu, chápe-li se jako celek nebo jasná a určitá část něčeho a jde-li o děj dokončený (i v budoucnu), popř. s jasným výsledkem. V češtině často odpovídá dokonavému slovesu. Akuzativní předmět se užívá ve větě kladné (v záporné je vždy partitiv).

1. Předmět v akuzativu s **koncovkou -n** (pouze v j. č.) je po tranzitivních slovesech (tj. po slovesech, která mají přímý předmět):

Hän luki kirjan. *Přečetl knihu.*
Ostin uuden auton. *Koupil jsem si nové auto.*

POZOR! Partitiv: Hän luki kirjaa. *Četl knihu.*

2. Předmět v akuzativu **bez koncovky** (tj. v nominativu) se používá po **pasivu** (srov. lekcí 11).

Tuo vanha koulu suljetaan. *Ta stará škola bude uzavřena.*

V **mn. č.** má akuzativ jenom jednu podobu s koncovkou **-t** (= NOM mn. č.): Hän luki kaikki kirjat. *Přečetl všechny knihy.*

POZOR! Koncovku **-t** v akuzativu mají také osobní zájmena (srov. lekcí 8).

Předmět je v partitivu, nechápe-li se jako celek nebo jako určitá a vymezená část, popř. nechápe-li se jako hotový, jasný výsledek. V češtině často odpovídá nedokonavému slovesu. V partitivu je předmět mj.:

1. **Je-li věta záporná.**
En osta autoa. *Nekoupím auto.*
2. **Není-li děj slovesa ještě ukončen, nebo předmětové slovo je látkové.**
Äiti lukee kirjaa. *Matka čte knihu.*
Isä juo kahvia. *Otec pije kávu.*
3. **Po některých slovesech pocitu, nálady, postoje apod. a po slovesech, která nejsou rezultativní.**

rakastaa milovat, pelätä bát se, kiittää děkovat, kunnioittaa vážit si, ctít; odottaa čekat, katsella dívat se, ajatella myslet, kuunnella poslouchat, seurata sledovat apod.

POZOR! Slovesa s rekcí PART je třeba se naučit.

HARJOITUKSIA – CVIČENÍ

1. Vytvořte věty a užitje vhodné postpozice s podstatným jménem podle vzoru. Věty přeložte. (Řešení může být víc.)

VZOR: PITKÄ KATU VIERELLÄ
He seisovat pitkän kadun vierellä.

1. SININEN BUSSI	PÄÄLLÄ
2. SE KAUNIS KIRKKO	ALLA
3. SUURI KAUPPA	LÄHELLÄ
4. TURUN KAUPUNKI	TAKANA
5. TÄMÄ PAKETTI	KOHTI
6. KAPEA KUJA	POIKKI
7. MUKAVA RAVINTOLA	VASTAPÄÄTÄ
8. VILKAS MOOTTORITIE	YLI
9. SYNNKÄ METSÄ	LÄPI
10. SE KORKEA TUOLI	VIERESSÄ
11. TYYTYVÄINEN OPISKELIJA	KANSSA
12. KORKEA KAAPPI	PÄÄLLE

2. Použijte ve větách postpozice s přivlastňovacími sufiky, příp. osobními zájmeny podle potřeby. Věty přeložte.

VZOR: Hän seiso (MINÄ – EDESSÄ). > Hän seiso edessäni.

1. Opettaja keskustelee (ME – KANSSA). 2. Jakub istuu luokassa (MINÄ – TAKANA). 3. (HÄN – VIERESSÄ) istuu Pavlína. 4. Kateřina tulee (SINÄ – VIEREEN). 5. (TE – ETEEN) laitetaan vielä opettajan pöytä. 6. Ondřej lähtee (HE – TAKAA).

3. Dejte předmět ve větě do správného pádu.

1. Juotko sinä (VOTKA)? 2. Minä en juo (VISKI). 3. Jos soitat (TAKSI), ehdit hyvin. 4. Jos ét soita (TAKSI), myöhästy. 5. En osta

- (UUSI POLKUPYÖRÄ). 6. Pekka ostaa (UUSI POLKUPYÖRÄ). 7. Hän ymmärtää (TÄMÄ ASIA). 8. Kirjoitanko hänelle (KIRJE)? 9. Miehiet lukevat aina ensin (SANOMALEHTI). 10. Myymme (MEIDÄN TALO). 11. Sinä voit laittaa (RUOKA), ja minä luen nyt (LEHTI). 12. Milloin kirjoitat loppuun (TÄMÄ ARTIKKELI)? 13. Haluan katsoa illalla (TELEVISIO). 14. Saanko lainata (TÄMÄ SANAKIRJA)?

4. Přeložte do finštiny.

1. Bydlí s matkou. 2. Počká za domem. 3. Půjdeš tam s ní? 4. Kdo s tebou půjde? 5. Půjdeš tam se mnou? 6. Nepůjdu s nimi. 7. Šel tam bez něho. 8. Byla u něho. 9. Sejdeme se u nich.

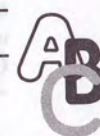
5. Přeložte do finštiny.

1. Miluješ ji? 2. Bojí se tmy. 3. Poděkovali jsme jim zdvořile. 4. My všichni si vás vážíme. 5. Čekali jsme dlouho na vlak. 6. Díváme se často na staré filmy. 7. Dlouho jsem o té věci přemýšlel. 8. Posloucháš často rádio? 9. Sledovali jsme olympijské hry v televizi.

6. Napište s pomocí slovníku esej na téma: Eilen oli siivouspäivä. (100-150 slov.)

SANASTOA – SLOVNÍ ZÁSoba

ajankoh ta, -dan, -taa	doba (určitá), časový bod	juutalai nen, -sen, -sta	Žid; židovský
alkuaan	původně	jälkeen + GEN:	
antiik ki, -in, -kia	antika	sen jälkeen	po; potom
arva ta, -an, -si	uhádnout; tušit	kalenteri, -n, -a	kalendář
eli	čili	kaveri, -n, -a	kamarád
eri	různý	kerä tä, -än, -si	shromáždit, sbírat
ihan	úplně, dost	kesäpäivänseisau s,	
jal ka, an, -kaa	noha	-ksen, -sta	letní slunovrat
		keskia ika, -jan, -ikaa	středověk

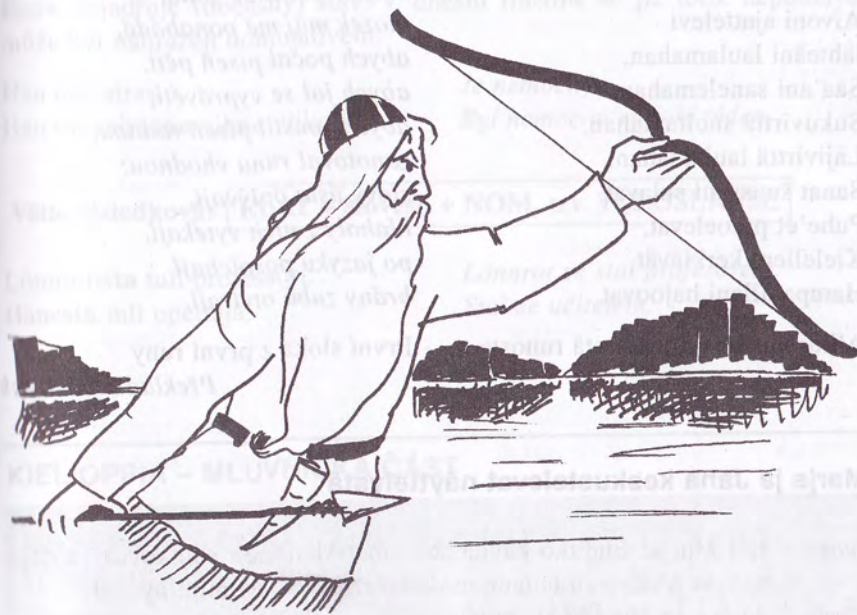
kevyesti	bezstarostně; lehce
kevätpäiväntasa s, -ksen, -sta	jarní rovnodennost
kokeil la, -en, -i	vyzkoušet
korjata viz kerätä	
kuiva ta, -an, -si	utírat
kutsu a, -n, -i	zvat, pozvat
kuulost aa, -aa, -i + ABL	znít (nějak)
kysel lä, -en, -i	ptát se, vyptávat se
kysymä:	
kiitos kysymästä	děkuji za optání
käyt tö, -ön, -töä	užívání
käytän tö, -nön, -toä	praxe, způsob
lasill nen, -sen, -sta	pohár (o obsahu)
leikkuu, -n, -ta	zde: žně
liikaa	příliš
likai nen, -sen, -sta	špinavý
loppi nen, -sen, -sta	Tři králové
lopuksi	nakonec
loru, -n, -a	řkanka
lusik ka, -an, -kaa	lžíce
melkoi nen, -sen, -sta	pořádný
mielestä ni	podle mého mínění
mieltä: olla eri mieltä	být jiného názoru
maissa: GEN + maissa	kolem, okolo
mukailtu	upraven
muodost aa, -an, -i	vytvořit
muuto s, -ksen, -sta	změna
myönte nen, -sen, -stä	kladný
nimittäin	totiž
oikea, -n, -a	správný
omaksu a, -n, -i	osvojit si
ot taa vastaan, -an, -ti	uvífat; přijímat
Oy = osakeyhtiö	a.s. = akciová společnost

pi tää hauskaa, -dän, -ti	bavit se
päältä:	
GEN + päältä	z, s (seshora)
pölyi nen, -sen, -stä	zaprášeny
roomalai nen, -sen, -sta	římský; Říman
sekasotku, -n, -a	nepořádek, binec
siivo ta, -an, -si	uklízet
so pia, -vin, -pi + ALL	hodit se komu
suihku taa, -an, -ti	osprchovat
tervetul lut, -een, -lutta	vítány
tietosanakirja, -n, -a	encyklopedie
tietysti	samozřejmě
tiska ta, -an, -si	umýt nádobí
toivot taa, -an, -ti	prát
tuttava, -n, -a	známý
uu si aika, -den ajan, -tta aikaa	novověk
vaat e, -teen, -etta	kus oblečení
vaih della, -telen, -teli	střídat
vaih de, -teen, -detta	přelom
vaih tua -dun, -tui	změnit se, vystřídat
varhaiskantai nen -sen, -sta	(pra)původní
vastaanot to, -on, -toa	přijetí; uvítání
vastaava, -n, -a	odpovídající
veits i, -en, eä	nůž
välillä: GEN + välillä	mezi
välistä: GEN + välistä	mezi (odtud)
väsyt yt, -een, -yttä	unavený
yksinkertai nen, -sen, -sta	jednoduchý
yrit tää, -än, -ti	pokusit se, snažit se

13. KAPPALE - KOLMASTOISTA KAPPALE

Kalevalan päivä

Kalevalan päivää vietetään 28. helmikuuta. Ns. Vanha Kalevala ilmestyi vuonna 1835 ja Uusi Kalevala ilmestyi 1849. Siinä on 22 795 säettä, jotka jakautuvat 50 runoon.

Kalevalan kokoonpanija on Elias Lönnrot. Hän syntyi vuonna 1802 räätälin poikana Sammatissa. Hän oli lahjakas poika ja vanhemmat päättivät lähettää hänet kouluun. Hän selviytyi hyvin ja Turun yliopistoon Lönnrot kirjoitautui 1822. Hän opiskeli lääketieteen ohella latinaa, kreikkaa, historiaa ja kirjallisuutta. Jo varhain hänessä heräsi kansanrunouden harrastus. Ensimmäiselle runonkeruumatkalleen hän lähti vuonna 1828. Turun palon jälkeen hän jatkoi opiskelua Helsingissä. Vuonna 1832 hän valmistui lääketieteen tohtoriksi ja sai piirilääkärin viran Kajaanista vuonna 1833. Edelleenkin hän keräsi kansanrunoutta ja teki Kajaanista monta runonkeruumatkaa Karjalaan. Vuonna 1835 hän julkaisi ns. Vanhan Kalevalan. Sen jälkeen Lönnrot

alkoi työstää Kalevalasta uutta laitosta, joka ilmestyi vuonna 1849. Nämä teokset vaikuttivat myös suomen kielen kehitykseen. Lönnrotista tuli suomen kielen professori vuonna 1852. Hän jatkoi ahkerasti työtään suomen kielen hyväksi. Vuonna 1880 valmistui suuri suomalais-ruotsalainen sanakirja. Lönnrot teki työtä myös uuden suomalaisen virsikirjan toimittajana. Hänen elämäntyönsä oli hyvin laaja ja monipuolinen. Hän kuoli synnyinpi-täjässään 1884.

Mieleni minun tekevi,
Aivoni ajattelevi
lähteäni laulamahan,
Saa'ani sanelemahan,
Sukuvirttä suoltamahan,
Lajivirttä laulamahan,
Sanat suussani sulavat,
Puhe'et putoelevat,
Kielelleni kerkiävät,
Hampahilleni hajoovat.

Alkusanat ensimmäisestä runosta

*Moje mysl sobě žádá,
mozek můj mě ponabádá,
abych počal píseň pěti,
abych jal se vyprávěti,
abych spustil píseň rodnou,
zanotoval runu vhodnou;
slovy ústa oplývají,
hlaholy z nich vytékají,
po jazyku pospíchají
brány zubů otvírají.*

První sloka z první runy

Překlad J. Holeček

Marja ja Jana keskustelevat näyttelystä

- Jana: Hei Marja! Ehditkö käydä sen amerikkalaisen valokuvaajan näyttelyssä Modernin taiteen museossa? Mikä sen nimi nyt oli?
- Marja: Ai jaa, se amerikkalainen?
- Jana: Niin, just se. Kävit sä siellä? Se oli erikoinen.
- Marja: En ehtinyt käydä. En ehtinyt Ladankaan näyttelyyn. Mutta Kaupunginkirjastossa on Kalevala-näyttely. Tunnetko sinä Kalevalan?
- Jana: En voi sanoa, että tunnen. Mutta aika monet tšekkiläiset tuntevat. Kalevalan käänsi tšekkiin Josef Holeček jo vuonna 1894. Tiesitkö sen?
- Marja: En tiennyt. Osasiko hän suomea niin hyvin?
- Jana: Kai hän osasi. Kaikki sanovat, että käännös on hyvä. Lähdetkö kanssani siihen näyttelyyn? Siellä on ehkä myös näytteillä se ensimmäinen Holečekin käännös.

FRASEOLOGIA – UŽITEČNÉ VÝRAZY

Další použití essivu:

- Hän on piirilääkärinä Kajaanissa. *Je okresním lékařem v Kajaani (dočasně).*
- Lönnrot syntyi räätälin poikana. *Lönnrot se narodil jako syn krejčího.*
- Maija on myyjänä valintamymälässä. *Maija je prodavačkou v samoobsluze.*

Essiv vyjadřuje (dočasný) stav. V dnešní finštině se již tolik nepoužívá, může být nahrazen nominativem:

- Hän on sairas. *Je nemocný.*
- Hän oli sairaana viime viikolla. *Byl nemocný minulý týden.*

Věta výsledková: ELAT + sloveso + NOM, tzv. TULOSLAUSE

- Lönnrotista tuli professori. *Lönnrot se stal profesorem.*
- Hänestä tuli opettaja. *Stal se učitelem.*

KIELIOPPIA – MLUVNICKÁ ČÁST

Lisää imperfektistä – Ještě o préteritu
II partisiippi – 2. participium
Kielteinen imperfekti – Záporné préteritum

Imperfektum čili préteritum sloves, jejichž kmen má zakončení na:

1. **-nta/-ntä-, -lta/-ltä-, -rta/-rtä-**

-nta/-ntä + i > -nsi

kääntä-ä j. č.	käännä-n	käänsi-n	mn. č.	käännä-mme	käänsi-mme
<i>přeložit</i>	käännä-t	käänsi-t		käännä-tte	käänsi-tte
	kääntä-ä	käänsi		kääntä-vät	käänsi-vät